

A dramatic illustration of a cowboy on a brown horse, brandishing a revolver and a lasso. The scene is set against a dark, moody background. The cowboy is wearing a white shirt, a red neckerchief, and a dark vest. The horse is in a dynamic pose, galloping or rearing. In the top right corner, there is a logo for 'WESTERN ROMAN LASSO' with a price tag below it. In the bottom left corner, the title 'KRV ZA ZEMLJU' is written in large, bold, red letters.

WESTERN ROMAN
LASSO
CIJENA 5 DIN BROJ 185

**KRV
ZA
ZEMLJU**

PETER DAWSON

KRV ZA ZEMLJU

»Laso« Nova serija 1977.

Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU

Naslov originala: **YANCEY**

(Copyright: Bantam Books)

Recenzija: Gordana Mikulić, profesorica

Prijevod: Marijan Krmpotić

Urednik: **Marcel Čukli**

»Laso« — Izdavač OOUR Informativno-revijalna izdanja
NISIP »Vjesnik« Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Glavni i
odgovorni urednik Borivoj Jurković — Tisak OOUR
Novinsko-revijalna štamparija i OOUR TMG »Vjesnik«
Zagreb, Ljubice Gerovac 1 — Zagreb 1977.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) VJESNIKOVA
PRESS AGENCIJA Zagreb

Cijene za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 2.00, HFL 2.00

Cijene inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH
250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US\$ 15,00. Uplate na devizni
račun: 30101-620-37-32000-256 — Privredna banka Zagreb (za »Vjesnik«)

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata
za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 — 1973 od 26. XI 1973.

I

Dvije su lokomotive stenjale i dahtale dok su vukle stare drvene putničke vagone uzbrdo, sve više i dalje od prerije prema usjeku visoka gorskog prijevoja. Kotači su se naprezali, crn dim je sukljao kao iz razbješnjale vulkanske nemani, a mlazevi žarkih iskara palili su suh šaš uz prugu. Zrak je bivao sve svježiji, i u posljednjem vagonu vlaka kauboj Yancey navukao je svoj zobun. Trbušasta je peć, doduše, bila postavljena u sredini vagona, ali nije bilo drva, pa su putnici odjeću zakopčali do grla.

Yancey se nagonski trgnu kad vlak zaklopota preko drvena mosta iznad provalije duboke oko šest stotina metara; osjeti vrtoglavicu i brzo svrnu pogled natrag, u smjeru iz kojeg su došli.

Vlak se popeo na visinu s koje je pucao širok pogled preko cijele jalove, gole pustinje, što osta iza njih, suha i ravna. Ništa tu nije bilo da se vidi osim niskih sjena i njihovih šara između valovita pijeska, kadulje i kaktusa. Na Yanceyja taj je pogled ostavio dubok dojam.

U preriji temperatura se popela do pedeset stupnjeva, a tu gore, na visini od tisuću metara, ljudi su zebli i cvohtali na zubatu suncu.

Yancey ponovo pogleda naprijed.

Iza njih ostala je pusta zemlja. Ispred njih — kako neki vele — plodna je nizina; vidjet će je čim se spuste niz gorski prijelaz.

Gore su se uzdigle prepreke preko zemlje. Zbog njih su se oblaci če-

sto uzdizali u visine, natapajući kišom zapadne padine, a istočne ostavljajući suhe i neplodne.

S druge strane gorja Yancey je oče-kivao sjenovite šume, zelene livade i pašnjake, visoka stabla i sočnu travu. Jer samo na takvoj zemlji čovjek doista može započeti nov život.

Pri vrhu prijelaza vlak je sporo pu-zao uz ostatke nanosa prošlogodišnjeg snijega, što se otapao u uske potočiće koji su brzali nizbrdice. Kad je vlak nenadano ušao u uzan klanac, putnici se nađoše u polumraku.

Neka žena pritisnu dlanom usta da zatomi krik, koliko se uplašila, a putnici koji su igrali poker, morali su prekinuti kartanje i sjedili su nijemi u nenadanoj tami.

Kočnice zaškripe i vlak pođe nizbrdo. Strojovođa tri puta zazviždi parnom zviždaljkom, što je odjeknulo kao slavodobitan usklik kroz svjež, čist gorki zrak.

Gizdelin s istoka, mladi Ernest A. Atherton, baci karte i prestade kartati; kartao je neprekidno otkad je vlak krenuo iz St. Louisa, prije deset dana, i gotovo ostao bez novca. Ustao je, ispružio s mukom ukočena koljena, pa se nesigurnim korakom uputio niz vagon koji se ritmički njihao. Unatoč svemu, ženama u prašnjavim šeširima i izgužvanim opravama, dobacivao je u prolazu zavodničke poglede i smješio se. Nijedna ga ni ne pogleda, ali to njega nije ni najmanje obeshrabrilo. Činilo mu se da se žene na zapadu nikad ne smiješe.

Kad se umorno spustilo na svoje sjedalo, visok kauboj Yancey malčice se odmakne da bi mu učinio mjesta.

Vlak je sad jurio nizbrdice, kroz prosjeke i preko nasipa i drvenih mostova. Dvotjedna se naslaga prašine kovitlala i prašinala po putnicima.

— Prašnjavo putovanje? — primijeti Ernest.

— Ahaaa — promrmlja Yancey.

Ernest se u sebi podsmjehnu kauboj. Ahaa, jok, možda... — bilo je sve što je kauboj izustio za toga dugog putovanja.

Yancey se okrene k prozoru i stade gledati krajolik kojim su prolazili. Pruga je sad prelazila preko neobrađena zemljišta. Tu i tamo ugledao bi pokoje stablo, ali graditelji željeznice posjekli su svu šumu za građu, koliko je oko moglo doseći. Neki su panjevi bili toliko debeli da ih nekoliko ljudi ne bi moglo obgrliti. Bila su to nekad debela stabla. Sad su brda bila obrasla još samo grmljem i zakržljanim hrastovima i trebat će čekati i stotinu godina dok se na njima ponovo zazele ni šuma.

Ernesta Athertona nije uopće privlačio pogled kroz prozor, pa pokuša još jednom zapodjenuti razgovor s kaubojem.

— Idete li u Peno da tražite zemlju od željeznice? — upita.

— Jok — odvrati suho kauboj.

— Ja ću, bogme, postaviti tražbinu — izjavi odlučno mladić. — Ako je zemlja doista tako dobra i plodna kako vele, nahrupit će gomile doseljenika. Ta je zemlja obradiva s prokopima za natapanje, a preko nje prelaze ceste i dižu se gradovi. Za doseljenike kô stvoreno. Naravno, ne namjeravam se osobno baviti ratarstvom. Pokušat ću špekulirati i preprodavati.

Yancey je i dalje šutio.

— Kako ste ono rekli da se zovete? — upita iznenada Ernest.

— Nisam vam nikad ni rekao — grubo će Yancey.

Athertona obli rumen i bi mu neugodno, pa pogleda u stranu. Kauboju, očito, nije bilo do razgovora. Neko zatvoreno i mučaljivo čeljade, pomisli Ernest.

Zapravo, premda je kartao poker s tim ljudima u vlaku, nikog nije podrobnije upoznao. Povrh svega, izjedala ga je pomisao da ga baš odveć ne cijene, premda je otmjeno odjeven, pristojan i dobro odgojen.

Zakašljao se.

Osjećao je prašinu u ustima, grlu, očima i u kosi. Kašalj ga je napinjao sve jače i naposljetku ga nije više mogao zaustaviti. Lice mu posta gotovo modro koliko se napinjao od kašlja.

Yancey posegne rukom pod klupu i iz bisaga izvuče tamnosmeđu bocu. Odčepi je i ponudi novopečenog doseljenika viskijem.

Atherton prihvati bocu i nagne, te osta sažgana jednjaka; bez daha.

— Ljut je! — usopljeno će i hripavo pošto je ponovo uzmogao uhvatiti zrak.

— Zadržite bocu — ponudi mu Yancey.

— Hvala, neću — odvrati Ernest kako bi pokazao da je i on ponosan čovjek.

Yancey sliježe ramenima i spremi bocu natrag u bisage.

Vlak ubrza, nagnuvši se nizbrdice, niz gorske obronke, a potom povuče dolinom. Zrak ih opari jarom kô iz peći, s ispržene zemlje. Putnici nagnuše na prozore. Većinom bijahu doseljenici, privučeni na zapad oglasima željezničkog poduzeća Lynchburg & Southern R. R., koje je nudilo na prodaju obradivu zemlju u nizini Peno. Taj kraj bijaše na glasu po plodnosti zemlje, pravi raj na zemlji, premda se na prvi pogled nije tako doimao.

Ernest A. Atherton bijaše duboko razočaran. Očekivao je da će ugledati obrađene njive, bistre i hitre potočiće, nešto nalik krajoliku u Novoj Engleskoj; no, zemljište se ovdje činilo pjeskovo, a nisko ga je zimzeleno grmlje podsjećalo na pustopoljinu i vrištine Engleske.

Lokomotiva zazvižda odugim glasom, što je značilo da vlak ulazi u stanicu, pa se većina putnika žurno uskomeša, kupeći svoje stvari i pripremajući se da siđe s vlaka.

Vlak se zaustavi uz zvuket vagona, iznenada, prije nego je itko primijetio da su stigli. Putnici koji su imali vozne karte do Penoa, počeo se gurati prema izlazu iz vagona i turobno piljiti u kolodvorsku zgradu, nekoliko krčmi, trgovinu konjskom opremom, hotel i trgovinu mješovitom robom iza nje. S druge strane pruge pružalo se siromašno meksikansko naselje, izdvojeno i tiho, obasjano žarkim suncem.

Nitko nije došao poželjeti dobrodošlicu doseljenicima. Nitko od činovnika željeznice da ih pozdravi i posavjetuje. Otpravnik vlakova odgurno je kolica natovarena prtljagom do tovarnog vagona dok su se doseljenici na peronu nemoćno ogledavali.

Yancey je pričekao da se svi razidu, a potom prebaci sedlo preko ramena. Poslije toliko dana provedenih u vlaku, tih nekoliko minuta čekanja doista nije mnogo značilo.

Krenuo je prema hotelu. Ugodno se osjećao dok je ponovo hodao po tvrdoj zemlji. Popeo se na trijem i ušao u predvorje hotela dobro raspoložen.

Hotel je bio, kao i svi hoteli uz granicu, s nekoliko kožnatih naslonjača u predvorju, mjedenim kvakama i zidova ukrašenih jelenjim rogovljem. Uz recepciju se nalazilo okno s rešetkama, iznad kojeg je pisalo: Pošta. Recepcionar podigne pogled s računa i pogleda u Yanceyja kad je ušao u predvorje i krenuo prema recepciji.

— Nemamo slobodnih soba. Puni smo. I bar je zatvoren — reče kratko recepcionar.

— Polako, prijatelju. Imate li javnu kupaoonicu? — upita Yancey.

— Na stražnji ulaz. Sedamdeset i pet centi, sapun i ručnik uračunati — odvratiti kratko recepcionar.

— Plaćam.

Pošto je platio kupanje, položio je sedlo u kut, upravo kad su doseljenici nahrupili u hotel i okupili se oko recepcije. Recepcionar ih je otpravljao. Hotel je bio pun već nekoliko mjeseci i recepcionar je bio vrlo grub i otersit. Na drugom katu ljudi su spavali u smjenama, deseterica u jednoj sobi, a u apartmanima na prvom katu, oni koji su imali dubok džep. I predvorje

je bilo rasprodano. Oni koji se nisu mogli smjestiti u hotelu živjeli su u šatorskom naselju izvan grada i recepcionar ih je tamo upućivao samo da ih se riješi.

— Izvan grada, pod šatorima, ima još mnogo mjesta — neprekidno je ponavljao.

Ernest A. Atherton se nekako probio do recepcionara i privukao njegovu pažnju.

— Nemamo praznu sobu — ponovio je recepcionar po stoti put.

— Čekam pismo.

— Kako se zovete? — upita ga recepcionar, koji je istodobno obavljao i dužnost poštanskog službenika.

— Ernest Atherton.

Recepcionar počeo prebirati po hrpi pisama na polici nad kojom je pisalo veliko slovo A, u sobičku poštanskog ureda, iza okna s rešetkama. No, vratio se praznih ruku.

— Nema ništa za vas.

— Moralo je stići. Pogledajte još jednom, molim vas — kratkim će glasom Ernest.

— Rekoh vam da ništa nema za vas — odvratiti recepcionar i okrene se idućem gostu.

Atherton se progura kroz gomilu i stade uz prozor na pročelju predvorja. Osjećao se ko uhvaćen u mišolovku, tisuću milja daleko od kuće a bez prebite pare.

Kad se Yancey vratio u predvorje hotela, bio je glatko izbrijan i osjećao se ugodno čisto, po prvi put otkad je počelo to dugo putovanje. Učinilo mu se da su se vrata u hotelski salon zanjihala, pa počeo preko predvorja i uđe u salon, misleći da je otvoren. Na prvi pogled shvati da je pogriješio.

Ušao je u prostoriju niska stropa, dugu i usku. Ovelika skupina ljudi stajala je uz tezgu, drugi su sjedili uz stolove. Svi se zabezeknuto zapiljiše u kauboja.

Yancey zasta na mjestu. U prostoriji zavlada tajac. Među tim ljudima Yancey nije vidio nijedno poznato lice iz vlaka. Vjerojatno mještani, pomisli.

— Točionica je zatvorena za doseljenike — reče neka ljudeškara, izgovorivši riječ doseljenike s prezirom.

— Oprostite, pogriješio sam — reče pristojno Yancey.

— Imamo sastanak, na koji je zabranjen pristup doseljenicima. I vas ću spriječiti, ako treba!

Yancey bi mirno otišao, ali ove su ga posljednje riječi izazvale.

— Sada vi griješite — reče.

— Puca mi prsluk!

— Jasone, počni već jednom sastanak! — poviče netko.

— Umukni! Počet ćemo kad ja kažem! — odbrusi ljudeskara.

Svi su zašutjeli, a Jason se ponovo obrati Yanceyju.

— Jeste li čuli, ovdje sam ja gospodar.

— Ali ne i meni!

— Nemate uza se revolvera, a svatko tko ne nosi revolver razbacuje se riječima, jer se boji borbe.

— Pa, što ne pokušate sa mnom i bez revolvera — izazovno će Yancey.

— Nitko se ovdje ne usudi sa mnom tako razgovarati! Bolje bi vam bilo da odmah nabavite revolver.

— Ne, neću, jer vi ste taj koji se razbacuje riječima. Kukavica neće učiniti ni s revolverom ono što se boji uraditi sa šakama — mirno će Yancey.

Kauboj je promatrao ljudeskaru hladnim očima, u grobnoj tišini što je zavládala u salunu. Nitko se nije sjećao da se itko ikad usudio Jasona nazvati kukavicom, pa su ih svi napeto promatrali znatizeljni što će se dogoditi. No Yancey se okrene i izide iz saluna, a da mu ni dlaka nije pala s glave. Prošao je predvorjem, izišao iz hotela i zastao, ne znajući što da počne sa sobom. Najprije, pomisli, moram naći posao.

Pomno je pogledom proučavao grad, kao da razmišlja gdje da počne potragu za poslom. Redovito su saluni najbolje mjesto gdje čovjek može saznati sve što ga zanima. I Yancey pođe u salun »YOU BET«, na suprotnoj strani ulice. Nije bio otmjen kao salun u hotelu, a unutra nije bilo nikog osim pospanog pijanca za stolom u dnu sale, i mršava pipničara obješena brka.

Pošto je poslužen, Yancey osta sam stajati uz šank, smišljajući kako da

zapođjene razgovor s pipničarem, kad se otvore dvokrilna vrata i uđe Ernest A. Atherton.

— Mogu li ovdje dobiti neko piće? U onom drugom salunu stranci nisu poželjni — upita još s vrata.

— Možete, ako imate čime platiti — odvratí mu pipničar.

— Ne tražim badava, čovječe!

Pipničar se malčice prene, ali učas i snađe, pa posadi bocu i čašu na šank.

Atherton iskoristi priliku i stane uz Yanceyja.

— Gospode, kakva je ovo jazbina! Umalo me ne izbacíše preko iz hotela — izjavi Atherton glasno i jasno.

— Ona ljudeskara s brađom do pupka? — upita Yancey uz smiješak.

— Da, baš on! Kakav napasnik!

— Tamo se održava sastanak rančera. Počeli su stizati rano jutros — dometne pipničar.

— A što nisu stavili neku cedulju na vrata, da se zna? — reče Ernest.

— Vi ste, momci, stigli maločas vlakom, zar ne? — upita pipničar.

Yancey kimnu.

— Došli ste zbog zemlje? — upita dalje pipničar.

— Jok! — odsiječe Yancey.

— Ja sam došao zbog zemlje — važno će Ernest.

Pipničar začuđeno odmjeri kržljava gizdelina u gradskoj odjeći i sa slamnatim šeširom na glavi.

— Teško da ćete je dobiti.

— A smijem li upitati zašto?

— Zato što ovdje nema slobodne zemlje. Eto, zato — odgovori pipničar.

— Molim? — upita Ernest, kao da nije dobro razumio.

— Nema je na prodaji, hoću reći — objasni mu pipničar.

— Zar su oglašili željeznice laž? — upita Atherton s nevjericom u glasu.

— Kako se uzme. Zemlje ima, i to plodne, ali već je zaposjednuta.

Pipničar se tada obrati Yanceyju.

— Kakva naivčina, a? — upita.

— Aha, naivan je — odvratí Yancey, glasom kao da je htio reći: »A tko nije?«

Pipničar se ponovo obrati Ernestu.

— Željeznica oglašava prodaju zemlje koju je već jednom prodala. — Iz-

govorio je to polako, kao da se obraća djetetu.

— Svinjarija! To je protuzakonito! — povišenim će glasom Ernest, kao da su mu riječi same pobjegle iz usta.

— Imate pravo. To je svinjarija i protuzakonito je — ponovi pipničar.

— Ne mogu to shvatiti — uzrujano će Ernest, ali tada brzo doda: — Ne sumnjam u istinitost vaših riječi, ali ipak, razumijete...

— Ne morate vjerovati, no ovdje to svi znaju — pomirljivo će pipničar.

Yancey natoči još jednu čašicu, pa zamoli pipničara:

— Mi tek što smo stigli ovamo, pa to još ne znamo. Kažite nam, molim vas, što je zapravo posrijedi.

— Reći ću vam, ako vas baš zanima — počne pipničar, te razveze priču: — Željeznica je već jednom, prošlo je odonda podosta godina, domamila ovamo koloniste, kao sada vas. Dovezla ih je, zapravo u teretnim zatvorenim vagonima ko stoku. Cijeje obitelji s njihovom pokretnom imovinom, pokuštvom, ženama, djecom, sitnom i krupnom stokom, svim i svačim. Obećala im je da će im dati jeftino zemlju. Ljudi počеше podizati gospodarstva. No željeznica nikada nije odgovorila na njihove zahtjeve i priznala da su oni vlasnici zemlje koju su raskrčili i kultivirali. Sad, kad su prošle mršave godine i kad zemlja vrijedi deset, dvadeset puta više nego prije nekoliko godina, željeznica želi natrag tu zemlju, kako bi je skupo prodala.

— A što će biti s nasljednicima, rančerima? Poduzimaju li što? — upita zabezeknuti Ernest.

— Oni su na žalost stradali. Izigrali su ih, nasamarili. Pustili su da se prijenos vlasništva odugovlači dok zarade dosta novaca da bi mogli zemlju isplatiti. Sad će to, bogme, skupo platiti.

— Zapravo — reče Ernest — sami su krivi. Pravo im budi! Kako su mogli biti tako lakomisleni, pa nisu tražili neko jamstvo?

Pipničar se sav zajapuri od bijesa.

— Vaaan! — izdera se na gizdelina, zarezavši ko bijesan pas.

Ernest A. Atherton osta osupnut. Pogledao je u Yanceyja, ali kad vidje da ga kauboj neće podržati, spusti pokunjeno čašu na šank. To mu je bilo prvi puta u životu da ga netko izbacuje iz krčme. Šuteći, on se okrene i izađe na ulicu, posramljen.

— Prokleti neotesanac! — srdito će pipničar kad je Ernest izišao.

Yancey pokuša nastaviti razgovor.

— Kako to da željeznica nije htjela na njih prenijeti pravo vlasništva?

— Zato što ga ni željeznica nema. To je bilo državno zemljište a željeznica ga je dobila na upotrebu, da na nje-mu izgradi prugu. Država ga je dala na korištenje dok željeznica na nj ne postavi tražbinu. Ali željeznici se nije žurilo.

— Zašto?

— Pa, željeznica je dobila deset jutara zemlje u smjeru prolaza pruge, a to, brat bratu, iznosi desetak tisuća četvornih milja. Nisu na tu zemlju plaćali porez, o ne, gospodine moj! A dali su je na korištenje kolonistima, kako oni sad kažu, i te naivčine su je kultivirale za njih. A sad u Upravnom odboru željezničkog poduzeća Lynchburg & Southern R. R. sjedi neko lukavo smeće koje smatra da je dva dolara za ral preniska cijena za tu zemlju... tako, naime, piše u prvotnom ugovoru s kolonistima... pa željeznica pokušava otjerati rančere s njihove zemlje koju još nisu isplatili, i skupo je prodati gospodine moj.

— Znači, rančeri imaju ugovore? — primijeti Yancey, željan da čuje dokraja što se zbiva.

— Ne vrijedi ni papir na kojem su napisani.

— A tko je glavni u ovom kraju? — upita Yancey, svrnuvši razgovor na ono što ga je najviše zanimalo.

— Hart, on ima najviše zemlje — reče pipničar, pa se vrati na prijašnji razgovor: — Najviše me uzrujava to što sada ovamo mame na tisuće novih doseljenika, kako bi im prodali zemlju koja već pripada drugima. Baš njih briga što će tu zemlju otetiti ljudima koji su je obrađivali u znoju i gladovali dok su nešto postigli. Ja sam osobno stigao ovamo s prvim kolonisti-

ma. Tad smo jeli samo kukuruzni kruh, i to od kukuruza koji smo sobom dovezli, a kako smo bili u divljini, mljeli smo ga u mlincima za kavu. Na ovoj zemlji ništa nije uspijevalo dok kolonisti nisu prokopali kanale za navodnjavanje. Vjerujte mi, mukotran je to bio posao!

— Gdje bih našao tog Harta?

— Što će vam? Da, možda, ne tražite posao?

— Možda.

— U gradu je. Eh, ne mogu podnijeti da se ljudi međusobno glođu. Kad bi svi bili ko jedan, željeznica nikada ne bi ostvarila svoje namjere — nastavi pipničar zaneseno.

— Možda vi imate predobro mišljenje o ljudima.

— Svi ste vi isti, čini mi se. Nevolja je u tom što ste s malim zadovoljni — reče pipničar, primijetivši siromašnu kaubojevu opremu.

Yancey odgurnu bocu. Bilo je vrijeme da pođe.

— Možda. — Nasmiješio se, pokušavajući izbjeći da se porječka s pipničarom. Pošto je platio, kimnu glavom — znak pozdrava i pođe prema vratima.

Kad je stigao do vrata, pipničar prezrivo baci novac za njim, koji se rasu po podu zvečeći.

— Ne treba mi vaš novac — poviče pipničar srdito za kaubojem.

Yancey se ni ne osvrnu.

Pijanac, koji je dotad sjedio za stolom i šutio, ustade i pođe za njim.

— Kamo ćeš, Mooney? Ta skitnica nema novca — dobaci mu pipničar.

— Ne trčim ja za njim zbog novca.

Yancey krene brzim korakom prema kolodvoru.

Mogao je učiniti samo jedan pаметan korak: otputovati. U ovom gradu ključa zla krv. Svi su živčani i nezadovoljni. Doista neugodno mjesto.

Jason Hart gladio je bradu i promatrao dvadesetak ljudi koji su sjedili u salunu hotela Railroad. Doselio se u nizinu Peno u ono vrijeme kad su se

razmimoilaženja u mišljenju rješavala revolverskim hicima, i nije se dotad mnogo promijenio. Izgubio je živce u zamršenim zakonskim smicalicama kojima se služila željeznica, i to se očitovalo.

— K vragu — praskao je Hart — već smo poslali prijepise naših ugovora u upravu željeznice, a oni dobro znaju što u njima piše! Pa, oni su ih i sastavili i stoga se nisu ni potrudili da nam odgovore.

— Mijenjajmo taktiku — dometne Phinies Peevy. — Poslat ćemo prijepis ugovora predstavničkim tijelima. Oni su zakonski iznad kompanije Lynchburg & Southern Railroad. Možda će zakonodavci prisiliti željeznicu da prizna naše ugovore pravovaljanima.

— Ništa nećemo time postignuti. Naše je zakonodavstvo potkupila željeznica — svadljivo će Jason.

— Pokušajmo. Odvjetnik Fetterman misli da se isplati pokušati sve što možemo učiniti — uporno će Peevy.

Jason se mrko zagleda u Peevyja.

Hart bijaše najviši i najkrupniji čovjek na skupu, Peevy najniži, najstariji rančer, naboran kao suha šljiva, ali vrlo sabran, trezven i strpljiv čovjek. Jason bijaše nagle i naprasite čudi, ali njihov vođa, unatoč svemu. Bio je i najugledniji rančer, ne samo zbog snage svoje volje, nego i zato što je bio i najbogatiji zemljoposjednik u nizini Peno.

— Vi ste dosadno čeljade — odvrati Jason. — Kočite nas. Upropastit ćete nas, vi i vaš odvjetnik. Otrovana meka ili puška jedini su način da se uništi čopor gladnih vukova.

— Glasajmo — nastavi Peevy, prije nego je Jasonu uspjelo razjariti ostale — hoćemo li poslušati odvjetnika Fettermana i pokušati svoja prava ostvariti zakonskim putem, ili ne?

— U vama je sam vrag, Peevy! — dobaci Hart negodujući. — Dobro, glasajmo! Jesmo li svi prisutni?

— Svi osim predstavnika s ranča Kernove — reče Bandy, tajnik Saveza rančera.

— Ta se još nije odlučila — srdito će Jason. — Valjalo bi Kernovoj zaprijetiti, čini mi se. Dobro, neka netko napiše zaključke čim završimo glasanje.

Peety ustane, da bi glasanju dao što službeniji ton.

— Predlažem da pošaljemo prijepise naših ugovora zakonodavnom tijelu — reče.

— Podržavam prijedlog — javi se netko iz posljednjih redova.

— Čuli ste prijedlog. Tko je za nj, neka digne ruku — reče Jason s gnušanjem.

Dok su rančeri glasali, i pridošlice su održale neku vrst sastanka. Pošto su prevalili na tisuće milja i snašli se, poslije prvog razočaranja, neki su se počeli propitivati i okupljati u zbor, kako bi se što bolje obavijestili na čemu su.

— Razgovarao sam sa čovjekom koji je ovdje stigao prije tjedan dana — reče netko. — Savjetovao me neka ostanemo. Unajmite konja, rekao je i projašite naokolo. Rančeri uzgajaju stoku, siju žito i kose travu, beru voće i grožđe, a sve s ove strane brda. Zemlja je plodna, a ljetina obilna.

— Tko vam to reče? — upita netko iz gomile.

— Vidite li onu brazdu na onom brdu? — pokaza im prstom govornik. — To je prokop za navodnjavanje. Voda se skuplja iza malih ustava i slijeva u podnožje brda. Cijelo je naselje kopalo tu mrežu prokopa, pa svi imaju i pravo na tu vodu. Ja ću ostati, da vidim što me čeka.

— A gdje ćete živjeti?

— Utaborit ćemo se izvan grada, pod šatorima.

Ljudi su stali razmišljati o onom što su čuli, pa se počеше ogledavati po brdima, njivama, livadama i pašnjacima, gdje je pasla ugojena stoka.

Jedno bijaše nedvojbeno: željeznica je dosad uvijek provela što je htjela. A za plodnu zemlju lako je naći kupca.

II

Yancey pođe ravno na željezničku stanicu. Vlak je otišao, pošto je na po-
lje uz prugu iskrcao stvari pridošlica: pokušstvo i ratarsko oruđe. Bio je to tužan prizor.

Yancey se uputi prema blagajni.

— Kad polazi idući vlak?

— U kojem smjeru? — upita blagajnik.

— Svejedno.

— Za tjedan dana.

— Tjedan dana! — ponovi zapanjeno Yancey.

— Da, za tjedan dana — uvjerljivo će blagajnik.

Yancey se okrene pa pođe, polako, šetajući s noge na nogu natrag prema hotelu. Nikako mu nije išlo u glavu da je ostao zarobljen u Penou. Nije ni pomislio da ode do konjušnice i unajmi konja, jer nije imao dovoljno novca da ga plati, a kamoli da plati stan i hranu za tjedan dana i da mu još ostane novac za voznu kartu.

Mooney je neprekidno klipsao za kaubojem, napinjući svoj opijeni mozak da se sjeti gdje je već vidio tog čovjeka. Viski čovjeka učini sumnjičavim, a Mooney je bio notorna pijandura i sve one boce viskija koje je u životu ispio isprale su mu sjećanje: izgladile ga kao potok brzac kamen oblutak.

Jednom se Yancey osvrnu i pogleda pijanca koji ga je slijedio, a Mooney brzo skrene u sporednu uličicu, pa se hitro vrati na kolodvor. Napokon mu je sinulo tko bi to mogao biti. Sjetio se! O, kako ga se sad dobro sjećao! Srce mu stegnu strah pri pomisli kako ga je kauboj strogo pogledao. To je on! To mora biti on!

Ušao je u postaju i prišao prozorčiću sa željeznim šipkama.

— Želio bih poslati brzojav. — Kad ga je službenik podrugljivo pogledao, brzo doda: — Plaća primalac.

Službenik mu gurne obrazac i batrljak olovke pod nos, a pijanac se nadvija nad papir, duboko razmišljajući.

kome da ga pošalje. Sve ih je već isprespakao. Iscijedio je novce iz svih nekadašnjih prijatelja i glavnih i odgovornih urednika raznovrsnih novina i časopisa, pa mu više nitko neće vjerovati. Ipak, dobra, zanimljiva i uzbudljiva priča pomoći će mu da se ponovo uvrsti među vrsne dopisnike. Sad mu se doista ukazala izvanredna prilika da svima dokaže kako je još prvo razredan novinar.

Zaslinio je olovku i napisao: VIDIO SAM WALTA DEANA ŽIVA I ZDRAVA, pa se potpisao MOONEY.

Kratko i jezgrovito izvijestio je da je vidio čovjeka čije je ime nekad punilo naslovne stranice novina. Brzopjav je naslovio na urednika DENVER NEWSA, predao ga službeniku i odgegaio iz postaje. Sad mora držati kauboj na oku. Ako je to doista Walt Dean, a on ga je otkrio i prepoznao, priča će dobiti na cijeni. Jer, gdje se Walt Dean pojavi proljeva se krv.

Službenik pomno pročita brzopjav, potom ustane, zaključa vrata ureda i krene u gradski zatvor na kraju ulice.

— Zdravo, Frank! — pozdravi kad je ušao. — Donio sam ti nešto što će te zanimati.

— Daj da vidim.

Serif Frank Beard je sjedio za pisanim stolom. Bijaše ostariji muškarac i sve ga je zamaralo. I ovo mjesto u Penou prihvatio je pred mirovinu, a odjednom se našao u nebranu grožđu. Posao je postajao sve pogibelniji i ono malo novca što mu je davala željeznica povrh njegove redovne plaće, da ga potkupi, nije vrijedilo truda. Ali, na žalost, to bijaše jedini posao koji je mogao dobiti.

— Pošalji ga i javi mi, dođe li odgovor — reče šerif kad je pročitao brzopjav.

— Vjerojatno bulazni ta pijana tikva. I dosad je slao brzopjave na račun primatelja — primijeti službenik.

— U pravu si. Nikome ni riječi.

— Dobro, Frank — odvratila službenik i otiđe.

Beard polagano ustane, pa opasne teški kolt. Pogledao je spise o zločincima za kojima bijahu raspisane potjernice, ali u njima nije našao sliku

Walta Deana, pa iziđe i pođe niz ulicu, tražeći među prolaznicima nova i nepoznata lica. Nije trebalo da osvježava sjećanje. Gotovo nije bilo šerifa koji nije čuo za Walta Deana.

Lagana prerijska kola dolazila su ulicom i zaustavila se ispred hotela, gdje su se okupili novi doseljenici.

Djevojka koja je tjerala kola ustane i pogleda u tu skupinu. Yancey, koji je ljenčario u pozadini na hotelskoj verandi, vidje da je odjevena kao muškarac.

— Pazi je! — prošapta neki muškarac koji je stajao uz Yanceyja. — Sramota! Fuj!

— Bogami, još ne vidjeh tako uskih hlača na ženskoj stražnjici — dometnu netko od novih doseljenika.

— Mačka hoće da pokaže sve što ima! — pokvareno će onaj prvi.

Djevojka je bila odjevena u uske tamnoplave traperice i košulju od flanela. Na nogama je imala visoke čizme, a na glavi šešir široka oboda. Odjeća je bila izbljednula i iznošena od dugih jahanja. Oči bijahu hladno plave, ko munja ljeti, a lice preplanulo od žarka sunca.

Yancey pomisli da je djevojka privlačna stasa.

— Stid je bilo! — prošapće neka bogobojazna žena, ali dovoljno glasno da su je gotovo svi čuli.

— Zovem se Lee Kern — oglasi se djevojka s kola, ne obazirući se na nepristojne primjedbe. — Vlasnica sam neraskršene vrištine na obroncima uz potok Peno Creek — nastavila je mirnim glasom. — Tražim ljude koji žele raditi, a znaju obavljati poljske radove i jahati. Tko želi posla, nek' se javi mom predradniku Williamu Batesu.

Dobačila je uzde muškarcu koji je stajao pokraj nje na kolima i spretno skočila na trijem hotela. Ljudi se razmaknu da može proći i ona uđe u hotel. Svog je predradnika Batesa ostavila na kolima.

Yancey još nikada u životu nije vidio tako krupna i snažna muškarca kakav bijaše William Bates.

Predradnik je držao u ruci dugačak bič od goveđe žile, a težak opasač s revolverom i nabojima visio mu je o

pasu. Već je njegova pojava ulijevala strahopoštovanje, a njegovo oružje tome je još više pridonijelo. Opasac je bio izjeden od znoja, što je značilo da ga nije skidao ni kad je radio.

— Tko se javlja prvi? — zapita Bates grubim glasom.

Nitko ne odgovori.

— Hoćeš li ti? — upita predradnik čovjeka koji je stajao najbliže kolima.

— Ja sam došao ovamo da bih kupio zemlju i radio za sebe, a ne da prodajem svoju radnu snagu — odvrati doseljenik.

— Mladi se Atherton probi u prvi red.

— Ja tražim posao — javio se odlučnim glasom.

Bates pomno ogleda kržljavca, pa se podrugljivo osmjehnu, a ljudi se počnu gurkati laktovima i smijuljiti.

Upravo tog trenu rančeri počese izlaziti na drveni nogostup ispred hotela, pošto je sastanak završio. Među prvim izašao je Jason Hart. Zastao je čim je ugledao Batesa.

— Niste vi za težak posao — reče predradnik Athertonu.

— Uzmite me makar da pokušam — molećim će glasom Ernest.

— Tko se još javlja? — upita Bates, ne obazirući se više na gizdelina.

Hart istupi pred Batesa i srdito upita:

— Što je sad ovo? Zar ćete zaposliti nove doseljenike?

— Nisam vas ništa pitao, Jasone — bezobrazno mu odvrati Bates.

— Slušaj, ne pravi se lud! Ako ti je potrebna pomoć, obrati se susjedima. Tako se ovdje radi.

— Gospodica Kern može zaposliti koga hoće — svadljivo će Bates.

— Ne ovdje, u Penou. Nijedan novi doseljenik ne smije ostati ovdje — zaprijeti Hart.

— Gospodica Kern nije član saveza rančera.

Ali, Hart se na Batesa nije mnogo osvrtao, već se okrenuo prema novim doseljenicima. Ostali su rančeri stajali uza nj. Bili su to odlučni ljudi, otvrdli u tešku radu, koji su ulijevali strahopoštovanje svakom tko bi ih vidio. Čak se i stari Peevy dolmao odlučnim.

— Slušajte, ljudi — poče glasno govoriti Hart — i dobro me poslušajte. Ovdje nema zemlje za prodaju. Mi ostajemo na svojoj zemlji. Vi ovdje niste dobrodošli. Nemojte misliti da ćete ugrabiti našu zemlju i otjerati nas s naših ognjišta. To vam neće uspjeti dok smo god mi živi.

— Dosta govorancija — javi se šerif iz prikrajka odlučnim glasom.

— Ne miješaj se, Frank! Dopustimo li ijednom novom doseljeniku da se ovdje skraši, svi ćemo zapasti u grdne neprilike.

— Nemate pravo da im prijetite — reče šerif.

— Mi ih samo upozoravamo. A oni? Ne prijetite li oni nama? Zar nas ne ugrožavaju na našim ognjištima, poput lešinara? — upita Jason šerifa.

— O tom vi ne odlučujete i pustite te ljude na miru — strogo će Beard.

— A za koga ti navijaš? — upita Hart, zaškiljivši na jedno oko.

— Dosta! Podite svojim poslom, jer ću vas inače sve zatvoriti — zagrozi se šerif.

Jason je oklijevao.

— Hajdemo, Jasone — javi se Peevy, a kako se Jason nije ni pomakao brzo doda: — Ne zaboravi što nam je rekao pravnik. Željeznica jedva čeka da započnemo kavgu.

Jason se tada okrene, pa s ostalim rančerima krene prema konjima.

— Da čujemo, tko traži posla? — poče Bates ponovo izvikivati.

Pogledi novih doseljenika kliznuli su od predradnika do rančera i natrag. Nitko se ne javi osim Athertona.

— Ja se ponovo javljam — plaho će Ernest.

— Ne, gnjavi! — odbrusi mu Bates s gnušanjem, pa dobacivši porazan pogled novim doseljenicima, pograbi uzde i podvikne konjima. Potjera kola prema trgovini mješovitom robom, ne mareći ni da sjedne.

Hart je stajao uza svog konja i čeka. Kad je Lee Kern izašla iz hotela sa svojom poštom u ruci uzjahao je i pošao za njom niz ulicu, te je presreo.

— Smijem li s vama perazgovarati, gospođice? — upita pristojno rančer.

— Zašto ne, Jasone? — odvrati Lee s puno uvažavanja.

Znala je što će joj reći i to ju je zamaralo, ali pristojnost joj je nalagala da ga sasluša. Lee Kern nije željeo da se veže s rančerima ako to ikako može izbjegnuti.

— Niste došli na sastanak rančera — počne Jason.

— U salunu? — Lee se nasmiješi.

— Mogli ste bar poslati svog predradnika.

— Mogla sam, ali nisam.

— Znači li to da ste odlučili da nam se ne pridružite?

— Rekla sam vam već sto puta, Jasone, da me se to sve zajedno uopće ništa ne tiče. Ja sam svoju zemlju kupila pod drugačijim uvjetima.

— A mi smo vam dopustili da ova-
mo doselite.

— Nitko meni nije ništa dopustio! Imala sam novac i dobar nos za poslove, pa sam pokupovala posljednje slobodne parcele. Vi nemate pravo da određujete tko ovdje smije živjeti, a tko ne.

— Mislili smo da ćete se prikloniti uz nas.

— Ja suosjećam s vama — Lee je već jedva svladavala srdžbu — ali meni je željeznica potrebna. Svima nam je potrebna. Ona prevozi našu stoku i ljetinu na tržište i dovozi sve što nam je potrebno za život preko visokih prijevoja.

— Nije riječ o tome. Što će nama željeznica ako nam oduzme zemlju?

— To nek' riješi sud — samosvjesno će Lee.

— Ali, ženska glavo, uspije li željeznica da pobije naše ugovore i tražbine, i vi ćete ostati bez zemlje — zavapi Jason.

— Ne, mislim da ja neću. Zapravo, čini mi se da vam željeznica i ne želi oduzeti zemlju. Oni samo zastrašuju, kako bi postigli što višu cijenu.

— To nam je još jedina nada, gospođice, ali čini mi se uzaludna. Razmislite dobro još jednom, molim vas.

— Zao mi je, oprostite, imam posla.

— Znači da vas možemo štipati u istu vreću s novim doseljenicima.

— To je obična prijetnja!

— Pričekajte dok raskršite svoju zemlju — opomenu je Jason — i željeznica ponovo procijeni njezinu vrijednost. Požalit ćete što ste okrenuli leđa susjedima.

— Susjedima?! Na vlastite sam uši čula kako ste zaplašili jednog čovjeka kog sam mogla unajmiti. I vi to zovete dobrosusjedskim odnosima? Ne, gospođine Jasone, neću u vaš savez. Cijeli sam se život sama borila. Niste mi bili potrebni kad sam došla ovamo. a ne trebate mi ni sada. Jeste li me razumjeli... jednom za svagda?

— Dobro — odvrati Jason, pomalo srdit i uvrijeđen. — Sad barem znamo na čemu smo.

Yancey je još dokono stajao na trijemu hotela kad osjetio kako ga netko motri.

— Walt Dean? — upita nečiji glas.

Yancey se polagano okrene i ugleda šerifa kako ga odmjerava od glave do pete. Nije odgovorio ni riječi. Zabio je palce u džepove hlača, a leđa naslonio na istrunule daske zida, pa mirno čekao što će se dalje dogoditi.

— Vi ste Walt Dean? — upita ponovo šerif.

— Jok!

— Nalikujete mu.

— Mislite?

— Pa, ne baš ko jaje jajetu.

— A, jel' to dobro ili zlo? — upita Yancey uz širok osmijeh.

— Ni jedno, ni drugo, kol'ko ja znam. Bolje vam je da pođete sa mnom.

— Kamo?

— U zatvor.

— Zašto? — upita Yancey ozbiljnim glasom.

— Želio bih vam postaviti nekoliko pitanja.

— Možete i ovdje.

— Radije bih s vama razgovarao u svom uredu.

— Nitko nas ne sluša.

Šerif se osvrnu. Na trijemu nije više bilo nikoga osim Athertona, koji je stajao na suprotnom kraju i promatrao. Lee Kern dok je razgovarala s Jasonom Hartom. Šerif se ponovo obrati Yanceyju.

— Zašto ste došli ovamo?

— Tražim posao.

— Našli ste ga?

— Jok — odgovori Yancey kratko, a tad se sjeti imena koje mu je spomenuo pipničar. — Čekam da razgovaram s čovjekom koji se zove Hart.

— Zar vas je pozvao da dođete?

— Nitko mene nije pozvao.

— Onda vam je bolje da pođete za mnom.

— Zašto? — ponovo upita Yancey.

— Nije važno... recimo, zbog skitnje. Ja vas mogu zatvoriti zbog skitnje.

— Znae što — reče mirno Yancey — ja vam ne mogu pobjeći. Prvi vlak polazi tek za tjedan dana. Zašto dotle ne provjerite tko sam i što sam, dok ja nađem posao. Ako utvrdite da sam ja onaj Walt Dean, što ga spomenuste, lako ćete me naći.

— Dobro, može. Zapravo, nemam nikakvih dokaza protiv Deana. Nađite posao i ja vas neću dirati.

— A gdje da nađem Harta?

— Eno ga, upravo razgovara s onom djevojkom.

Yancey pogleda niz ulicu i prepozna bradatu ljudekaru, s kojom se porječkao u hotelskom salunu. Jason je upravo završio razgovor s djevojkom i bio je mrzovoljan. Yancey proguta slinu. Nije mu se činilo da je izabrao najpogodnije vrijeme za razgovor.

— No, što čekate? — ponuka ga šerif.

Yancey sliježe ramenima i siđe s trijema, prijeđe drvenim nogostupom i zagazi u mekanu prašinu ulice, pa pođe za Hartom.

— Gospodine Hartel! — pozove rančera.

Jason zastane, okrene se i sumnjičavo se zagleda u muškarca koji mu je

prilazio. Kauboj je još bio nenaoružan i vjerojatno nije tražio kavge, pa Hart nestrpljivo pričekava da mu se približi.

Yancey zastane nekoliko koraka od Harta.

— Što hoćete? — zareža rančer.

— Posao — odvrati jednostavno Yancey.

— Posao!? — prasnu rančer, a potom se posprdno naceri. — Što se niste javili predradniku gospođice Kern? Tad niste bili željni posla... nitko od vas pridošlica?

Yancey požali što ga je uopće oslovio, ali sjeti se šerifa, koji ga je promatrao s hotelskog trijema, pa proguta ponos i ponovi pitanje:

— Imate li posao za mene ili nema-te?

— Nemam.

Yancey se okrene da će poći, a Jason poviče za njim:

— Kamo ćete? Ja s vama još nisam gotov!

Yancey zastane.

— Poslušajte moj savjet — počeo Jason. — Nemojte se ovdje nadati poslu. Nitko vas neće zaposliti. Otputujte odavde što prije!

— Jeste li završili? — upita mirno Yancey.

— Reći ću kad završim! — poviče Jason, izbezumljen od srdžbe. — Vi ste obična protuha, čini mi se. Znao sam to od onog časa kad sam vas ugledao.

— Ne zanima me što vi o meni mislite, gospodine. — Yancey ponovo krene.

— Meni nitko ne okreće leđa — bijesno će Jason i uperi prst u kauboja.

Yancey ga nagoniski raspali šakom pod bradu svom snagom.

Udarac odjeknu muklo i Jason posrnu unatrag, očiju razrogačenih od iznenađenja. Ali, Jason bijaše žilava, snažna ljudekara i udarac koji bi slabijeg čovjeka onesvijestio, rančera samo sruši s nogu. Jason se izvali u prašinu, ali učas sjedne i posegne za revolverom.

Yancey nije dospio iskoristiti prednost. On nije htio ubiti tog čovjeka. Nagonski ga je udario u samoobrani i poniženju, a onda se odjednom našao pred uperenim revolverom, kojeg je rančer polagano napinjao.

III

— On nije naoružan! — poviče histerično netko od nazočnih.

Yancey tog trena nije znao tko je izustio taj histeričan krik. Podigao je ruku da zaštiti lice, kao da s njom može zaustaviti olovno zrno.

Hart je sjedio u prašini nasred ulice, a revolver mu bijaše uperen u Yanceyja.

Frank Beard, mirno je promatrao cijeli prizor s trijema hotela, da vidi hoće li Jason ustrijeliti stranca. Ne bi on imao ništa protiv toga. To bi riješilo mnogo problema.

I Ernest A. Atherton stajao je na trijemu. Upravo je njegov krik spasio Yanceyju život. Ernest gotovo nesvjesno ponovi:

— On nije naoružan!

Taj krik, to upozorenje, dospjelo je napokon Jasonu kroz uši do svijesti i on zasta. A čim je jednom zastao, nije više mogao hladnokrvno ustrijeliti čovjeka.

— Ti ušljivja protuho! — režao je Hart na Yanceyja dok je ustajao iz prašine.

Yancey osjeti kako mu se mišići polagano opuštaju. Izvukao je živu glavu. Sad još mora samo riječima zadočiti ono što je izgubio.

— Kad se idući put sretnemo, ubit ću te! — zagrozio se Jason.

Yancey ne izusti ni riječi.

Rančeri su pritrčavali sa svih strana. Stari Peevy uhvatio je Jasonova konja i doveo mu ga. Građani su se počeli okupljati na ulici, da vide što se događa.

— Nemoj ga tek tako pustiti, Jasone — dobaci netko iz svjetine.

Jason je oklijevao.

— Sredi ga! — poviče netko sa strane.

Jason odmjeri kauboja. Osjetio je kako mu topli mlaz krvi kaplje s brkova i iz nosa i ponovo ga obuze gnjev.

Frank Beard siđe s trijema i uputi se kroz svjetinu.

— Dosta! Raziđite se! — izderao se iz sveg grla.

— Ne miješaj se, Frank, u naš obračun — reče Jason.

— Ja ću s njime obračunati umjesto vas.

— Ne, taj račun rješavam na svoj način.

— Al' ne u ovom gradu — upozori ga Frank, a kad je prišao Yanceyju dodao:

— A ti pođi sa mnom.

— Kamo?

— U zatvor, rekao sam ti već jednom.

— Zašto?

— Tamo ćeš biti mnogo sigurniji.

— Ne idem dok nisam optužen.

— Ako baš hoćeš, fizički napadaj na stariju osobu dostatan je razlog. — Šerif se okrene Jasonu i upita: — Potpisat ćete prijavu, zar ne?

— Ne treba meni šerif da me štiti i nemoj misliti da će u zatvoru biti siguran — grozio se Jason.

— Baš sam to htio i čuti — odvratio Beard i naredi Yanceyju: — Hajdemo!

— Čekajte! — poviče ženski glas.

Svi svrnuše poglede prema Lee Kern, koja je upravo sjedala na svoja kola.

— Zašto je optužen? — upitala je šerifa.

— Zbog izgređa na javnom mjestu.

— Je li već netko potpisao prijavu?

— Već će je netko potpisati, ne brinite — utješi je Frank.

Lee Kern pogleda Yanceyja.

— Tražite posao?

Yancey se brzo snađe. Ukazala mu se jedinstvena prilika da se izvuče iz škripca, a s novcem koji zaradi moći će otputovati kamo hoće.

— Jedva čekam da ga nađem, samo ne znam jesam li slobodan.

— Što vi na to kažete? — upita Lee šerifa.

— Čekajte da malčice razmislim.

Beardu nije bilo baš po volji da hrani zatvorenika, a znao je da kauboj zacijelo neće izdržati dugo na jednom mjestu i da će otići čim zaradi koju paru.

— Vodite ga — naposljetku će šerif.

— Pokupite svoje stvari, ako išta imate, i popnite se u kola — reče Lee Yanceyju.

Prije nego se kauboj stigao i pomaknuti, uz njih se stvori Hart.

— Nemoj, protuho, da te opet uhvatim bez revolvera — opomenu ga Jason stisnutih zuba, pa pogleda Lee. Tada okrene konja i odjaše niz ulicu, a za njim složno ostali rančeri.

Yancey pođe u hotel po svoje stvari, a Frank Beard priđe kolima Lee Kern.

— Pripazite na svoje konje — opomene je.

— Mislite da će pobjeći?

— Vrlo vjerojatno, čim se dočepa konja.

— Što znate o njemu?

— Ne baš mnogo. Možda je za njim i raspisana potjernica — prizna iskreno šerif.

— Bates će me štititi, a meni su potrebni radnici. Mene ne zanima tko je i što je, samo ako je dobar radnik.

— Od volje vam — odvрати šerif, dotaknu prstima obod svog šešira i ode.

Pijanac Mooney priđe kolima.

— Gospođice Kern... milostiva gospođice, tražim posao! — počeo je plačljivim glasom Mooney.

Lee se trgla kad ju je zapuhnuo kisao smrad viskija što je bazdio iz pijančevih usta, ali ipak ga je pogledala u oči.

— Zao mi je, Mooney.

To je značilo da je odbijen.

— Znam što mislite, gospođice. Možda sam sada pijan, ali vjerujte mi dosta mi je pica. Ubija me. Moram se osloboditi tog poroka. Pružite mi tu mogućnost i priliku, molim vas — nastavi moljaka Mooney.

— Ti ne bi izdržao ni jedan dan na poslu — dometnu Bates.

— Možda će mi pomoći da se dobro oznojim. Pomozite mi — molio je i dalje Mooney.

— Jeste li ponijeli i bocu? — upita Lee.

— Nisam, gospođice.

— Dobro, popnite se!

— Što?! — zaprepašteno će Bates.

— Kako se usuđujete postaviti n takvo pitanje — prekori Lee predradnika, a potom se ponovo obrati Mooneyju. — Zar niste čuli što sam rekla?

— Rekli ste da se popnem u kola — u nedoumici će Mooney.

— Pa, što čekate?

Pijanac se uzvère. Mooney nije imao nikakvih svojih stvari da ih ponese sobom. Spavao je u stajama i štagljima i ono što je imao na sebi, bijaše sve njegovo blago na ovom svijetu. Ali, Mooney bi sad pošao i nakraj svijeta samo da može držati kauboja na oku. Čak će i raditi, jer je smatrao da se dolaskom kauboja u Peno ukazala životna prilika da ponovno postane netko i nešto.

Na trijemu Yancey naiđe na Ather-tona. Mladić je još bio blijed i očito potresen više nego sam kauboj zbog okršaja s Jasonom.

— Vi ste ga onomad opomenuli, zar ne? — upita ga Yancey.

— Da.

— I u pravi čas.

— Nagonski. — Ernest pocrveni. — Dotad još nikad nisam vidio čovjeka s revolverom u ruci. Uplašio sam se — reče na kraju kao da se ispričava.

— A meni ste spasili glavu. Vaš sam dužnik — kratko će Yancey.

— Ništa mi ne dugujete, ali mogli biste me ipak zagovoriti.

— Kako? — upita Yancey malčice začuđen.

— Kažite koju lijepu riječ za mene opoj djevojci. I ja tražim posao — podsjeti ga Ernest.

— Doista?

— Najozbiljnije.

— A ja mislio da ste vi neki veliki špekulant s Istoka! — primijeti Yancey uz smijeh.

— Eto, nije mi stigao novac...

— Koji novac?

— Moj džeparac... — reče Ernest zbunjeno. — Ostao sam bez prebite pare.

— Jeste li ikad radili u polju?

— Ne, nisam.

— To je težak posao.

— Izdržat ću.

— Dodite sa mnom, ali vi šutite. Ja ću govoriti.

— Lukavac!

Yancey se trgnu kad ću tu riječ.

— Kajat ćete se, poživite li — opomenu mladića.

Taj se gizdelin pravi da nije mekušac, ali već će mu prisjesti težački posao, pomisli Yancey.

Ernest ponese svoju putnu torbu i pođe za kaubojem. Prijedoše ulicu i priđu kolima. Lee Kern ih je promatrala, pomalo začuđena.

— Ovo je moj prijatelj. Zove se Ernest — predstavi ga Yancey. — Traži posao.

— Ja sam ga već odbio — javi se Bates.

— On ide sa mnom — kratko će Yancey.

— Mislite da će izdržati težački posao? — upita djevojka.

— Žilav je on, žilav ko neuštavljena koža — hvalio ga je Yancey.

— Ne bih baš rekla — primijeti sumnjičavo Lee Kern. — Teško njemu nije li izdržljiv. Pa, popnite se!

Yancey baci svoje sedlo na kola, dobaci kratak pogled Mooneyju i pomogne Ernestu da se usigne. Jedva su se popeli kad djevojka podviknu konjima: »Gista haj!« i kola poletješe.

Odjurili su, a šerif ih je motrio budnim okom sve dok nisu izjurili iz grada. Muškarci su držali šešire, a djevojka je divljački tjerala konje.

Šerif je pričekao da grad zapadne u uobičajenu pospanost, a onda je, kad se hotelski salun ispraznio, prišao šanku i pričekao da čuje novosti.

Ovaj grad pripada željeznici, a pripada joj i ovaj hotel. I šerif Frank Beard pripada željeznici... potkupili su ga i potplaćivali. Pipničar ga je izvijestio o svem što je čuo da se odlučilo na sastanku rančera i Frank pođe prema željezničkoj stanici da pošalje brzojavno izvještaj upravi.

Pošto je napisao izvještaj i pružio ga telegrafistu, Frank napisa još jedan brzojav naslovljen na državnog tužioca, u kojem je zatražio podatke o Waltu Deanu, koji se predstavlja lažnim imenom Yancey.

Posumnjao je čak da je možda željeznica ovamo poslala tog revolveraša. Ako je tako morao bi biti vrlo oprezan. Stoga je i želio da o njemu sve sazna prije nego se suoči sa Jay-om Leggettom, potpredsjednikom kompanije Lynchburg & Southern.

Čim je šerif izišao, telegrafist pročitao njegovu drugu poruku. Telegrafist

ju je poslao državnom tužiocu, ali i Leggetu, jer je i telegrafist bio potplaćen čovjek kome je bilo naređeno da nadzire šerifa. U nizini Peno željeznica je sve konce držala u svojim rukama.

Čim je poruka stigla u upravu, tajnik je odnese potpredsjedniku Kompanije. Leggett je odmah pročitao.

Leggett je bio pristao muškarac, ali ne i tašt. Nije sebe smatrao veleumom, nego lukavim čovjekom, što je bila istina. Dobro je poznavao ljude i znao je kako da ih iskoristi u svoje svrhe.

Prva poruka o sastanku rančera nije ga uopće iznenadila. No druga poruka, poslana državnom tužiocu, uvelike ga je zbunila.

Leggett ustane i pođe u ured predsjednika Kompanije. Pokucao je na vrata i ušao u radnu sobu Alfreda Huttona.

Hutton je sjedio za velikim pisaćim stolom. Bio je to čovjek vrlo bistra uma, živo računalo, koji je u svakom trenutku mogao točno napamet izračunati koliko željeznica zarađuje ili gubi.

— Što želite? — upita ga Hutton izravno.

— Htio bih poslati Phila Gloveru u Penou.

Predsjednik ga oštro pogleda.

— Mislite da će tamo doći do gužve?

— Vjerojatno.

— Ne volim Gloveru. Zar ne možemo postići što želimo a da se ne prolije krv? Što će vam on?

— Primio sam vijest da je u Penou stigao revolveraš-ubojica. A mi ga nismo tamo poslali — reče Leggett.

— Mislite da su ga pozvali rančeri?

— Ne bih rekao. Savez rančera se ne bi poslužio takvim ljudima jer misle da će svoje pravo postići zakonskim putem. Taj revolveraš u Penou, vjerojatno je puka slučajnost. A ja ne volim slučajnosti. Spremni smo da počnemo prodaju zemlje, ali poplaši li netko nove doseljenike, morat ćemo odgoditi prodaju.

— Pošaljite Glovera, ako baš morate, ali prodajte već jednom tu zemlju. Dobro znate koliko nam je taj novac potreban. To je i bila vaša zamisao. Ostvarite je. Jeste li razgovarali s odvjetnikom Fettermanom, koji zastupa Savez rančera?

— Danas ću razgovarati — reče Jay Leggett i povuče se u svoju sobu.

Kompaniji Lynchburg & Southern gotovina je bila više nego potrebna. Prošli su davno oni dani kad je vlada graditeljima željeznica kapom i šakom davala zajmove i zemljišta. Prošla su vremena kad je Sjedinjenim Državama Amerike željeznica bila potreba. Građanski je rat prinudio činovnike u Washingtonu da graditeljima daju sve što su poželjeli: tisuće četvornih milja zemljišta, premiju od trideset tisuća dolara za svaku milju izgrađene pruge, državne obveznice, pozajmice, jamčevine. No vremena su se promijenila. Građanski je rat bio prošlost i potrebe za željeznim putovima koji bi državu povezali u cjelinu kako bi vojsku što hitnije opskrbili, bijahu davna prošlost.

Sada, kad su se željeznice osamostalile, neka se same izdržavaju i odupru konkurenciji kako znaju i mogu. Borba za profite postala je nemilosrdna i nesmiljeno su se gazili slabiji, koji se nisu mogli oduprijeti poslovnom suparništvu.

Bila je to borba na život i smrt u pravom smislu te riječi. A Jay Leggett i Alfred Hutton nisu željeli da ih se pokopa. U nastojanju da povećaju dobit njihova se pažnja zaustavila na bogatoj i plodnoj zemlji u nizini Peno, pa ako rančeri i budu oštećeni, to njih nije mnogo bbljelo. Željeznica je bila moćna i mogla je provesti svoju volju.

Odvjetnik Fetterman stigao je točno u određeno vrijeme. Bijaše to čovječuljak bez ikakva ponosa. Ispružio je ruku na pozdrav, ali kad je Jay nije prihvatio, brzo je s njom poravnao rijetku kosu.

— Hoćemo li odmah razgovarati o poslu? — upita Jay hladno i pokaže došljaku stolicu.

— Naravno. Fetterman se udobno smjesti u golem naslonjač i položi šešir na koljena.

— Koliko su rančeri voljni platiti zemlju? — odmah upita Leggett.

— Ni novčića više nego što piše u njihovim ugovorima: dva i pedeset za jutro, gospodine Leggette — reče Fetterman nastojeći da se doima što nepokolebljivije.

— Doista? — ravnodušno upita Jay.

— Mislimo da se ne moramo s vama nagadati. Pravda je na našoj strani.

— Zar ćemo na sud?

— Da, bude li potrebno.

— Saberite se čovječe — dobaci mu Leggett s puno omalovažavanja. — Kakve su to smicalice? Parnica će biti vrlo skupa i trajat će godinama, a kad završi, mi ćemo držati svu zemlju u svojim rukama. Zar doista mislite da možete nadmudriti naše pravnike? Sam protiv pet ili šest najboljih odvjetnika ovdje na Zapadu? Čime ste se bavili posljednju godinu dana?

Fetterman se trenutak zamisli.

— Dobio sam parnicu protiv drvokradica — reče kao da se ispričava.

— Drvokradica!? — Leggett će povišnim glasom. — I vi mislite da se suprotstavljate željeznici? Dopustite da vam nešto pokažem.

Ustao je i zagledao se u zemljopisnu kartu što je visila na zidu.

— Ovdje je nizina Peno — važno udari Leggett dlanom po karti. — Šesnaest tisuća četvornih milja plodne zemlje. Više od milijun jutara. Cijena bijaše dva i pedeset, ili dva i pol milijuna. Što ako vam kažem da sada tražimo četrdeset dolara za jutro, tako da cijela nizina Peno vrijedi četrdeset milijuna?

— Gospode bože! — zavapi Fetterman.

— Još nisam završio — mirno nastavi Jay. — Mi smo procijenili i sve što se na toj zemlji nalazi: kuće, staje, štagljeve, stoku, ljetinu, voćnjake, gospodarske zgrade i prokope za navodnjavanje. Želimo izvući pedeset milijuna iz nizine Peno, razumijete?

— Nevjerojatno! — začudi se odvjetnik. — Deset dolara za jutro još neka-ko, ali pedeset? I naplatiti im njihove vlastite kuće koje su sami podigli...

— Niste me još posve dobro razumjeli — nastavi Jay. — Velika je razlika između dva milijuna i pedeset milijuna dolara. Nama je taj novac potreban i mi ćemo ga dobiti. Zar doista mislite kako ćemo dopustiti da nas vi, provincijski odvjetnički, u tome spriječite?

— Ne morate odmah vrijeđati — prosvjedova blago Fetterman.

— Vrijeme je da se opametite — ispravi se Leggett. — Ma, što očekujete od mene kad ne vidite ono što je svima jasno?

— Što želite reći?

— Koliko vas plaćaju rančeri?

Fetterman se iznenadi.

— To se vas ne tiče! — odgovori srdito.

Jay priđe stolu, otvori ladicu i izvadi omotnicu. Pažljivo je promatrao Fettermana dok se s njom lupkao po dlanu.

— Rančeri će vam platiti nekoliko stotina dolara, a potom će ostati bez novca. Tko će im ga posuditi? Banke? Tj, oni ne mogu čak ni dokazati da su vlasnici zemlje na kojoj žive.

— Ali i vi ćete biti oštećeni. Mogu dobiti izvršenje priziva i odgode sudbenim zabranama.

— Istina, ali nakraju ćete se predati. Vi to znate, ja to znam, zašto da se onda trudimo. Samo ćete oštetiti rančere, započnete li tu dugu i zamornu parnicu. Oni će se zadužiti do grla i nikad se više neće oporaviti, a vi nećete moći pokriti ni svoje troškove.

— Ne ovisi to o meni. Ti su ljudi gladovali dok su došli do krova nad glavom. Neće se oni tako lako predati. Ostavim li ih, naći će drugog odvjetnika.

— I to je istina. Zato sam vas i pozvao na razgovor. Sporazumijemo li se vi i ja, možemo im pomoći.

— Želite da od svega odustanem? — upita Fetterman, gledajući u omotnicu.

— To bi možda bilo najbolje.

— Ne pristajem.

— Kako hoćete.

Leggett, uze nož za rezanje papira i otvori omotnicu.

Fetterman ga je opčaran promatrao kako iz omotnice vadi jednu za drugom novčanicu od stotinu dolara. Kad je izvukao tisuću dolara, u omotnici je još ostao debeo svežanj.

— Svaki ću dan iz nje vaditi tisuću dolara, sve dok ne pristanete na naše uvjete. No, nemojte predugo odugovlačiti svoju odluku — reče Leggett.

Fetterman obližnu usne. Usta i grlo bijahu mu posve suhi, no ipak je smogao riječi da kaže: — Cijelog sam života živio kao čestit čovjek. Zašto mislite da me možete podmititi?

— Čestito ste živjeli, istina, no baš ste zato danas siromašni k'o crkveni miš. Znam sve o vama. Šezdeset i pet vam je godina, udovac ste, bez djece. Živite u hotelu za samce i imate vrlo malo ušteđevine. Dobro razmislite prije nego odbijete našu ponudu. Niste mladi. Više vam se nikad neće pružiti ovakva prilika.

— Pogriješio sam što sam došao ovamo.

Fetterman polako ustane, kao da namjerava poći.

— I to je istina — prizna Jay uz smijeh. — Doista, nerazborito bijaše od vas što ste došli ovamo. Valjalo je da razgovaramo u prisustvu svjedoka.

— Što hoćete time reći?

— Odbijete li da surađujete s nama, ja ću vas slomiti. Položit ću nekoliko stotina dolara na vaš račun u banci i raširiti glasine da sam vas podmitio, pa rančeri više neće htjeti da ih zastupate.

— Nećete valjda to učiniti? — zaprepasti se Fetterman.

— A zašto ne?

— Vi doista ne prezate ni pred čim samo da biste ostvarili što ste naumili.

— Mogao bih i ubijati, samo da to ostvarim — pomalo će prijetiti Leggett.

— Kako rekoste, gospodine, ja sam star čovjek. Ne plaše me više prijetnje nasiljem, ali bojim se bijede prije smrti. Mogao bih pristati na vašu ponudu, ali samo zbog novca... a ne iz straha.

— Nadao sam se da ćete pristati. Jay pruži odvjetniku omotnicu. Fetterman je uze i još jednom, posljednji put pokuša spasiti obraz.

— Podmitili ste me — prizna. — Izigrat ću rančere jer sam star i umoran, ali postoje ljudi koji su još mladi, tvrdi k'o orah. Jednog dana naići ćete na čovjeka koga nećete moći potkupiti, Leggette. A to će vas skupo stajati.

— Neki crni osvetnik, a? — zlobno se naceri Jay.

— Bilo tko — prošapće skršeno Fetterman.

IV

Zanoćalo je dok su stigli do ranča Lee Kern. Svi su na kolima bili pokri- veni crvenkastom prašinom, a Ernesta je uhvatio jak napadaj kašlja. Lice mu bijaše crveno i oznojeno.

Yancey shvati da je mladić sušičav, pa mu pomogne sići s kola i otprati ga do kolibe u kojoj je bila spavaonica za radnike. Potom se vrati da se nađe pri ruči Batesu. Pomogne mu odvesti konje u koral. Primijeti djevojku kako stoji u mraku ispred brvnare. Pozvala je Batesa i on pođe prema njoj, a Yancey se uputi u spavaonicu, noseći svoje sedlo i telečak.

— Kuhar nam je pripremio večeru. Reci ljudima da dođu za stol — naredi Lee predradniku.

— Rasipate novac. Mooney će svisnuti za dan-dva, a onaj gizdelin je sušičav.

— Međutim, kauboju ništa ne nedostaje. Čak se ni Jasona nije uplašio.

— Samo se ludaci ne plaše smrti — odvratila Bates, te dodade: — Protuha, pijandura i gizdav sušičavac... divno društvo.

— Nek' se najedu i napiju, a sutra će na posao. Tada ćemo znati koliko tko vrijedi.

Kuhar Meksikanac probudio je Batesa u praskozorje i pošao pripremati

zajutrak dok je predradnik budio ostale.

Obzorje se upravo zarumenjelo kad je Yancey izišao na dvorište. Kad su sinoć stigli, već je bio mrak, pa se sada počeo obazirati da vidi ranč.

Lee Kern je stanovala u maloj brvnari s dimnjakom od cigle. Kuhar i njegova žena živjeli su pod šatorom. Stol i klupe slupane od dasaka, pod velikim hrastom, bile su im blagovao- nica. Štednjak je bio na dvorištu, a iz njegova kratkog dimnjaka sukljao je crn dim s iskrama u studen jutarnji zrak. Vruća kava i svježije ispečen kruh mirisali su vrlo zamamno.

Yancey pođe na potok, da se umije. Peno Creek slijevao se s brda i voda je bila vrlo svježja. Pomislio je kako će predvečer, kad se vrati s posla, pro- naći malo dalje od ranča mjesto da se okupa i zapliva.

Tad mu za oko zapeše tragovi... indijanski tragovi!

Slijedio ih je pogledom sve do obale potoka. Bijahu to otisci noge kojoj je nedostajao mali prst. Pokuša se sjetiti koji Indijanci prebivaju na tom području.

Vratio se do poljske kuhinje u dvori- štu i sjeo za stol.

— Ima li u blizini Indijanaca? — upita kuhara.

— Rezervat je nekih dvadesetak kilo- metara odavde — odgovori kuhar i pokaže rukom prema jugu.

— Je li velik?

— Baš i nije. Indijanci bježe iz rezerva- ta. Vraćaju se u svoju staru posto- binu u kanjonu Brides.

— Brides?

— Velika barranca. Veliki kanjon. Ružno mjesto... — Kuhar pokaže prema istoku, na najbliži lanac gorja, a onda se prekrži da bi otjerao uroke.

Yancey pogleda prema brdima, oda- kle se slijevao Peno Creek.

Lee Kern, odjevena u odjeću za ja- hanje, pride stolu pod starim hrastom. Umjesto hlača danas je odjenila suk- nju s dubokim rasporom i rubaču. Kosu je spustila niz lice i Yancey se iznenadi kad vidje da je smeđa. Bila je toliko preplanula od sunca da mu

se, kad ju je prvi put vidio, učinilo da je plavokosa. Bila je dražesnija u ženskoj odjeći i Yancey zaključio da ju je milina pogledati.

Atherton i Mooney izišli su iz spa-vaonice. Ernest je bio odjeven u svoju gradsku odjeću: hlače, sako i košulju, a usku je vrpцу zavezao oko vrata. Naklonio se vrlo pristojno kad je ugledao Lee.

— Zar nemate drugu odjeću? — upitala ga je djevojka ravnodušno. — Ta će vam trajati najviše jedan sat, a sve mi se čini da ni vi nećete dulje izdržati.

— Pozajmit ću mu svoju. Imam dvije — reče Yancey.

Kuhar je donio na stol kruh, kavu, pečenu govedinu i pržena jaja, pa svi počеше doručkovati bez Batesa.

Mooney nije založio ni zalogaja. Popio je jedino lončić kave, a ruka mu je pri tom drhtala. Njegov se želudac već bio odvikao krute hrane i jedino je dobar gutljaj viskija mogao omamiti njegove prenapete i rastrojene živce.

— Krčit ćete vrištinu. Bates će vam pokazati gdje da počnete — obavijesti ih Lee Kern.

Yancey zaprepašteno pogleda djevojku.

— Ja sam kauboj — reče kratko i jezgrovito.

— Ja imam samo jednog jahača. Bates obavlja taj posao.

Prije nego je Yancey stigao išta odgovoriti, predradnik dođe iz korala i obavijesti:

— Ukrali su nam još jednog konja iz korala.

Lee se obrati Yanceyju.

— Jeste li ga vi uzeli? — upita, gledajući ga u oči.

— A zašto bih ga uzeo?

— Šerif me je opomenuo da ćete prvom prilikom otpiriti.

— Jeste li ga uzeli? — ponovi ona pitanje.

— Da sam ga ukrao, ne bih sad s vama sjedio ovdje za stolom, zar ne?

— Logično — dometnu Ernest.

— Ne zanima me vaše mišljenje — prekori Lee Ernesta, a potom upita Batesa: — Kojeg su konja ukrali?

— Kobilu.

— Moju kobilu! — povikala je ogorčeno. — Prokleti Indijanci! Sad ćemo izgubiti cijeli dan dok ih uhvatimo, umjesto da radimo u polju. Osedlajte mi odmah konja!

Yancey ustane.

— Vi ne! — izdera se na nj Lee, okrene se i ode.

Bates im je objasnio što im je raditi do večeri, a potom je i on otišao. Yancey povede Ernesta i Mooneyja pod brdo gdje su morali krčiti vrištinu, a potom je pomno promatrao djevojku i predradnika sve dok nisu odjahali prema rezervatu. Nasmiješio se, jer je dobro znao da konja neće naći u blizini rezervata.

— Kako se to krči? — upita ga Ernest, odjeven u Yanceyevu trapericu, okrećući oprezno u ruci trnokok.

Yancey se obrati Mooneyju i upita ga:

— Znete li krčiti vrištinu trnokokom?

— Znam.

— Pokažite mu onda kako se to radi, ja ću se začas vratiti.

— A kamo ćete? — sumnjičavo upita Mooney.

— Idem pronaći njezinu kobilu.

— Mislite da je oni neće naći? — upita Ernest.

— Jok, neće.

— Da ne namjeravate zbrisati? — sumnjičavo će Mooney.

Yancey strogo pogleda pijanca.

— A zašto bih to uradio?

— Što ja znam... No, lakše bismo radili utroje — odvrati Mooney, kao da traži izgovor za svoje pitanje.

— Ne brinite, vratit ću se. Vrate li se Lee Kern i Bates prije mene, kažite im da ću se ja sutra vratiti.

— Sutra! — začudi se Mooney.

Yancey se vrati na ranč.

— Kažite mi kako najbrže mogu stići u kanjon Brides? — upita starog kuhara.

— Ne idite tamo, senjor — upozori ga Meksikanac.

— Zašto?

— Indijanci kažu da su njihovi bogovi gnjevni jer su ih zapustili.

— Ima li u kanjonu bizona?

— Ne. Previše ima ponora i opasno je za stoku. Nitko se ne usudi tamo poći.

Prije nego je krenuo Yancey još jednom pomno prouči tragove. Otisci su pokazivali da je tu koračala osoba niska rasta i male težine, vjerojatno dječak. Kobilu je ukrao iz otvorena koral, a mogao je pokupiti i nekoliko konja. Bio je to zacijelo neki mladac koji se htio iskazati pred svojim drugovima i tako na brzinu steći ugled među odraslim ratnicima.

Vratio se u spavaonicu i ispod slamarice svoje postelje izvukao kolt koji je tamo skrio. Očistio ga je i napunio. Potom je uzeo sedlo i uputio se prema koralu, gdje ga je dočekao Mooney.

— Što se uvijek šunjate za mnom? — strogo upita Yancey.

— Povedite me sa sobom — zamoli Mooney.

— Slušajte, latite se trnokopa, bolje vam je. To će vas barem rastrijezniti. A sad mi pomozite da uhvatim jednog od tih poludivljih konja i dobro razmisлите što ćete odgovoriti na moja pitanja kad se vratim — opomenu ga Yancey.

— Na primjer?

— Zašto se bojite da se neću vratiti? Zašto me neprekidno slijedite i zašto ste svim silama nastojali da dođete ovamo?

Mooney se pokunji. Kad su uhvatili konja i kad je Yancey izjahao iz dvorišta, pijanac ga je pratio pogledom sve dok ga nije izgubio iz vida, a onda se vratio na vrištinu i počeo je krčiti uz oznojenog Ernesta.

Yancey je jahao uz potok i tek predvečer stigao do ulaza u kanjon Brides.

Kanjon se otvarao u široku i skrivenu kotlinu s visokim stablima. Projahao je preko kotline, a onda se kanjon ponovo suzio. S obje strane zijevale su krševite gudure s vodopadima i zaklonjenim uvalama, punima sočne trave. Pustio je konja da ide korakom i pomno je promatrao tlo ne bi li našao neke tragove.

Potok Peno suzio se sad u uzan brzac bistre i hitre vode, koja je hućila. Kako od huke nije mogao razabra-

ti drugih šumova i glasova, promatrao je konja, jer ga je u toj zaglušnoj grmljavini vodopada i brzaca jedino životinja mogla upozoriti na opasnost. Čim konj osjeti na vjetru miris Indijanca, stane i načuli uši.

Doista, kanjon Brides bijaše vrlo pogodno mjesto za napadaje iz zasjede i savršeno sklonište za odmetnike.

Kada su se predvečer Bates i Lee Kern vratili na ranč, djevojka bijaše nasmrtno umorna od uzaludna traganja za kobilom. Otkrivši da nedostaje još jedan konj iz koral, srdito se uputila prema spavaonici i snažno odgurnula vrata, koja se uz tresak otvoriše.

Odmah je vidjela koga nema. Stajala je na vratima, a uz nju Bates s bičem u ruci. Strogo su promatrali starog Mooneyja i mladog Ernesta koji su ležali na posteljama i uplašeno ih gledali.

— Gdje je kauboj? — strogim će glasom Bates.

— Odjahao je — odgovori Mooney.

— Kada?

— Jutros.

— I pustili ste ga da ode?

— Bio je naoružan revolverom.

— Čekajte, nije bilo baš tako — upadne Ernest, pa nastavi: — Rekao je da ide potražiti vašu kobilu i da će se vratiti.

— Kako da ne! — povišenim će glasom Bates, pa se obrati Lee Kern: — Idem po šerifa.

— A kako znate da će se vratiti? — upita Lee Ernesta, praveći se da nije čula što je rekao predradnik.

— Rekao je da će se vratiti. Rekao je i to da vi nećete naći kobilu.

— Kako je on to znao? — upita ga Lee.

— Što ja znam. A jeste li je našli? — odgovori protupitanjem Ernest.

— Ne, nismo. Ako se vaš prijatelj ne vrati do zore, mi ćemo ga već uhvatiti.

— Znete li što radimo s konjokradicama? — umiješa se u razgovor predradnik.

— Ne, ne znam — tiho će Ernest, premda se mogao lako dosjetiti.

— Vješamo ih! — osorno će Bates, te dodaje: — I još nešto valja da znate: ponekad objesimo i njihove prijatelje!

Ernest je već otvorio usta da se pobuni kako on zapravo i nije Yanceyjev prijatelj, ali se predomisli i ne izusti ni riječi. Ne, to ne bi bilo pošteno. Kauboj je prema njemu bio više nego dobar.

Kad je zanoćalo, Yancey ujaše u jedan pokrajnji klanac. Tu sjaše i rasedla konja, pa prostre postelju od trave i legne.

Probudio se u praskozorje. Osedlao je konja i poveo ga za uzde, jer je još bilo premračno da bi vidio kuda jaše.

Odlučio je pomno pretražiti okolicu čim naiđe na neki pritok potoku, jer su se Indijanci klonili da se utabore uz veću vodu.

Toliko je izmorio oči da je gotovo prošao mimo hitra brzaca među stijem i kamenjem. Pošao je uzvodno i oprezno napredovao uz tijesan klanac. Uskoro je nestalo zaglušne buke vodoпада potoka. Penio i opet je mogao čuti što se oko njega zbiva.

Iza iduće okuke zamalo je upao ravno u njihov logor. Sklonio se u zaklon iza neke stijene i pomno se ogledao.

U polukrugu oko logorske vatre bijaše nekoliko zemunica slijepljenih od blata i šiblja, a na drugoj strani, nasuprot zemunica, stajali su nekakvi čudni drveni kipovi, vjerojatno indijanska božanstva. Nikad još nije vidio nešto slično.

Nigdje ni žive duše, a ni psi nisu na nj zalajali. Pogledom je tražio gdje Indijanci čuvaju konje, ali nigdje ih nije vidio. Tad opazi trag za kojim je tragao... isto ono stopalo bez malog prsta.

Yancey uzjaše i hrabro ujaše ravno u indijanski tabor.

Psi zalajahu za njim, a Indijanci istrče iz zemunica. Mladi ratnici posegnu za oružjem, a žene i djeca razbježu se kud-koji; zapravo, počeli su se pripremati na uzmak. Svaki Indijanac zna što mu je dužnost u slučaju napadaja na tabor.

Yancey podigne desnu ruku u znak da dolazi u miru. Priđe mu neki starac, mrmļajajući neke zagonetne riječi.

Starac, očito poglavica, bijaše star i prljav, zagrnut u rasparan gunj, i teško je bilo reći da li je mudar ili krvoćočan.

Yancey nije znao umiju li ovi Indijanci razgovarati znakovima, uobičajenim među indijanskim plemenima, ali on nije imao što izgubiti ako pokuša. Položio je palac i kažiprst na usta, potom ispružio ruku i položio dlan na srce, što je značilo da je k njima došao razgovarati iskreno i u miru.

V

— Što želiš? — upita ga poglavica poprilično razumljivim engleskim.

Yancey se osmjehnue s olakšanjem, a potom brzo uozbilji. Indijanci su vrlo ozbiljni dok pregovaraju.

— Došao sam po konje.

— Mi nemamo konja. Pogledaj naokolo. Vidiš li gdje konje. Mi smo siromašni.

Yancey je netremice promatrao poglavicu.

— Dva konja, riđana i kobilu.

— Tražiš konje bijele žene? — iznenađeno upita poglavica.

— Što znaš o njima?

— Zao se glas daleko čuje. Ali zašto si zbog njih došao k nama?

Yancey je nastojao ostaviti dojam da ih se ne plaši i pravio se kao da ne vidi kako ga je okružilo dvadesetak ratnika. Osjete li Indijanci da ih se boji, to bi za nj moglo kobno završiti.

— Uzeo ih je jedan od tvojih ratnika — odvažno ustvrdi Yancey.

— Ne! — odsiječe uvrijeđeno poglavica. — Moji ratnici ne kradu. Veliki Duh, naš zaštitnik, daje nam sve što nam treba, pa ne moramo krasti. Dosta sam ti rekao.

— Ako tvoji ljudi imaju sve što im je potrebno, zašto se skrivate? Zašto

tvoji mladi ratnici kradu konje bijeloj ženi?

Stari se poglavica isprsi i uzdigne glavu.

— Moji su ratnici krali — prizna — ali to je bilo davno. Zar je zločin uzeti natrag ono što su nama nekad ukrali? Nekad nas je bilo mnogo i dolina je bila naša, a sad nas je malo i prisiljeni smo ovdje se skrivati. Zar je u tom neko zlo? Mi jedino želimo da živimo u miru i umremo od starosti.

— Ponekad je teže živjeti u miru nego u ratu.

— Mudro zboriš, bijelče. Dođi da porazgovaramo — pozva ga poglavica i pokaže rukom na svoju zemunicu.

Yancey sjaše i pođe za starcem. Kad su ušli u zemunicu, sjednu na zemlju prekrizanih nogu, a ostali se ratnici okupe oko njih.

— Ne bojiš nas se. Znači, poznas nas dobro — primijeti poglavica.

— Proveo sam tri zime sa Suima.

— Oni su daleko odavde. O njima znamo samo ono što su nam Šošoni pričali.

Yancey osta iznenađen. Nije mogao shvatiti da je i jedan Indijanac iz nizinskih plemena sposoban da prijeđe gorske lance.

— Da, mi trgujemo sa Šošonima — reče poglavica da bi odagnao Yanceyjeve sumnje, pa dodade: — A sad mi reci zašto misliš da smo mi ukrali konje tvoje bijele žene?

Na zemljanu podu Yancey prstom nacрта stopalo bez malog prsta.

Svi su umuknuli i Yancey je znao da su prepoznali čije je to stopalo.

Poglavica malčice posivi u licu, pa brže-bolje rukom izbriše crtež.

Sjedili su dugo u tišini, a onda poglavica prozbori:

— Zovem se Okote. Plemenita sam roda. Moji ljudi nikad nisu pogazili riječ, pa neće ni sada. Tvoji konji nisu ovdje. Vрати se svojoj bijeloj ženi i kaži joj da ćemo joj za jedan dan vratiti konje.

Yancey kimnu glavom i počeo ustajati.

— Kradljivac će osobno dotjerati konje. Kazni ga, ako hoćeš — nastavi poglavica.

— Dovoljno je da vrati konje.

— Ne kazniš li ga ti, ja ću ga kazniti.

Okote isprati Yanceyja komad puta.

— Ti si naš novi prijatelj, ali više se nikad nećemo vidjeti. Ako se ikad vratiš ovamo, nećeš nas zateći. Čim se spusti mrak, potražiti ćemo novo skrovište.

— Zašto se ne vratite u rezervat? Tamo imate sve što vam je potrebno.

— Sve osim slobode.

Yancey, koji je zapravo unaprijed znao odgovor na pitanje, uzjaše bez riječi.

Dva su se muškarca značajno pogledala, podigla ruke na pozdrav, a tad Yancey podbode konja i odjaše niz kanjon.

— Taj se više nikad neće vratiti — ljutito će Bates i svom snagom mlatne kožnatim bičem po pisačem stolu u tihoj sobi brvnare Lee Kern.

— Nemojte mi lomiti pokušstvo! — opomenu ga djevojka.

— Kako možete biti tako mirni? — zajapurio se Bates.

— A zašto ne? Tđ, ista mi je plaća. Ako je ta protuha ukrala konja, već ćemo ga uhvatiti. Ne može umaknuti daleko.

— Nije sve u tome. Vi zacijelo mislite da će se vratiti?

— Možda.

— Ja baš nisam jako siguran.

Bates pođe prema vratima.

— Nije vam drag, zar ne? — primijeti Lee.

— Pa, što ako i nije?

— Ja vas ovdje držim da nadzirete rad težaka i svi vam moji ljudi moraju biti podjednako dragi.

— Ne poznajte vi još njega dobro — smrknuto će Bates.

— Bolje za vas ako se ne varate. Moj predradnik ne smije griješiti u prosuđivanju ljudi — strogo će Lee.

Bates se zagleda u djevojku. Bila je stroga, ali i lijepa, vrlo lijepa i svaki mu se dan činila sve ljepšom.

Međutim, ona njega nikad nije gledala, niti će ga ikad gledati kao što

žena gleda muškarca; nikad ga neće gledati onako kako je on to želio.

— Razumijem, gospođice — reče i iziđe pokunjen.

Ernest A. Atherton radio je požrtvovno, sav u znoju, uz Mooneyja na obronku iznad ranča. Krčili su marljivo vrištinu od jutra, a povremeno bi zastali i zurili u daleki lanac gorja, kao da nekog očekuju.

— Gle! — poviče uzbuđeno Mooney i ispruži ruku.

Ernest se okrene u smjeru koji mu je pokazivao Mooney i ugleda usamljena jahača kako kaska preko puste prerije.

— Yancey? — upita.

— Kladim se da je on — reče Mooney, pa baci trnokop i potrči niz obronak prema dvorištu ranča.

— Kamo ćete? — upita zaprepašteni Ernest.

— Pogledat ću tučnjavu.

— Kakvu tučnjavu?

— Između Yanceyja i Batesa. Zar mislite da će mu predradnik progledati kroz prste što je bez pitanja uzeo konja i odjahao umjesto da radi?

Ernest potrči nizbrdo za Mooneyjem.

— Još nije vrijeme ručku! Natrag na posao! — poviče Bates kad ih je ugledao kako trče niz obronak.

Mooney pokaže rukom preko ramena, a predradnik pogleda prema gorju i vidje jahača. Popravio je opasač s revolverom i kad su Ernest i Mooney stigli, sva trojica stadoše čekati.

Yancey ujaše u dvorište i zaustavi se pred njima.

— Gdje si dosad? — strogo upita Bates.

— Tražio sam konje — mirno odgovori Yancey.

— Ma što ne kažeš? A gdje su ti konji?

— Stići će sutra.

— Što?! Što ti to meni podvaljuješ? — prasne Bates.

— Ništa ja vama ne podvaljujem.

— Sjaši! — izdera se predradnik.

Yancey ga pogleda, a potom polagano sjaše.

— Dosta deranja! — začuše glas Lee Kern.

Obojica se okrenu. Djevojka je stajala na vratima brvnare.

— Tko prvi započne tučnjavu, prvi će odavde odletjeti. Ako vam je do borbe, upišite se u Savez rančera.

Stajali su i promatrali je bez riječi.

— A vi — nastavi Lee Kern obrativši se Yanceyju, — objasnite gdje ste dosad bili?

— Tražio sam konje.

— Upozorila sam vas da je Bates moj jahač. On se mora brinuti za konje. Protratili ste jedan dan umjesto da ste radili.

— Našao sam ih — reče Yancey jednostavno, kao da nije čuo njezine primjedbe.

— Što?!

— Nisam ih vidio svojim očima, ali sam pronašao tko ih je uzeo — objasni Yancey.

— Tko, molim vas?

— Indijanci iz kanjona Brides.

— Bili ste u kanjonu?

— Zar sam učinio nešto loše?

— Mogli su vas ucmekati iz busije; eto, to je sve. I što ste tamo vidjeli? — upita Lee.

— Bio sam u Okoteovu taboru.

— Zar u taboru tog odmetnika?!

— Da.

— Što taj masno laže — dobaci Bates. — Vojska već godinama pokušava uhvatiti Okotea, a on ga je našao za jednu noć.

Yancey se pravio da ga ne čuje. Gleđao je Lee u oči i rekao:

— Ja vam to ne mogu ni sa čim dokazati dok ne vrate konje.

— I što vam je rekao? — upita djevojka s prizvukom poruge u glasu.

— Pa, razgovarao sam sa starim poglavicom i on mi je obećao da će vam kradljivac osobno vratiti konje. To je sve.

— Kako, to je sve!? — povikala je. — Nikom još nije uspjelo da ga vidi, a vi meni: to je sve.

— Nisam ja kriv da je tako.

— Vidjet ćemo hoće li se vaša priča obistiniti. Onda ćemo znati da li ste krivi ili ne — dobaci mu Lee Kern, a potom se naglo okrene i vrati u brvnaru.

Bates se brzo snašao.

— Vodi tog konja u koral. Nahrani ga i dobro istimari, pa natrag na posao!

Yancey bez riječi posluša.

Bates dobaci za njim:

— Znam da si se masno izlagao i jedva čekam da te za kaznu prebijem.

— Zašto ne pokušate odmah?

— Bit će mi slađe ako se još malo strpim — naceri se zlobno Bates.

Yancey odvede konja u koral, i pošto ga je istimario, pridruži se Ernestu i Mooneyju koji su krčili vrištinu na obronku.

— Zar ste doista vidjeli tog ozloglašenog poglavicu? — upita ga Ernest.

— Nemojte, molim vas, još i vi — mrzovoljno će Yancey.

— Oprostite, ali ja sam znatiželjan. Još nikada nisam vidio nekog Indijanca — ispričavao se Ernest.

— Vidjet ćete ga već sutra, nadam se.

Kad su pošli na ručak, Yancey ih povede stazom uz potok Peno.

— Baš bi mi prijalo da se mogu okupati — reče Yancey prije nego su sjeli za stol.

— Tko zna smijemo li — Ernest se oprezno ogleda, kao da se boji da će ga tko čuti.

— Večeras, poslije posla — reče Yancey.

Kad su im se za stolom pridružili Bates i Lee Kern, razgovor je zamro. Bates se više puta posrpdno nasmijuljio Yanceyju, ali svi su se pravili da to ne primjećuju. Poslije ručka Yancey, Ernest i Mooney vratili su se na posao.

Vrijeme je polako odmicalo. Yancey nije ni slutio da sunce može tako jako peći kao što je pržilo i peklo tog poslijepodneva.

Mooney je sve više zaostajao. Posrnuo je nekoliko puta i Yancey ga zabrinuto pogleda.

— Odmorite se malčice — posavjetovao mu

— Nije meni ništa.

— Zavucite se u hlad pod neki grm i malčice odrijemajte — nastavi Yancey.

Mooney baci trnokok na zemlju i sjedne u hlad pod gust i visok grm.

Yancey pogleda sumnjičavo Ernesta.

— Ne morate me tako gledati. Ja ću izdržati — reče mu mladić, koji nije posustajao u radu.

— Nadam se. Dajte mi da vidim vaše ruke.

— Zašto?

Yancey mu pograbi ruku i otvori šaku. Ernestov dlan bijaše pokriven krvavim žuljevima.

— Ja ću vam pokazati kako se krčiti vriština i drži trnokok. Vi se previše naprežete i ranjavate. Ali nije sve u snozi. Snaga klade valja, a um caruje, stoga valja naučiti kako se drži trnokok.

Pošto mu je Yancey pokazao kako valja držati trnokok i krčiti vrištinu, Ernest reče:

— Zapravo, to nije težak posao. Valja ga samo znati, kao i švaki drugi.

Kad se sunce sasvim primaklo zapađu, Yancey im reče da prestanu kopati, a onda svi pođu niz obronak prema ranču, prebacivši trnokope preko ramena.

— Podsjetite me da vam poslije večere previjem ruke — reče Yancey Ernestu kad su stigli na ranč i brzo doda: — A što mislite da se sada počemo okupati?

— Ja sam za! — veselo će Ernest.

— A vi, Mooney? — upita ga Yancey.

— Ja ne znam plivati.

— Al' se valjda znate prati — podbode ga Yancey.

— Oprat ću se kad se malčice odmorim, ako vas to baš tako zanima — odvrati uvrijeđeno Mooney.

Yancey i Ernest pođoše prema iviku na obali potoka, gdje ih ostali nisu mogli vidjeti.

— Jeste li ikada vidjeli indijansku znojaru? — upita Yancey dok su se svlačili.

— Nikad nikakvu — iskreno će Ernest.

— Nalik je na saunu ili parnu kupelj. To je u Indijanaca obična zemunica od blata i isprepletenih grana. Najprije valja neko vrijeme odsjediti u znojari i dobro se oznojiti, a potom istrčati i skočiti u hladan potok. Vele da je to odlično za zdravlje.

— Zašto ne bismo onda i mi jednu sagradili?

— I hoćemo, u nedjelju kad ne moramo raditi.

— Odlična zamisao, samo mi se dosta znojimo i na poslu — u šali će Ernest.

Utrčali su u svježu vodu potoka, koji je bio vrlo plitak. Voda im je dopirala do struka i doimali su se smiješno s rukama i vratovima preplanulim od sunca, a ostalim dijelovima tijela bijelim poput sira.

Mooney je neko vrijeme sjedio na svojoj postelji, a kad je smogao dosta snage, ispružio se na leđa. Posljednja dva dana živci su mu bili ko na iglama. Poslije dvadeset godina pijančevanja teško mu je bilo i jedan dan bez viskija. Uzdahnuo je i pogledom klizilo preko spavaonice, a tad mu se oči zauzstave na Yanceyjevoj postelji i telećaku.

Nikog nije bilo u blizini. Zašto ne? Zašto ne bi pretražio njegove stvari. Možda nađe neki dokaz da je kauboj doista osoba za koju ga on drži.

Ustao je, prišao vratima i provirio. Nigdje nikoga. Hitro se vratio do Yanceyjeve postelje, pa počeo brzo prekapati po njegovim stvarima. Nije znao što traži... neki dokaz o kaubojevu pravom imenu, možda dnevnik, bilo što... no u bisagama je našao samo par čarapa, traperice i toplo donje rublje a u telećaku, omotan u zobun, smeđu bocu gotovo punu viskija.

Mooney je klečao na podu s bocom u ruci, kad su se vrata naglo otvorila i u spavaonicu je ušao Yancey. Kauboj zastade. Ušao je i Ernest i stao iza njega. Mooney bijaše toliko uplašen da se nije usudio otvoriti usta.

— Ožednjeli ste? — posprdnio upita Yancey.

Mooney proguta slinu i potvrdno kimnu.

— Ustanite!

Mooney se nespreno osovi na noge.

— Pospremite te stvari... onako kako ste ih i našli — naredi strogo Yancey, pokazujući stvari razbacane po podu.

Mooney hitro posluša.

Yancey se više nije na nj osvrtao. Ispružio se na postelju i zadrijemao.

Čim je pospremio sve Yanceyjeve stvari Mooney se na prstima iskrade mimo Ernesta na dvorište.

— Bili ste s njim prestrogi? — upita Ernest glasno. — Ne nisam. Još je dobro prošao — odgovori Yancey, prenuvši se iz drijemeža.

— Što je tražio?

— Pitajte njega, on to bolje zna od mene.

— Možda i hoću. Ne volim lopove i kradljivce.

Ernest se počeo presvlačiti za večeru. Yancey ga je šutke promatrao, a kad se Ernest obukao upita: — Koga želite očarati? Djevojku?

— Ne — odvrati hitro mladić, gotovo uvrijeđeno.

— I bolje. Nju je teško očarati.

— Ja se uvijek presvlačim za večeru — reče Ernest u samoobrani.

— Gdje ste odrasli? Da niste možda Englez?

— Preci su mi Englezi. Moj otac bijaše najmlađi sin. I ja sam najmlađi. Stoga sam i pošao na Zapad, u nov život.

— Ne razumijem što hoćete reći. — U Engleskoj najstariji sin dobiva sve: zemlju, novac, naslov, bogatstvo. Tako je i moj stariji brat naslijedio sve od oca. Ja sam dobio otpremninu, da bih se lakše probio u životu.

— Otpremninu. Divno! — začuđeno će Yancey. — Mislite da se ne bih morao presvlačiti za večeru? — Radite što hoćete. Kad dobijemo plaću, otići ćemo u grad i kupit ćemo vam radno odijelo.

Večera je prošla u tišini.

Muškarci se razidoše čim je Lee Kern ustala od stola. Svatko je otišao na svoju stranu. Uskoro su se izgubili u mraku.

Yancey je pošao do potoka, sjeo uz obalu i zapalio cigaru razmišljajući da li će ga stari Okote prevariti ili ne.

Bates je unio ormu u spavaonicu i počeo je popravljati uz svjetlost svijće. Yancey i Bates su se izbjegavali, što nije izmaklo Mooneyjevoj pažnji.

Ernest sustigne Mooneyja, koji je pošao prema koralu.

— Mooney — zovnu ga. — Zašto ste prekopavali po Yanceyjevima stvarima?

— Što se to vas tiče?
 — Ne izmotavajte se. Ako želimo zajedno raditi, moramo jedan drugom vjerovati — ozbiljno će Ernest.
 — Pa, vama nisam ništa ukrao, zar ne?
 — Ne, još niste.
 — Onda se nosite k vragu, sinko!
 — S Yanceyjem se niste usudili tako razgovarati — uvrijedeno će Ernest.
 — Vi niste Yancey, eto.
 — On je samo običan kauboj. U čemu je razlika?
 — Razlika? — Mooney podigne glas. Nikad vi nećete biti Yancey. Ako je on osoba za koju ga ja držim, on je bič Zapada, strah i trepet svih revol- veraša i šerifa. On je kuga, smrt, nesreća i jad. On je sva četiri jahača Apokalipse utjelovljena u jednoj osobi; plač i škrgut zubi; mačka, lisac, tigar, sve u jednom. I to još nije sve. Ja vas samo na nj upozoravam.
 Ernest osta osupnut kad je čuo tu bujicu riječi i trebalo je dosta dugo dok se snašao.
 — Razočarali ste me, Mooney. Gdje li ste samo naučili sve te riječi? — izusti naposljetku.
 — Vi još mislite da sam obična plja- nica, propalica, a?
 — Zapravo, sad ...
 — U pravu ste. Ja i jesam pijanac.
 — A što ste bili prije nego ste se propili?
 — Novinar, izvještač, dopisnik, ured- nik.
 — I poznajete Yanceyja otprije?
 — Njegovo je pravo ime Walt Dean, samo ja mu se to ne usudim reći.
 — Zašto?
 — Ubilo bi me, najvjerojatnije. Walt Dean bijaše nekad najbolji, najbrži revolveraš, nepogrešiv ubojica u cijeloj Dakoti i Kansasu zajedno. Svi mi- sle da je umro jedne zime u Tetonu. Nitko o njemu ništa nije čuo već pet godina. Ali on nije umro. Prepoznao sam ga čim sam ga vidio i odonda ga slijedim. On je moja posljednja prilika. Najbolja priča koju sam ikad napi- sao. On je moj uspjeh. On je moje jamstvo da ću opet postati poznat no- vinar.

— Kakav uspjeh, kakvo jamstvo? Što vam je?
 — Pričekajte, pa ćete vidjeti. Možda već sutra — zagonetno će Mooney.
 — A što će se sutra dogoditi?
 — Yancey će ubiti čovjeka.
 — Vi mora da ste lud!
 — Otvorite dobro oči, sinko! Vidjet ćete tko je lud kad se Yancey i Bates dohvate.
 — Bates je dvaput veći od Yanceyja, a ja ne vidim razlog zašto bi se oni dohvatili?
 — Zbog ukradenih konja.
 — Ali, Yancey je rekao da će ih Indi- janci vratiti.
 — Pa što? Čak i da ih vrate, Bates mora sebi osvjettlati obraz. Vidjet ćete imat ćemo savršenu predstavu.
 — Ja ipak mislim da vi niste pri zdravoj pameti.
 — Meni treba priča. Sutra ću je ima- ti. Ako ne sutra onda prekosutra. Tamo gdje je Walt Dean hara smrt.
 — A ja velim da je Bates prevelik zalogaj čak za Yanceyja.
 — Bates više nema kamo — reče Mooney i izgubi se u mraku, ostavivši začuđenog mladića samog.
 Sutradan ujutro Lee Kern i njezina družina upravo su ustajali od stola kad u dvorište ujaše jahač u galopu i naglo se zaustavi, pa mu se konj viso- ko propne.
 Bio je to stari Peevy.
 — Što se dogodilo, Peevy? — upita Lee, iznenađena što vidi tog čovjeka već u godinama uznojena, užurbana i vrlo uzbuđena.
 — Sastanak Saveza rančera u Harta! Dodite čim uzmognete — propišta uspu- han Peevy.
 — Sve mi je to već poznato. No ja nisam član saveza.
 — Vjerujem da ćete se ovaj put učla- niti.
 — Zašto? Zar ste čuli neke novosti od željeznice?
 — O da. Promijenili su uvjete.
 — Kažite mi ih — nestrpljivo će Lee.
 — Traže da platimo četrdeset dolara za jutro zemlje.
 — Nemoguće! — zaprepašteno će Lee.
 — U vašim ugovorima piše da dva i pol do pet dolara najviše. — Četrde-

set dolara — ponovi Peevy — no i to nije sve. Zaračunavaju i iskorištavanje zemljišta. Naplaćuju kuće, staje i ostale gospodarske zgrade... čak i prokope za navodnjavanje.

— Možda je to neka zabuna — tiho će Lee.

— Ma kakva zabuna! Moramo se udružiti. Dođite odmah k Jasonu. Sastanak će trajati cijeli dan.

— Moram razmisliti.

— Jason čeka vaš odgovor — navaljivao je Peevy.

— Zar niste čuli — rekla je da mora razmisliti — upadne grubo Bares.

Peevy otrovno pogleda predradnika, koji je već tako rano ujutro bio naoružan revolverom i bičem.

— Ne želim se s vama natezati. Ne dođete li do večeri, znat ćemo na čijoj ste strani — reče Peevy i odjaše.

— Otpravi ljude na posao — naredi Lee Batesu.

— Ne slušajte starog Peevyja. Što se vas tiču njihove svađe sa željeznicom? Kad ih željeznica pokori, što ćete vi onda?

— Rekla sam vam da otpravite ljude na posao — strogo će Lee i ode, ne odgovorivši na Batesovo pitanje.

— Na posao! Što buljite ko telci! — izderao se Bates na Yanceyja, Ernesta i Mooneyja.

Ljudi su pokupili trnokope i pošli prema brežuljku, da nastave krčiti gdje su jučer stali. Predradnik je pošao s njima, da vidi kako posao napreduje.

— Nije ti uspjelo, a? — izazovno upita Bates Yanceyja.

— A što to? — mirno će Yancey.

— Šmugnuo si da nađeš one konje i mislio si da će te gospodica Kern postaviti na moje mjesto, ako ih nađeš. Eto, današnji je dan svanuo, konjima ni traga, a ti i dalje krčiš vrištinu.

— Dan još nije smrknuo.

— Tvoj jest — naceri se pakosno Bates i ode.

Nastavili su krčiti vrištinu. Oko deset sati sunce je pripeklo nepodnosivom vrućinom.

Mooney se sve više odmarao. Oko podneva Yancey primijeti da više uopće ne radi. Podigao je, pogled prema gorju i primijetio oblačić prašine u

daljini. Uskoro razabra konje koje je neki čovjek pješice gonio. Po toj vrućini samo Indijanac može držati korak s konjima u kasu.

Yancey obriše znoj sa čela, zabaci trnokop preko ramena i pođe prema ranču.

— Kamo ćete? — upita Ernest.

— Bolje da sam tamo kad stigne Indijanac s konjima — dobaci mu Yancey preko ramena.

— Što sam vam rekao? Požurimo, inače bismo mogli zakasniti na predstavi — šapne Mooney mladiću.

Ernest potrča za Mooneyjem.

Bates je promatrao konje i u sebi kleo. Lee Kern je izašla na vrata brvnare, da vidi što će predradnik uraditi. U to vrijeme, krađa konja u tim krajevima kažnjavala se vrlo strogo, a Indijanca valja strogo kazniti, možda i objesiti. Život Indijanca nije vrijedio mnogo u nizini Peno, ali Lee nije željela da osobno bude umiješana u njegovu smrt.

Djevojka nije primijetila da Yancey silazi prema ranču. Ostali su ga slijedili u korak. Svi su stigli u dvorište ranča prije Indijanca s konjima.

— Što ćeš ti ovdje? — zareža Bates na Yanceyja.

— Tako.

Kauboj sliježe ramenima, te uze promatrati konje. Prepozna ričana i kobila, a zatim svu pažnju usredotoči na Indijanca. Bio je vrlo mlad, zapravo još dječak. Mogao je imati najviše šesnaest godina.

Konji su potrčali prema koralu, kao da su ga prepoznali, a Indijanac zastane desetak metara od bijelaca i počne ih promatrati s nepovjerenjem u očima.

Predradnik se obrati Mooneyju.

— Otjeraj te konje u koral i donesi uže! — zapovijedi.

Mooney brzo posluša.

Bates zavila bičem po prašini i naredi Indijancu:

— Dođi ovamo!

Dječak, odjeven samo u prljavu krpu oko bokova, bosonog i gologlav, osta nepomičan na mjestu Yanceyju se svidi njegova odvažnost da prkosno gleda Batesu u oči.

— Ostavite ga na miru! — upadne odlučno Yancey.

— Što? — zasikće Bates i okrene se prema kauboju.

— Ja držim svoju riječ!

— Koju ste dali Indijancu?

— Koju sam dao Indijancu — ponovi Yancey.

Bates se naceri i zubi mu zabliješte.

Mooney se vratio s užetom, a Bates mu reče:

— Prebaci jedan kraj preko grane onog hrasta!

— Što namjeravate? — upita Yancey.

— Objesit ću ga.

— E, bogme, nećete!

— Mi oduvijek vješamo konjokradi-ce.

Lee Kern pođe prema njima.

— Smirite se, Batesu. Ne želim vješanja na svom ranču — upozori ga djevojka strogo.

— Al', moram ga kazniti. Ne kaznim li ga, pokrast će nam sve konje čim za to čuju — podsjeti je Bates.

— Dobro, kaznite ga, ali ne smijete ga objesiti — popusti Lee na nagovor svog predradnika.

— Zaboravili ste obećanje koje sam dao Okoteu — javi se Yancey.

— Vi niste imali pravo ništa obećati u moje ime — odbrusi mu Lee.

— Ja svoje obećanje neću pogaziti — odlučno će Yancey.

— A što si ti, kauboju? Ljubitelj i zaštitnik Indijanaca? — upadne Bates.

— Želim da pustite tog Indijanca!

Lee Kern se trenutak zagledala u Yanceyja, no kauboj ni da trepne okom, a ona se potom obrati predradniku:

— Kaznite tog Indijanca, Batesu.

— Jesi li čuo? — dobaci predradnik Indijancu. — Spasila ti je glavu, ali sad ću te ja izbičevati k'o vola u kupusu.

Pošao je prema Indijancu, no mlađić je ostao na mjestu, premda su svi znali kako Bates jedva čeka da Indijancu počne biježati pa bi ga onda mogao ustrijeliti.

— Bacite taj bič! — povika Yancey prijeteci.

— To da ti je posljednji put da me ometaš u poslu. Idući put oplest ću te bičem — zagrozi mu se predradnik.

— I morat ćete, i to prije nego dotaknete tog Indijanca — odvrati Yancey, nepokolebljiv u svojoj nakani.

— Dobro, kad baš hoćeš, učinit ću to s užitkom!

Bates se zadovoljno naceri, okrene prema Yanceyju i zamahne bičem.

VI

Bič proleti u luku zrakom. Yancey podigne trnokok, a Bates ustuknu korak i bič za dlaku promaši kauboja i prasnu iznad glave.

Ernest Atherton i stari Mooney skloniše se na brzinu s poprišta. Indijanac nije pobjegao. Stajao je na istom mjestu i gledao dvojicu bijelih ljudi kako se zbog njega tuku.

Yancey se nisko sagnuo i korak po korak oprezno išao prema Batesu, čiji ga je bič opet promašio.

— Uspravi se! Što si se uplašio? — zasikće Bates.

Yancey mu se i dalje približavao sagnut.

— Bojiš se, a? Isparat ću te u krpe — grozio mu se Bates i odjednom ponovo zavilita bičem.

Yancey je bio brži.

Bič ponovo prasnu k'o puška, ali oplete samo trnokok i omota mu se oko drška, a Yancey ga trgnu prema sebi svom snagom. Predradnik, koji je čvrsto držao bič, izgubi ravnotežu i posrne. Yancey ispusti trnokok i skoči ko mačka na njega.

Bates brzo odbaci bič i posegne za revolverom.

Yancey skoči iza njega, stisne ga lijevom podlakticom pod bradu i povuče glavu unatrag, podbode koljenom u kralježnicu i svine. Desnicom je ščepao snažnog protivnika za zapešće njegove desne ruke upravo u času kad je predradnik dohvatio revolver.

— Ispustite ga, ili ću vam slomiti šiju — zagrozi se Yancey.

Bates ispusti revolver, a Yancey ga odgurnu od sebe. Bates posrne ko-

rak-dva, potom uhvati ravnotežu i hitro se okrene, pa se baci da dohvati bič.

Yancey se baci na nj. Sudarili su se i izvalili u prašinu. Predradnik je težio najmanje stotinu i dvadeset kilograma i htio je pošto-poto Yanceyja svaliti i zgnojiti pod se.

Yancey se svom snagom, i rukama i nogama, odgurnuo od svog teškog protivnika i u posljednji čas mu se izmaknuo.

Obojica se posrćući istodobno osovile na noge. Gledali su se u oči, pobješnjeli i razjareni, a prsa su im se nadimala od teška disanja.

Bates nasrne prvi.

Yancey zamahne šakom i udarac muklo odjekne. Predradnikova glava poskoči unatrag i on osta trenutak ošamućen, ko da se zaletio glavom u zid. Kauboj ga počeo udarati šakama po debelom trbuhu. Udarci su pljuštali kao kiša.

Potom ga Yancey odalami ponovo po licu, a Batesu klonuše ruke, klecnuše koljena, a oči se zamute. No još se držao na nogama.

— Prestanite, molim vas! — poviče Ernest.

Ali Yancey nije prestao.

Udarci su pljuštali po predradnikovu licu i želucu, pa se Ernest pobojavao da će Bates zauvijek ostati iznakažen, ako ne umre od tolikih udaraca. Tek kad se Bates počeo rušiti, poput golema stabla, Yancey ga prestađe šakati i izmaknu, a predradnik tresne u prašinu.

Mooney pritrči i okrene Batesa na leđa, da bi lakše disao.

— Gadno ste ga prebili — reče jednoličnim glasom Mooney.

Yancey obriše dlanom lice od znoja i krvi, a potom posrćući od iscrpljenosti, krene prema potoku. Indijanac pođe za njim.

Umio se u svježoj i bistroj vodi, pa sjeo da se pribere i oporavi od udara i bolova. Ruke su mu bile izranjene. Desna mu je šaka počela oticati.

Tada osjeti da netko stoji iza nj, pa podigne pogled i ugleda Indijanca.

— Što ti još hoćeš?

— Da mi kažete što da radim.

— Odlazi. Slobodan si.

Indijanac kao da je želio još nešto reći.

— Zašto ste se tukli zbog mene? Mogli ste nastradati — upita ga napokon.

— Nisam zbog tebe. Dao sam Okoteu riječ.

— Samo za to?

— Zar to nije dovoljno?

Dječak zašuti.

— Ti baš ne voliš bijelce, zar ne? — upita Yancey.

— Ne!

Kad je Yancey primijetio da je mlađić još iza nj, upita:

— Kako se zoveš?

— Močo.

Riječ je značila »osakaćen« na španjolskom. Indijanci su vjerovali da osakaćeni ljudi ne mogu doći u nebo i zato su uvijek sakatili neprijatelje i zarobljenike.

— Španjolski psi su mi odrezali nožne prste kako bi lako prepoznali moje tragove — objasni dječak.

— Zaboravi na to — posavjetova ga Yancey.

— Nikad to neću zaboraviti!

Yancey ga ni ne pokuša razuvjeriti. Bijelci i Indijanci nastojali su da se jedni drugima svete dok se ne istrijebe, a tada je postalo svejedno tko je u pravu tko u krivu.

— Nemoj više krasti konje — reče mu Yancey.

— Okote se zagrozio da će me kazniti.

— Kaži mu da to više nije potrebno.

— I Okote drži riječ — reče Močo i doda: — Okote je moj otac. Znam da će me ipak kazniti.

Yancey se oštro zagleda u dječaka.

— Idi sada. Pozdravi oca. Zbogom!

Dječak kimnu, podigne ruku na pozdrav i u hipu nesta šmagnuvši kroz šipražje, a Yancey ustane i vrati se u spavaonicu.

Mooney i Ernest sjedili su na svojim posteljama, ali Batesa nije bilo. Yancey se izvali na postelju, ali živci mu bijehu prenapeti da bi se mogao doista i odmoriti.

Oko podneva u spavaonicu je ušla Lee Kern i pozvala Yanceyja.

— Želite li preuzeti posao predradnika na mom ranču? — upita ga ne okolišući.

— Predradnika?! A ja mislio da ste došli da me najurite — iskreno odgovori Yancey.

— Da ili ne? — zaintačila se Lee.

— A Bates?

— Otišao je.

— Žao mi je.

— Meni baš i nije. Radije uza se imam jačeg čovjeka od Batesa. Rekli ste da znate jahati, a razumijete li se u poslove na ranču?

— Poprilično.

— Onda vas uzimam.

— Ali ja još nisam rekao da pristajem.

— Zašto?

— Imate tešku i okrutnu narav. Za vas nije lako raditi.

— Zašto mislite da sam okrutna?

— Zato što vam je bilo svejedno hoće li Bates izbičevati Indijanca ili ne.

— Moram štititi svoju imovinu.

— Al' ja sam vam rekao da će Oko te kazniti kradljivce.

— I vi mu vjerujete?

— Zar vam nije vratio konje, kako je obećao?

Šutjela je neko vrijeme, potom sliježe ramenima i reče:

— A što je stari lisac izgubio time što je vratio dva konja? Vi ste otkrili njegovo skrovište. Vratio ih je da bi se u međuvremenu mogao sakriti na drugo mjesto. Jedino je izložio pogibelji jednog indijanskog derana.

— Gospođice Kern, taj indijanski deran njegov je sin!

— Oprostite, to nisam znala — reče Lee poslije dulje stanke, pa brzo nastavi: — Eto, niste mi samo dokazali da ste vrlo snažan i hrabar, nego da ste i mudar. Meni je i potreban netko u kog mogu imati povjerenja. Bates je bio strog predradnik, ali nisam se mogla pouzdati u njegovu pamet ni njegova rasuđivanja. Morate znati, nije baš lako i ugodno živjeti sam u ovoj divljini i nemati nikoga na kog se možete osloniti.

— Dobro, pristajem. Kad je tako, uzet ću posao koji ste mi ponudili, ali pod jednim uvjetom.

— Kojim?

— Da me slušate. Budemo li se rječkali, to će škoditi i vama i meni.

— Dobro. Možemo odmah početi s poslom.

— Kažite mi što namjeravate s rančom?

— Nećemo ovdje o tome razgovarati. Uđite — pozva ga Lee u brvnaru.

Ušli su u malenu i tjesnu prostoriju, natpanu namještajem. Lee je ostavila otvorena vrata i nagnula se preko pisaćeg stola. Kad se našao uz nju, u tjesnoj sobi, Yancey osjeti zavodljiv miris ženskog tijela. Sad je tek postao posve svjestan Lee kao žene i shvaćao kako će mu biti teško da se u nju ne zaljubi. Brzo se pribrao. Prvo posao, a onda sve drugo, pomisli.

— Hoćete li se pridružiti savezu rančera?

— Ne. A zašto i bih?

— Nemate drugog izbora.

— Oni su se pograbili sa željeznicom, a ne ja.

— I vi ćete uskoro.

— Mislim da neću.

— Vidim da ćemo se morati neprestano rječkati.

— Dobro, oprostite. Kažite mi zašto bih se morala pridružiti savezu? — upita pomirljivo — Iz jednog jednostavnog razloga: zemlja još nije prenijeta na vaše ime.

— Ali ja sam je kupila pod drugim uvjetima.

— Nema veze. Dok se zemlja ne prenese na vaše ime, u istom ste sosu kao i svi ostali rančeri. Sud će odlučiti sudbinu cijele nizine Peno. Ničije se pravo neće razmatrati odvojeno... ni Hartovo, ni Peevyjevo, a ni vaše. Pobjednik će odnijeti sve. Dobiju li rančeri parnicu, vaš ugovor vrijedi. Dobje li željeznica, onda s njim možete obrisati stražnjicu. A znate li tko će dobiti parnicu? Željeznica, naravno, a tad ćete platiti novu cijenu za zemlju ili... zbogom Lee!

— Kako znate da će pobijediti željeznica?

— Već se nešto slično dogodilo. Državni sudovi dosudili su zemlju željeznici i oni rančeri koji nisu završili u zatvoru zbog dugova propali su.

— Zar se rančeri nisu žalili Vrhovnom sudu Sjedinjenih Država?

— Jok! Nisu više za to imali novac. Eto, zato se morate učlaniti u savez, ako želite ovdje ostati.

— Dobro. Ići ću na taj sastanak da čujem što govore prije nego im se pridružim. Osedlajte dva konja.

— Dva?

— I vi ćete sa mnom. Vi ste moj predradnik.

— Dobro, onda ću osedlati četiri konja.

— Četiri? — začudi se Lee.

— Povest ćemo Ernesta i Mooneyja.

— Oni vam neće baš puno pomoći napadne li vas Hart, koji još nije zaboravio da ste ga odalabili usred Penoa.

— Znam, ali Peevy reče da je to masovan sastanak, pa ćemo onda svi poći.

Yancey se vrati u spavaonicu.

— Spremite se, momci! Idemo u posjet Jasonu Hartu.

Mooney i Ernest se pogledaše, potom skoče s postelja i užurbano se sprema. Sve je bilo bolje od krčenja vrištine po žarkom suncu.

Yancey izađe i otiđe do korala da osedla konje.

Sredinom poslijepodneva stigoše do kuće Jasona Harta, lijepe i velike jednokatnice s balkonom na prvom katu.

Yancey, Ernest i Mooney pošli su za njom u kuću i preko trijema u velik salon, gdje su se okupili muškarci. Kad je Lee ušla, muškarac koji je govorio, načas umuknu od iznenađenja.

U salonu je bilo tridesetak rančera, što se vidjelo po njihovoj odjeći, a govornik bijaše gradski čovjek ili trgovački putnik. Dok se Yancey ogledavao da vidi gdje je Hart, Jason je stajao na široku stubištu što je vodilo na prvi kat kuće, uz govornika u gradskom odijelu, odakle je dobro vidio sve što se događa u salonu. Kad je ugledao Lee Kern, Hartov se pogled zastavi na Yanceyju.

— Ja sam osobno sjedio na galeriji i slušao kako se naš prijedlog zakona čita Predstavničkom domu — nastavio je govornik — a to bijaše žalostan do-

gađaj. Dom je ostao prazan... osim jednog jedinog predstavnika,

— Željeznica je podmitila poslanike! — poviče drugi rančer.

— Pa što nam je činiti, Fettermane? — javi se opet prvi rančer.

— Sud je naša jedina nada.

— Moja puška je moja jedina nada da nijedan predstavnik željeznice nikad neće kročiti na moju zemlju — poviče neki kršni govedar.

— Točno! — usklikne nekoliko ljudi u jedan glas.

— Gospodo! — prekine ih stari Peevy, podigavši ruku da ih ušutka. — Raspravljamo već od jutra. Jason je ljubazan domaćin i ispekao nam je vola. Predlažem da pođemo u dvorište i malčice se okrijepimo. Što kažeš, Jassone?

— Sučelasan sam — reče Jason pomalo ozlojeđeno. Nije mu odgovaralo što Peevy neprekidno pokušava primiriti ljude.

— Sastanak se nastavlja za jedan sat — reče Peevy.

Ubrzo je došlo vrijeme da se vrate u kuću i nastave sastanak, kad Peevy priđe Yanceyju koji je stajao pred štagljem u dvorištu.

— Sastanak tek što nije počeo — reče rančer.

— Nadam se da ga možete nastaviti i bez mene — podsmješljivo će Yancey.

— Nemojte se ovdje osjećati tuđincem. Učinili ste već dosta toga vrijednog pomena u ovih nekoliko dana što ste ovdje.

Yancey začuđeno pogleda u rančera.

— Pa, priča se na sva usta da ste bili u kanjonu Brides i da ste prebili onu napuhanu budalu Batesa.

— On je krupan, ali nije i snažan — reče Yancey kao da se ispričava što je pretukao predradnika.

— A kako ste to dokučili?

— Uvijek je u jednoj ruci držao bič, a u drugoj revolver, a takav čovjek najčešće ništa ne vrijedi kad dođe do tučnjave šakama.

— Vidim da vašem oku ništa ne izmakne. Volio bih da čujem još koju riječ o vašem razgovoru s Okoteom, ali ovog vas časa moram upitati da li

je istina ono što ste rekli gospodici Kern?

— A što sam joj to rekao?

— Ono o parnici sa željeznicom, koju su rančeri nakraju izgubili — podsjeti ga Peevy.

— Pa, čuo sam, priča se...

— Zaklela se zemlja raju da se tajne sve doznaju, kaže stara poslovica, zar ne?

— Poslovice redovito govore istinu.

— Za nas je to vrlo tužna i loša vijest.

— I he mora biti.

— Kako? — zainteresirano će Peevy.

— Valja učiti na greškama drugih. Oni su propali prije nego je slučaj i došao do Vrhovnog suda. No vaš odvjetnik o tome zacijelo zna više od mene.

Gospodine, ja sam dosad bio na svakom sastanku s Fettermanom, ali sada sam prvi put čuo za taj slučaj. Naprotiv, on nas uvijek upozorava da je to prvi slučaj u povijesti sudstva Sjedinjenih Američkih Država.

— Možda biste trebali promijeniti odvjetnika.

— Dodite sa mnom, želio bih da svi to čuju — zamoli ga Peevy.

— Rekao sam vam sve što znam. Inače, ja se ne želim u to miješati.

Salon je ponovo bio pun rančera, ali Peevy s Yanceyjem uđe u Hartovu knjižnicu. Tu su našli Jasona i košćatog rančera koji se zvao Cowgill.

— Pozvali smo vas da objasnite priče kojima kaljate sposobnost našeg odvjetnika, gospodine Fettermana — reče Jason i pokaže na odvjetnika, koji je sjedio u kutu uz Lee Kern.

— Ne pretjeruj, Jasone. Nije bilo baš tako — prekori ga Peevy i obrati se Yanceyju: — Mislili smo da bi bilo najbolje ako se objasnimo ovdje, pred Izvršnim odborom Saveza rančera prije nego se vratimo u salon na sastanak.

— Je li doista postojao slučaj sličan našem? To je glavno pitanje — javi se Cogwill.

— Ne, nije upadne Fetterman, ali se brzo ispravi: — Oh, možda se negdje nešto slično i dogodilo, ali razlike u

pravnom postupku su goleme. Neke pravne i...

— Da čujemo kauboja — prekine ga Jason.

— Ako odvjetnik kaže da su slučajevi različiti, onda je valjda tako — pomirljivo će Yancey.

— Kazali ste da je željeznica dobila tu parnicu. Mi ne želimo da ponovimo greške koje su učinili ti zemljoposjednici — reče Cowgill.

— Točno — dometnu Peevy. — Yancey je napomenuo da bismo mogli i od njih nešto naučiti.

— Zar ćete poslušati savjet čovjeka kojega dobro ne poznaješ? Čuo sam danas o njemu nevjerojatne priče — reče Jason.

— Ne znam što drugi o meni pričaju, ali ne dopuštam da me nazivate lažljivcem! — odbrusi Yancey.

— Jeste li se napokon odlučili da se obračunamo? — planu Jason.

— Gospodo, molim vas, nemojte se svađati. Štedimo snage za borbu protiv željeznice. Yancey, kažite nam sve što bi nas moglo zanimati — zamoli Peevy.

— Dobro — reče Yancey i pogleda prezrivo u Jasona.

— Da čujemo! — dometnu Cowgill.

— Je li vas Fetterman upozorio da morate brzo rasprodati stoku i ljetinu?

— Ne, nije. Zašto bismo to uradili? — upita Peevy.

— Da ih željeznica ne bi zaplijenila. Čudi me da to već niste učinili — reče Yancey.

— Željeznica na to nema pravo — poviče Cowgill.

— Razmislite dobro — upozori ih Yancey, pa nastavi: — Ako željeznica tvrdi da je zemlja njezina zato što niste isplatili dugovanja, vi ste onda prisvojili nešto što nije vaše. Prema tome željeznici ne pripada samo zemlja nego i ljetina, blago, sve.

— Glupost! — povika Hart srdito.

— Fettermane, što vi mislite kao pravnik? — upita Peevy odvjetnika.

— Pa, moguće je — prizna Fetterman, ali odmah i doda: — No, možemo ih u tom spriječiti traženjem sudbene zabrane izvršenja.

— Kako ćemo živjeti zaplijene li nam ljetinu ili zabrane prodaju ljetine i stoke? — upita Cowgill.

— Ni privremena vam rješenja neće mnogo pomoći. Potreban vam je novac da biste platili troškove parnice i da se možete žaliti Vrhovnom sudu, jer će parnica ići sve do Vrhovnog suda — upozori ih Yancey.

— Zašto? — upita Jason.

— Ostali su svi sudovi potplaćeni.

— Pa što da radimo? — zavapi Peevy.

— Mislim da biste što prije morali prevesti do tržišta stoku i ljetinu. Čim željeznica sazna za vaše namjere, prekinut će sve veze. Stoka se može odagnati do kupca, što ne. — reče Yancey.

— Taj čovjek govori istinu. Što će biti s nama prekine li željeznica prijevoz robe? Valjalo je da već davno počnemo s otpremom stoke i ljetine na tržište — reče Cowgill.

— Ne slažem se! — povika Jason i nastavi: — Oni nas ne smiju odsijeci od ostalog svijeta. To bi dovelo do opće gospodarske zbrke u ovim krajevima.

— Ne zavaravajte se! Ljudi koji su vas kadri pustiti da sedam godina kulučite na ovoj zemlji kako bi vam je sada oduzeli, neće ni pred čim prezati da postignu što žele — upozori ih još jednom Yancey.

— Zao mi je — reče Cowgill Jasonu — ali čini mi se da ovaj čovjek govori istinu. Želimo li spasiti svoje domove i zemlju, ne smijemo sjediti prekrštenih ruku. Treba nam odlučnije i poduzetnije rukovodstvo u savezu.

— Dopuštate da vas natjera u brzoplete odluke — odvratila Jason i nastavi: — Bacio li svi odjednom ljetinu i stoku na tržište, srušit ćemo cijenu i nećemo ništa zaraditi. A željeznica samo to čeka. Tko nam jamči da ga željeznica nije ubacila među nas, kako bi izazvala zbrku i paniku?

— Vi ste budala i previše ste tvrdoglavi da biste mogli promijeniti mišljenje čak i kada to činjenice zahtijevaju — dobaci mu Yancey.

— Držite jezik za zubima! Popeli ste mi se navrh glave! — poviče Jason, sav crven od gnjeva.

— Glasajmo! Ja sam za to da odmah otpremimo stoku i ljetinu na tržište — reče Peevy.

— I ja — dometnu Cowgill.

— Ja sam odlučno protiv. A vi, gospodine Hart? — javi se Fetterman.

— I ja sam protiv! Vama maloposjednicima to može odgovarati, ali ne i meni. Ja bih time izgubio čitavo bogatstvo — uzbuđeno će Jason.

— Budući da je glasanje Izvršnog odbora neodlučno, moramo tražiti da se izjasne svi članovi saveza — reče Peevy.

— Samo naprijed! — poviče Jason. — Neka svi glasaju! Nek' sve zahvati panika i nek' svi sve rasprodaju! Samo nemojte mene poslije moljakati da vam pomognem kad ostanete bez novčića. Izglasaju li ostali taj prijedlog, ja dajem ostavku! Čujete li me?

— Nećeš valjda napustiti savez? — upita ga Peevy.

— Zašto ne bih? Ako me nadglasate, izići ću — zagrozi se Jason.

Peevy bijaše čovjek miroljubive naravi, ali ne i bezkičmenjak i kad je vidio da Jason namjerava i ostvariti svoju prijetnju, obrati se Cowgillu: — Dodite, Cowgille, da ljudima objasnimo što je posrijedi, pa neka svi odluče što nam valja poduzeti.

Peevy širom otvori vrata u salon i svi izađu iz knjižnice osim Harta i Fettermana.

— Želite li i ostalima objasniti svoje gledište? — upita Peevy odvjetnika prije nego je izišao.

— Naravno! — poviče Hart. — Berit ćemo se zubima i noktima protiv vašeg prijedloga.

— Nije riječ ni o kakvoj borbi, nego nam valja odlučiti što je najbolje poduzeti — odvratila Peevy.

— Ma nemoj! Poznam ja tebe dobro. Uvijek si mi bio zavidan. I sada me želiš izgurati, kako bi postao predsjednik saveza. Pa, dobro, da vidimo tko uživa veći ugled. Vidjet ćemo koga će poslušati, tebe ili mene!

VII

Dvadeset i pet rančera okupljenih u Hartovu salonu nestrpljivo je očekivalo da čuju što je iza zatvorenih vrata knjižnice odlučio Izvršni odbor.

— Dodite i vi. Trebat će nam vaša pomoć — šapnu Peevy Yanceyju i primi ga za ruku.

Yancey je trenutak oklijevao.

— Što ste se ukipili. Pomozite im — pozove ga Lee Kern.

— Vi uživate da me vidite u neugodnim situacijama?

— Imate izvrstan dar zapažanja — podrugljivo odgovori djevojka.

Peevy, Cowgill i Yancey stali su uz podnožje stuba, sućelice Fettermanu i Hartu.

— Bit će najbolje da ja šutim. Ljudi ne vole da im tuđinac donosi loše vijesti — šapnu Yancey u uho Peevyju, koji kimnu glavom.

Peevy se popne na prvu stubu, da bi ga svi dobro čuli i vidjeli.

— Čuli smo da bi nam željeznica mogla zaplijeniti ljetinu i stoku. Naime, ako kompanija Lynchburg et Southern misli da joj pripada zemlja, sigurno će tvrditi da joj pripada i sve što se na zemlji nalazi. Saznali smo za još jedan takav slučaj, a sud je dao pravo željeznici. Rančeri su ostali bez svega, a mi ne bismo željeli da se to ponovi i ovdje. Kako bismo željeznicu onemogućili da to učini, predlažemo da što prije prodamo ljetinu i stoku. Željeli bismo čuti vaše mišljenje. Poslije možemo glasati, ali znajte, ja sam za to da prodamo stoku i ljetinu prije nego željeznica provede ovrhu.

— Zašto bismo poslušali ovu protuhu — javi se ponovo Jason i rukom pokaže na Yanceyja. — On nema što izgubiti, a želi nas sve uspaničiti, kako bismo svojim proizvodima zagušili tržište i snizili cijene.

Yancey šapnu Peevyju u uho:

— Kažite im da svoje proizvode mogu poslati na nekoliko strana i ne moraju zagušiti samo jedno tržište. K tome, oni koji prvi stignu na tržište, postignut će bolju cijenu od onih koji

stignu poslije njih, kad tržište već bude zasićeno.

Dok je Peevy govorio, Jason se ljutito obrati Fettermanu:

— Kažite nešto, zaboga!

— Ne znam što bih rekao — bespomoćno će odvetnik.

— I vi ste mi neki vajni odvjetnik! — predbaci mu Jason Hart razočarano.

— Dobro, kažite im da željeznicu, možemo zaustaviti u njezinim namjerama sudbenom zabranom!

Dok je Jason govorio, Yancey šapnu Peevyju:

— Upozorite rančere da su odgode samo privremene i da za to vrijeme ne bi smjeli prodavati svoje proizvode, dok se ne utvrdi kome zapravo pripadaju. Na kraju će željeznica dobiti spor. Nastojte ih uvjeriti da je to borba na život i smrt i da moraju zaskočiti željeznicu i uvijek biti korak ispred nje, žele li sačuvati što još mogu.

Kad je Jason čuo što Peevy govori, počeo se užasno uzrujavati. Međutim, što je bivao gnjevniji, rančeri su pažljivije slušali mirna i staložena obrazloženja starog Peevyja.

Tad se za riječ javio neki rančer.

— Primijetili smo svi da taj stranac došaptava odgovore Peevyju, pa sam odlučio njemu osobno postaviti jedno pitanje.

— Izvolite — ponuka ga Yancey.

— Što će biti ako mi navrat-nanos rasprodamo ljetinu i stoku, a željeznica nakraju izgubi parnicu?

— Ne pokupite li ljetinu, željeznica će vam je potpaliti da ne biste došli do novca za sudske troškove i vrse odjetnike. Nekoliko iskara iz jureće lokomotive i sve će otići u prah i pepeo, a nitko neće biti kriv. I za stoku će već nešto smisliti, ne bojte se.

— A što se sve to vas tiče? Zašto neprekidno zabadate nos u naše poslove? — izdera se Jason na Yanceyja.

— Ako baš hoćete, ja se u to više neću miješati. Čuli ste sve što vas može zanimati. Pretpostavljam da ste dovoljno pametni da sami odlučite što je za vas najbolje — reče Mirno Yancey i progura se iz salona, pa side u dvorište gdje su ostavili konje. Iza sebe čuo je žamor i povike rančera, koji su glasali o prijedlogu.

Poslije nekog vremena galama se stišala i rančeri nahrupiše iz kuće.

Lee je pošla ravno ka konjima.

— Idemo. Željela bih da stignemo kući prije mraka — reče.

Odjahali su u galopu.

— Kako je završilo glasanje? — upita Yancey kad je stigao djevojku.

— Protiv Jasonova prijedloga. Prijetio je da će stoga napustiti savez. Bio je izbezumljen od bijesa.

— Ne smije to učiniti. Potreban je savezu. A hoćete li se vi, napokon, učlaniti u savez?

— Još nisam odlučila. No, moram priznati da ste me iznenadili. Bila sam uvjerena da se u to nećete miješati — pomalo će prijekorno Lee.

— Zaboravio sam se. Izazvali su me.

— A je li istina sve ono što ste im rekli?

— Jest, ali će svejedno, najvjerojatnije izgubiti spor sa željeznicom i zemlju.

— Pa zašto onda mene neprekidno nagovarate da se pridružim savezu?

— Da biste i vi sudjelovali u toj borbi za svoju zemlju.

— Čovječe, recite mi zašto neprekidno udarate glavom o zid? — upita začuđena Lee.

— Život bi inače bio vrlo dosadan — odgovori Yancey uz smijeh.

Već se bilo smračilo kad su stigli kući. Lee se odmah povukla u brvnaru, a muškarci su odveli konje u korral i pošli na spavanje.

Sutradan svi su bili na nogama u ranu zoru i Yancey ih je poveo na posao kao da se ništa nije promijenilo.

Poslije ručka Mooney reče Yanceyju:

— Večeras bih u grad. Danas je subota.

— Idite ako baš hoćete, ali plaću još niste zaradili.

Predvečer, kad su se već spremali da se vrate na ranč na večeru, dojahali su Peevy, Cowgill i još nekoliko rančera da porazgovaraju s Yanceyjem.

— Htjeli smo danas rezervirati vagona za prijevoz stoke, ali su nas odbili. Rekoše da nemaju vagona — reče Peevy.

— Sve se dogodilo kako ste vi predvidjeli i upozorili nas. Što da sad radimo? — upita Cowgill.

— Možda im je netko odao što im se sprema, a možda je slučajnost. Valjalo bi ipak da odmah počnete žetvu i pripremite stoku za gonidbu. Morate požuriti, jer će vam uskoro novac biti prijeko potreban — uputi ih i opomenu Yancey.

— To neće ići ni lako ni brzo. Stoku valja najprije skupiti i žigosati — reče Cowgill.

— Radite što hoćete, ja sam vas upozorio.

— Hoćete li nam pomoći? — upita Cowgill.

— Morate pitati gospođicu Kern da me pusti. Ja sam njezin predradnik.

Rančeri su pozdravili i odjahali na ranč.

Kako je taj dan bila subota, vratili su se ranije s posla, jer su kola s ranča išla u grad po opskrbu.

Yancey je našao Lee samu u njezinoj brvnari.

— Želite u grad? — upitala ga je pošto ju je pozdravio.

— Radije ne bih.

A ostali?

— Mooney će poći, a Ernest bi morao kupiti radno odijelo, ako mu date predujam na plaću.

— Je li ga zaslužio? — upita ga Lee, podigavši obrve.

— Mislim da jest.

— Jeste li razgovarali s Peevyjem?

— Jesam. Ne mogu vas pustiti. Potrebni ste mi ovdje.

Sat kasnije gledao je za njima kako odlaze kolima u grad. Poslije večere odšetao je do potoka. Sjeo je i zapalio cigaru. Uživao je u tihoj i blagoj večeri i predivno se osjećao sam u tom miru i tišini.

Ernest A. Atherton zasjeo je za šank u salunu »Yon Bet« i počeo trusiti viski za viskijem. Njegova novčana pošiljka još nije stigla, a to je značilo da mu valja kulučiti još tjedan dana, pa se iz očaja odlučio napiti.

Mooney se, uputio ravno na kolo-dvor.

— O, zdravo, Mooney! Jedva sam te prepoznao — pozdravi ga telegrafist.

— Imaš li brzoglav za me?

— Nemam ništa.

— Onda jedan obrazac, molim.

Telegrafist mu gurnu obrazac i olovku. Pošto je zaslinio vršak olovke, Mooney napiše:

WALT DEAN ŽIV I ZDRAV. SEN-
ZACIONALNA PRIČA. EKSKLUZIV-
NA. MOONEY.

Potom je sastavio spisak svih novina za koje je nekad radio i pruži ga telegrafistu.

— Pobogu, Mooney, pa ne mogu poslati svim tim novinama — upozori ga telegrafist.

— Zašto? Barem ćete imati što raditi do kasno u noć. Plaća ionako prima-lac.

— I opet ti nitko neće odgovoriti — podrugljivo ga podbode telegrafist.

— E, ovaj put hoće — reče Mooney i iziđe.

Telegrafist je začuđeno zurio za njim. To je bilo prvi put otkako zna Mooneyja da ga vidi trijeznog.

Šerif Frank Beard mrzio je subote, osobito subotnje večeri. Tad bi se kauboji ponapili, bućili bi i tukli se, i on bi imao pune ruke posla, a često i glavu u torbi.

No te večeri saluni bijahu puni, ali ljudi tihi i potišteni. Bio je to loš znak. Pričali su uglavnom o kauboju Yanceyju, o kanjonu Brides, Batesu i posljednjem sastanku i glasanju rančera u Hartovoj kući.

Beard shvati da je Yancey stekao zavidan ugled među rančerima i htio ga je pronaći da s njim porazgovara. Ali, kauboj te večeri nije bio u gradu. To i odgovara njegovoj usamljeničkoj prirodi, pomisli šerif.

Kad je ušao u salun »You Bet«, ugleda za šankom telegrafistu.

— U ovo vrijeme — tebi ovdje nije mjesto — predbaci mu šerif.

— Skoknuo sam da popijem jednu na brzinu. Vlak stiže tek za jedan sat.

— Što ako pošalju brzoglav?

— U pravu ste. Odmah idem. Kad već govorimo o brzoglavima, Mooney je večeras poslao redakcijama listova tuce brzoglava o Walt Deanu.

— Jesi li ih već otkucao? — zabrinuto će šerif.

— Nijednog.

— Onda ni nećeš. Vрати li se i pita za njih, reci mu da nije stigao nijedan odgovor — naredi mu šerif.

— Kako vi kažete — suglasi se pokorno telegrafist.

— Ne kažem ja, nego gospodin Leggett. On ne želi da se u ovom trenutku u vanjskom svijetu čuje što se događa u Penou. Razumiješ?

Telegrafist se požuri natrag na kolodvor, a šerif pođe tražiti Mooneyja.

Začudio se kad ga je zatekao kako sjedi na rubu drvenog nogostupa, iz kola Lee Kern. Jer je mislio da se opija u salunu.

— Već te dugo nisam vidio. Mooney — reče šerif umjesto pozdrava.

— Radim na ranču gospođice Kern.

— Prestani gnjaviti telegrafistu s besmislenim brzoglavima. Walt Dean je mrtav. Imam i njegovu sliku. Uopće ne nalikuje Yanceyju.

— Ne trabunajte svašta bez veze!

— Što? Što hoćeš time reći?

— Da on nije Walt Dean, zar biste se vi uopće potrudili da me u to razuvjerite? — logično zaključí Mooney.

— Ne pravi se prepametan — upozori ga šerif i poželi da ga zgrabi za ovratnik i dobro prodrma, ali u taj čas iz trgovine iziđe Lee Kern i šerif samo dotakne prstima šešir u znak pozdrava.

— Gdje je Ernest? — upita Lee Mooneyja.

— U salunu.

— Upozorila sam ga da me ovdje čeka. Pođite po njega — naredi djevojka.

Čim se Mooney udaljio, šerif reče:

— Čujem da imate sposobnog predradnika, gospođice Lee?

— Vrijedi koliko ga plaćam — kratko odgovori djevojka.

— Nemojte se previše u nj pouzdati! Mogao bi vas uskoro napustiti — zajedljivo će šerif.

— Može otići kad god želi, premda to nije ni spomenuo.

— Dvojim da će vam reći kad odlučí da ode — reče šerif, ponovo dotaknuv šešira i ode.

Mooney je našao Ernesta za šankom.

— Idemo kući — reče mu.

— Ja ostajem — odlučno će mladić.

— Poslala me gospođica Kern.

— Reci joj da sam punoljetan i da sam slobodan do ponedjeljka ujutro.

— Kako hoćeš.

Mooney sliježe ramenima i požuri iz saluna, kako ne bi pao u napast i potegnuo koju čašicu. Znao je tada se više ne bi mogao zaustaviti.

Pošto je obišao oba saluna i hotel šerif pođe na kolodvor da dočeka vlak... ne onaj po redovitom voznom redu, nego poseban, za kog mu je naređeno da ga dočeka.

Telegrafist, službenik željeznice, izišao je sa svjetiljkom na peron i ugledao šerifa.

— Ostanite trenutak ovdje. Moram prebaciti skretnicu za sporedni kolosijek. Dobivamo visokog gosta. Dolazi Leggett osobno privatnim vlakom.

— Kog će vruga on ovdje?! — zaprepasti se šerif.

— Saznat ćete uskoro — naceri mu se zlobno telegrafist.

Čim se vlak zaustavio, na platformi privatnog Leggettova vagona pojavio se kondukter.

— Vi ste šerif Beard?

— Da — odgovori šerif.

Kondukter pokuca na vrata vagona. Otvorio ih je Leggettov tajnik i pozvao šerifa u vagon.

Ušli su u vrlo raskošan salon željezničkog vagona i šerif zinu od čuda. Nešto slično nikada nije vidio. Zidovi salona bili su boje starog zlata, a prozori zastrti zastorima od teškog baršuna boje trule višnje. Svjetiljka od venecijanskog kristala visila je sa stropa a zidovi vagona bijahu ukrašeni velikim zrcalima koja su odražavala sve što se zbivalo u salonu. Dvije puške opetuše, remingtonke, visjele su prekrížene iznad vrata s oba kraja, što je svjedočilo da ni privatni vagoni kompanije Lynchburg & Southern nisu pošteđeni napadaja pljačkaša vlakova.

Beard se našao oči u oči s Leggettom, koji ga je odmjeravao od glave do pete očima boje čelika.

Izmijenili su pozdrave. Beard se neugodno osjećao u toj sredini, pogotovo zato što se Leggett držao vrlo službeno i hladno.

— Šerife, ovo su gospoda Phil Glover i Gus Jacoby — predstavi Leggett dvojicu suputnika.

Frank Beard osta tako da je gotovo zaboravio pružiti ruku.

— Zar ste zaprepasteni? — upita Leggett.

— Ah, ne, nisam — promrmlja Frank, koji je dobro poznavao ubojice.

Dok je Phil Glover bio gizdelin, Gus Jacoby, njegov podređeni, doimao se pomalo glupav i vrlo priprost.

— A sada ćete me, gospodo, ostaviti nasamo sa šerifom — reče Leggett, a njegovi suputnici šutke iziđu.

Gus Jacoby ponio je sa sobom svezanjanj omotan u gunj, a Beard je dobro znao što je u njemu.

Kad su ostali sami, Leggett ponudi Bearda pićem i počeo svečanim glasom:

— Da ne duljimo, moram vam odmah reći da nisam došao ovamo držati govore. Vi niste glup čovjek, Bearde što se vidi iz vaših izvještaja, no često griješite. Zašto niste mene obavijestili o dolasku tog kauboja Yanceyja prije nego što ste poslali brzojav državnom tužiocu? Zar ste me htjeli prijeći?

— Frank se zarumenio ko paprika.

— Ne, zaboga, nisam! — jedva prošapće.

— Dobro. Vjerujem vam. A sad da čujem što se u gradu zbiva?

— Pa, ništa naročito. Došao je njihov odvjetnik i rančeri su održali sastanak.

— To mi je sve dobro poznato — prekinu ga Leggett.

— Grad je inače miran i nemam više što reći — nastavi šerif, osjećajući se vrlo nelagodno.

— Vrlo loše obavljate posao, šerife — prekori ga Leggett, pa upita: Tko su vaši doušnici?

— Pipničari iz oba saluna. O svemu me obavještavaju.

— Samo oni?

— Pa, ovo je malen grad.

— Što je grad manji, lakše je sve znati — nepopustljivo će Leggett.

— A što vas posebno zanima? — usudi se napokon upitati Frank.

— Gdje je sada Yancey?

— Radi na nekom ranču izvan grada.

— Želio bih da ga Phil Glover dobro pogleda.

— Zašto? On to ne zavrijeđuje. On je običan svadljivac i protuha. Već prvi dan kad je stigao, razbio je nos Jasonu Hartu, a neki dan je prebio nekog Batesa i dobio njegovo mjesto predradnika na ranču gde radi.

— A zašto mi to niste odmah javili? To su prave vijesti za mene. Upriličite da ga Glover dobro pogleda.

— Kako? — upita šerif sav očajan. On je na ranču gospođice Kern.

— To je vaša briga. A sada, ako nemate više ništa reći, pošao bih na spavanje — odsiječe Leggett vrlo strogo. Kad je šerif već bio na vratima, doda: — I ne miješajte se u posao Glovera i Jacobyja. Za sve što rade oni su odgovorni meni osobno i nikom drugom. Ostajem ovdje nekoliko dana i uskoro ću riješiti pitanje ovrhe zemlje. Pozvat ću vas budete li mi potrebni. Po svaku cijenu valja izbjegavati neugodne sukobe. To je sada najvažnije. Razumijete?

— Razumijem. Laku noć, gospodine!

Beard odahne kad se ponovo našao pod vedrim nebom. Zgadio se sam sebi zbog svog skrušenog i poniznog držanja pred tim osornim čovjekom.

Svjetlost je još sjala kroz prozore i vrata saluna »You Bet« kad se vratio u grad. Bilo je već kasno i za šankom ostali su samo pijanci. Ugledniji rančeri već su odavno otišli kući.

Kad je ušao ugleda pijanog Ernesta A. Athertona kako izaziva kauboj.

— Odalazit ću ga, ne prestane li blebetati — reče neki plećati kauboj.

— Ostavi ga, sam će se srušiti — zadržavao ga je njegov drug.

Šerif priđe Ernestu i čvrsto ga ščepa za nadlakticu.

— Ostavite me! Što vi mislite tko sam ja? — počeo prosjedovati pijani Ernest.

No šerif se na to nije obazirao. Izgurao ga je iz saluna i Ernest pođe za njim posrćući i poslušno.

Čim se u ćeliji zatvora srušio na postelju Ernest zaspao kao zaklan, a šerifu odianu. Yancey će sigurno doći po mladića, a to će biti izvrsna prilika da ga Glover dobro ogleda. Sad još samo valja Yanceyja nekako obavijestiti da je Atherton u zatvoru.

Phil Glover je sjedio na željeznom krevetu u sobi hotela »Railroad«, a Gus Jacoby je zurio kroz prozor na ulicu.

— Zašto ne smijem izići? — upita Gus.

— Premalen je to grad. Bolje da nas ne vide prije vremena. A sad, na posao.

Phil podigne s poda težak svežanj omotan u gunj, položi ga na krevet i razmota, pa se zadivljenim očima zagleda u četiri nove i blještave puške sačmarice.

Pošto su ih očistili i napunili, Gus upita:

— Zašto smo uopće došli ovamo?

— Našim starim poslom.

— Ne volim tog Leggetta — reče Gus poslije duljeg razmišljanja dok je punio patrone olovnom sačmom.

— On je naš prijatelj.

— Svejedno, ne volim ga — ponovi tvrdoglavno Gus.

U pravu si, mi nemamo prijatelja — zamišljeno odgovori Phil Glover.

VIII

Yancey je i nedjeljom rano ustajao. Čim je doručkovao, otišao je do potoka, da nasiječe vrbovih grana dok još nije pritisla vrućina. Pošto ih je nasjeckao, raskrčio je i očistio mjesto na kojem će sagrađiti znojaru. Potom je u krugu u zemlju zabio savitljivo kolje i oko njega počeo plesti granje u obliku kupole.

Toliko se zanio poslom da nije primijetio kad je stigao Mooney.

— Nije loše, samo kako ćete to obzi-
dati? — upita bivši novinar.

— Blatom i korom drveća, kako sam vidio u Okotovu taboru.

— Mogu li vam pomoći? — ponudi se Mooney.

— Pođite skupljati koru drveća.

Oko podneva znojara je bila gotova pod krovom. Yancey je u njoj složio ognjište od kamenja i preko ulaza objesio stari gunj.

Lee Kern cijelo prijepodne nije izlazila iz brvnare, a onda više nije mogla izdržati. Mučila ju je znatiželja što to kauboj radi uz potok u nedjelju.

— Igrate se Indijanaca? — upitala je čim ih je ugledala.

— Jok! Gradimo znojaru — odvrati Yancey, pa je pozva da uđe: — Uđite, da vam pokažem kako se to radi.

Sagnula se i ušla s njima u znojaru.

— Ovdje, u ognjištu naložite vatru. Kad se kamenje zažari, po njemu prolijevate vodu, i tada se stvara i diže para. Kad se u toj pari oznojite... naravno goli... istrčite i skočite u hladan potok. Indijanci kažu da je to zdravo.

— Ma što Indijanci znaju o zdravlju? — omalovažavajući će Lee.

— Mnogo. Kad bih se razbolio, radije bih da me liječi plemenski vrač nego neki doktor medicine. Jeste li ikad vidjeli jednorukog ili jednonogog Indijanca?

— Ne sjećam se — prizna Lee.

— Stoga što oni trljanjem tkiva vade zrna iz ranjenih udova, nikad ih ne amputiraju — objasni joj Yancey.

— Dolazi neki jahač! — poviče iznenada Mooney.

— Poznajem ga — reče Lee. — Kauboj s Peevyjeva ranča.

Čovjek im priđe i pozdravi.

— Vraćam se iz grada, pa me je šerif zamolio neka vam javim da je jedan vaš radnik u zatvoru zbog pijanstva i da ga možete izvaditi čim platite za zajutrak koji je pojeo.

Čim je kauboj odjahao, Lee naredi Yanceyju da odmah pođe po Ernesta.

— Ne morate toliko žuriti. Šerif će i sam pustiti kad vidi da ne namjeravate platiti — posavjetova je Yancey.

— Ja sam u nj uložila svoj novac. Dala sam mu predujam, pa neka ga što prije odradi — odvrati službeno Lee.

Pošto mu je dala novac za otkupninu, Yancey odjaše u grad, vodeći sa sobom još jednog kauboja za Ernesta.

Kako bijaše nedjelja poslijepodne, vruće ulice gradića Peno bijahu puste i Yancey krene ravno u gradski zatvor.

Pokucao je na vrata šerifova ureda i ušao. Beard je sjedio za stolom. S njim u sobi bila su još dva čovjeka. Yancey ih je odmah prepoznao: Phil Glover i njegov pomoćnik Gus Jacoby.

— Čekali smo te, Yancey — reče mu šerif.

— Vidim — odvrati Yancey i baci brz pogled oko sebe, da vidi jesu li mu postavili stupicu. Kako se Glover i Jacoby nisu ni pomaknuli, priđe stolu i reče:

— Došao sam po Ernesta.

— Najprije moraš platiti pet dolara — reče šerif.

— Nije li to malo previše za jedan zajutrak?

— Slušaj, globa za pijanstvo iznosi četiri dolara i sedamdeset i pet centi a doručak dvadeset i pet centi, al'ja ću ti ga dati i za dolar — ljubazno će šerif.

Yancey baci dolar na stol.

U sobi je vladala grobna tišina sve dok se šerif nije vratio iz ćelije s Ernestom.

— Možemo li sada ići? — upita Yancey šerifa.

Beard kradomice brzo pogleda Glovera, a ovaj kimnu glavom.

— Da, sad je sve u redu — reče šerif.

Kad su Ernest i Yancey izašli iz šerifova ureda, za njima se na vratima pojavi Glover i poviče:

— Čekaj, Walt!

— Ja se zovem Yancey — reče kauboj i naredi Ernestu: — Pođi naprijed, ja ću te začas stići.

— Davno je to bilo kad smo se posljednji put vidjeli, zar ne? — upita Phil.

— Što hoćeš?

— Odmah sam te prepoznao. Nikad neću zaboraviti. Gdje si bio sve ovo vrijeme? Zašto radiš kao običan radnik za četiri dolara na tjedan?

— Prije nikad nisi postavljao nevažna pitanja. Zar te je željeznica unajmila?

— Da. Na protivnim smo stranama.
— Ja nisam ni na jednoj strani.
— A meni rekoše baš obratno.
— Jedino što su ti točno rekli to je da radim na ranču za četiri dolara na tjedan.

— Ne nasmijavaj me, Walt.
— Zovem se Yancey.
— Za mene Walt. Zamisli, ne bi bila mala stvar ustrijeliti Walta Deana.
— Nikada se nisi usudio povući na mene — podsjeti ga Yancey.
— Možda više nisi tako brz kao prije.

— Ne računaj na to.
— I neću. Ja uvijek idem samo na sigurno.

— Zbogom, Phil — reče Yancey i okrenu mu leđa.

— Ne »zbogom«, nego »do viđenja« — ispravi ga Phil.

Čim je Yancey odjahao, Glover i Jacoby pođoše da Leggett predaju izvještaj u njegovu privatnom vagonu.

— Jeste li ga vidjeli? — upita ih Leggett čim su ostali nasamo.

— Da, i odmah sam ga prepoznao. To je Walt Dean. Prepusti ga samo meni — reče Glover.

— Ne. Zasad još bez nasilja. Najprije ću ja pokušati da ih urazumim. Ne poslušaju li, onda ih sredite. Sutra ćemo pohoditi neke rančere i odlučiti što ćemo s vašim kaubojem. Ali bez pušaka — opomenu ih Leggett.

— Kako želite — pokorno će Phil.

Sutradan je svanuo vedar dan bez ijednog oblaka. Pošto su iznajmili konje u gradskoj konjušnici, Leggett, Glover i Jacoby izjahali su iz grada.

— Najprije ćemo posjetiti najmiroljubivije rančere, a to su kako mi reče Fetterman, Peevy i Cowgill. — najavi Leggett.

— Što ćemo s Yanceyjem? — upita Glover.

— Navratit ćemo i do gospođice Kern. Želio bih nasamo porazgovarati s njezinim predradnikom. Ne budite tako nestrpiljivi, Phil — prekori ga Leggett.

Pošto su dobar dio dana proveli u posjetu Peevyju i Cowgillu, tek poslijepodne stigoše na ranč Lee Kern.

Dočekala ih je u dvorištu ranča, pozvala da sjašu i poslije upoznavanja

ponudila kavom, jer joj rekoše da su već ručali u Peevyja.

— Ovaj je kraj pun ugodnih iznenađenja — reče laskavo Leggett, gledajući zadivljenim očima skladne oblike Lee Kern, koja je tog poslijepodneva bila odjevena u uske traperice, usku košulju i visoke čizme.

Posjedali su za stol pod starim hramom. Leggett je sjeo nasuprot djevojci. Uto odjeknu kratka zvonjava.

— Budući da ste došli službeno, pozvala sam predradnika da sudjeluje u razgovorima — objasni im Lee svrhu zvonjave.

— Odlično. Drago mi je da imate neograničeno povjerenje u svog predradnika. Odani ljudi danas su rijetkost, a željeznica nema što skrivati — odgovori Leggett i zavodnički se nasmiješi.

Jay Leggett bijaše vrlo pristao i naočit muškarac i u svakoj bi ženi njegova nazočnost i blizina probudili njezinu ženstvenost. Ni Lee nije ostala posve ravnodušna. pa mu uzvratila smiješkom.

Čim je čuo zvono, Yancey uzjaše konja i požuri na ranč. Budući da još nije bilo vrijeme za večeru, zvono je moglo značiti samo neugodnosti ili nesreću. Još je izdaleka primijetio da su dobili posjet, a kad je prepoznao posjetitelje, zasta da se otpuše. Tada priđe stolu, da čuje koje im to loše vijesti donose.

Pošto je Lee svima predstavila svog predradnika, Leggett odmah uze govoriti:

— Ne želimo sukob s rančerima. Mi smo razumni ljudi i znamo koliko bi nas to stajalo, pa smo voljni nagoditi se. Stoga smo odlučili da s vama sklopimo nove ugovore o zakupu zemlje s blagim uvjetima. Ti će ugovori o zakupu vrijediti dok traje spor na prvostepenom sudu. Potpišete li te nove ugovore, pokorit ćemo se odluci tog suda i nećemo se žaliti. Dobiye li Savez rančera tu parnicu, mi ćemo prihvatiti uvjete starih ugovora.

— Ali, ja nisam član saveza, uzela sam zemlju tek lanjske godine — prosvjedovala je Lee.

— To ništa ne znači. Presuda će vrljediti za sve rančere jednako — odbrusi Leggett.

Ah, tako, pomisli Lee. Yancey je još jednom bio u pravu kad me na to upozorio.

Tad se javi Yancey.

— Izrekli ste riječ »zakup«. Mislio sam da rančeri imaju kupoprodajne ugovore, a ne ugovore o zakupu.

— To je samo igra riječi, no to je jedno te isto — odvratil Leggett.

— Vi vrlo dobro znate, gospodine Leggette, da to nije isto! — predbaci mu podsmešljivo Yancey.

— Vidim da gospodica Kern ima vrlo mudra predradnika, ali da bih vas razuvjerio pokazat ću vam ugovor o zakupu zemlje. On sadrži klauzulu koja jamči pravo na kupnju dobije li Savez rančera parnicu.

— A što ako savez izgubi parnicu?

— Sve to piše u novom ugovoru o zakupu zemlje.

— Pa kažite nam onda što piše? — zamoli ga Yancey.

— Novi ugovor o zakupu zemlje obavezuje zakupnika na najnužnije plaćanje zakupnine. Željeznica će, zapravo, izgubiti mnogo novca zbog tih novih uvjeta. Rančeri koji potpišu te ugovore i dalje će koristiti svoju zemlju plaćajući malen zakup ako željeznica dobije spor, pa će tako doći u posjed zemlje uz nižu cijenu nego što stoji u prvotnim kupoprodajnim ugovorima. Štetovat će samo oni tvrdoglavi i svadljivci rančeri koji ne potpišu nove ugovore o zakupu zemlje prije nego podignemo tužbu kod suda. Oni će morati na kraju napustiti svoja sadašnja imanja ili za njih platiti novu cijenu.

— Možda bi ipak bilo najbolje da potpišem taj novi ugovor o zakupu zemlje? — upita Lee Yanceyja.

— Jok!

— A zašto ne, molim vas? — zapita začuđeni Leggett.

— Vi to znate bolje od mene. Vi ste i skovali taj cijeli plan — odvratil mu ne baš ljubazno Yancey.

— Objasnite nam, molim vas, ili se ispričajte — uvrijeđeno će Leggett.

— Sve je jasno. Čim rančer potpiše novi ugovor o zakupu, on priznaje pravo željeznici na svoju zemlju. Željeznica još nema zakonsko pravo na svu

zemlju u nizini Peno. Vi ste je već jednom prodali po ugovorenoj cijeni, samo što novac još niste utjerali; za to postoje kupoprodajni ugovori, a vi to dobro znate isto kao i ja. U kupoprodajnim ugovorima nigdje ne stoji da željeznica može sebi svojatati pravo na nove ugovore o zakupu zemlje kad joj to pogoduje.

— Potpišete li taj novi ugovor o zakupu — Yancey se obrati Lee — istodobno priznajete zakonsko pravo željeznice na svoju zemlju. Jedino sud može odlučiti ima li željeznica pravo mijenjati cijenu za tu zemlju kad god zaželi.

— Ne želim se rječkati s vašim predradnikom — reče Leggett. — Ja nisam pravnik. Ostavljam vam, gospodice Lee, jedan primjerak novog ugovora o zakupu. Pročitajte ga i posavjetujte se s odvjetnikom koji zastupa Savez rančera, pa ćete čuti što će vam on kazati.

Lee se okrene prema Yanceyu.

— Što mislite, da potpišem?

— Ja sam vam rekao svoje mišljenje, a vi sami odlučite da li ćete potpisati ili ne.

— Na žalost, moramo dalje. Želimo još danas razgovarati s Jasonom Hartom. Hvala na kavi, gospodice Kern — reče Leggett na rastanku.

— Žao mi je da se nismo upoznali pod drugim okolnostima — ispriča se Lee.

— Ostajemo i dalje prijatelji. Posavjetujte se s ostalim rančerima. Možda ćemo se na kraju nekako i nagoditi, usprkos mišljenju vašeg predradnika — kazao je uz smiješak Leggett.

I dok ih je Lee pratila do konja, Yancey je ostao sam sjediti za stolom pod starim hrastom.

Čim su Leggett i njegovi pratioci odjahali, Lee sjedne uz Yanceyja i upita:

— Sigurni ste u ono što ste mi rekli, zar ne?

— Nadam se da nisam uzalud govorio.

— Doista ne znam što da radim. Posve sam zbrkana.

— Jesu li već pohodili i ostale rančeve?

— Rekli su mi da su bili u Peevyja i Cowgilla.

— Valjalo bi ih opomenuti da ne potpišu novi ugovor.

— Odmah odjašite do Peevyja, a on neka pošalje nekog da upozori Cowgilla.

— Još se ne želite pridružiti savezu?

— Ako je istina ono što ste mi rekli, hoću. Mrzim podlosti — odlučno reče Lee.

Yancey žurno osedla konja i odjaše. No na pol puta do Peevyja preda nj skoči Glover i prepriječi mu put.

— Što ćeš ti ovdje? — upita ga Yancey.

— Poslao me Leggett, s porukom za te.

— Kako je znao gdje ćeš me naći?

— Leggett nije glup. Pretpostavljao je da ćeš požuriti do Peevyja, kako bi ga upozorio da ne potpiše novi ugovor. Gus stražari na putu prema Cowgillu, a Leggett osobno na putu do Harta. Vidiš, boji te se.

— Nizašto. Meni je, zapravo, svejedno tko će izvući deblji kraj a tko kraći.

— Ne bih baš rekao, a Leggett želi s tobom osobno razgovarati u četiri oka.

— Kada?

— Još večeras. Rekao si da te nije briga tko će izvući deblji kraj a tko kraći. Zašto onda žuriš k Peevyju?

— Naređeno mi je.

— Svрати večeras do Leggetta u njegov privatni vagon, a ja te neću spriječiti da odeš k Peevyju, ali ne spominji mu novi ugovor o zakupu.

— Dobro,

— Ne vjerujem ti i nadam se da će te uskoro srediti.

Peevy nije potpisao novi ugovor o zakupu, koji mu je Leggett donio tog poslijepodneva. Pošto je saslušao Yanceyja, obećao je da će odaslati glasnike susjedima i upozoriti ih neka ne potpišu nove ugovore.

Pošto je večerao s Peevyjem i oprostio se od njega, Yancey pođe u grad. Sumrak se polako spuštao kad je stigao u Peno. Uputio se ravno na kolodvor, do sporednog kolosijeka. Zavezao je konja o šipke ograde na platformi

privatnog vagona Jaya Leggetta, popeo se na platformu i zakucao na vrata.

— Slobodno — javio se Leggett osobno.

Pošto se Yancey ogledao po raskošnom salunu i odbio ponuđeno piće, Leggett ga pozva da pride radnom stolu, koji bijaše pokriven papirima i zemljopisnom kartom.

— Dopustite da vam nešto kažem — počeo je Leggett mirnim glasom. — pogledajte, tisuće milja pruge povezuju tisuće gradova i gradića. A što mislite koliko stoji samo jedna lokomotiva? Jedanaest tisuća dolara! Jedan putnički vagon stoji tisuću dolara! I sve to danas moramo plaćati u gotovu: teretne vagone, stočne vagone, ugljen, pragove, tračnice, lopate, osoblje. A otkako je građanski rat završio nitko nam ne daje pozajmice. Shvaćate li sada koliki su naši izdaci? I zar mislite da ćemo dopustiti da nas upropasti šačica rančera?

— Slušajte, propadnete li vi, netko će drugi preuzeti posao. Prezamašan je to pothvat da bi mogao jednostavno propasti. Zapravo, vas ne brine željeznica, nego vaša vlastita koža!

— A vas ne brine vaša?

— Ja ne pljačkam sirotinju i ne tjeram žene i djecu iz njihovih domova.

Baš željeznicu briga za nekoliko beskućnika! Ostanete li uz njih, zgnječit ćemo vas!

— Možda.

— Koliko tražite da se povučete, otputujete?

— Volio bih da sam bogat, ali više volim živu glavu.

— Rančeri vam ništa ne mogu platiti.

— Nisam ni tražio da mi išta plate. I da vama olakšam situaciju, odlazim oдавде čim uzmognem. Ni jednog se časa nisam opredijelio ni za jedne ni za druge.

— Ne vjerujem vam.

— Ni ja vama!

Yancey se okrene i otvori vrata salona.

— Gospodine Deane!

— Zovem se Yancey — upozori ga kauboj.

— Ostavljam vam dvadeset i četiri sata da napustite Peno.

— Rekao sam vam da ću otići, ali ne dopuštam da me netko tjera. Nadao sam se da nećete dvaput učiniti istu grešku.

Čim je Yancey izišao, Leggett naredi svom tajniku da mu pozove šerifa.

— Želim da nadzirete Yanceyja i javite mi čim napusti nizinu Peno — naredi Leggett Beardu.

— Poslat ću Batesa, čovjeka kojeg je Yancey pretukao i uzeo mu mjesto predradnika na ranču Lee Kern, da ga drži na oku.

— Dobro.

Kad je stigao na ranč, Yancey pokuca na vrata brvnare, premda je već bilo kasno.

Lee još nije bila legla.

— Zaboga, gdje ste do sada? — zapitala je brižno kad je ušao u sobu.

— Bio sam u Peevyja, a poslije sam otišao u grad. Pozvao me Leggett da ga posjetim i da sa mnom razgovara.

— Što je htio?

— Htio me potkupiti.

— I, što ste mu odgovorili?

— Odbio sam i rekao da odlazim.

— Zar ćete me ostaviti samu kad ste mi najpotrebniji? Zaista sumnjam da vas nisu potkupili — dobaci mu Lee s puno prezira.

— Dobro, ostat ću dok nađete novog predradnika — popusti Yancey.

— A hoće li to biti pravo gospodinu Leggettu?

— Bogme, imate oštar jezik!

— A vi nemate pravo da tako sa mnom razgovarate! — prekori ga Lee.

— Ostat ću još dan-dva. Pobrinite se da nađete novog predradnika i nemojte mi otežavati boravak ovdje na svom ranču.

Sutradan je Yancey uputio Ernesta i Mooneyja na posao, za slučaj da Lee ne nađe novog predradnika. Djevojka je još u zoru odjahala u Peno i vratila se tek uvečer, ali bez novog predradnika. Yancey je pristao da ostane još jedan dan. No, kako nije znao što će Leggett poduzeti kad dozna da još nije oputovao, idućeg je jutro opasao revolver, a onda poslao Ernesta i Mooneyja na posao.

Lee se uputila prema znojari na obali potoka i kad je vidjela da nikog nema u blizini, svukla se, objesila hlače i košulju na granu vrbe i ušla.

Pola sata kasnije na ranč je dojahao Willis Bates u pratnji Glovera i Jacobyja.

— Gdje je Yancey? — upita bivši predradnik kuhara.

— Otišao je, senjor.

— Ne laži! Ja sam sada pomoćnik šerifa i ne smiješ mi lagati — pohvali se Bates i pokaže zvijezdu na prsluku, pa naredi Gusu: Pretraži ranč!

Gus skoči s konja i pretraži najprije spavaonicu, a potom brvnaru Lee Kern. Kako nije nikog našao, Bates odluči pretražiti okolinu ranča. Tad mu za oko zape znojara i tanki stup dima je iz nje vijugao. Pojahao je prema obali potoka, vitlajući bičem u desnici, a Glover i Jacoby za njim.

Lee Kern je uživala znojeći se gola u uskoj izbi znojare. Osjećala se ugodno i lijeno. Ustala je, a znoj joj je kapao s vrha nosa i tekao u tankom mlazu između oblikih dojki. Pošla je prema izlazu iz znojare i rukom dohvatila gunj što je zastirao ulaz. Upravo kad ga je htjela odgurnuti i istrčati, da se gola baci u svježju vodu, začu topot konjskih kopita kako se približava znojari i ruka joj se ukoči na gunju.

Willisu Batesu sve bi jasno čim je ugledao rublje Lee Kern obješeno o granu vrbe. Zaustavio je konja, zlobno se nacerio i puknuo bičem.

— Ja imam vremena. Pričekat ću da iziđete, gospođice — doviknu i glasno se počne ceriti.

— Tko je u toj zemunici? — upita Glover kad je vidio Batesovo ozareno lice.

— Gola djevojka — blaženo se naceri novi šerifov pomoćnik.

Tri su muškarca sjedila na konjima na obali potoka na žarkom suncu i čas piljili u obješenu žensku odjeću na grani vrbe, čas u ulaz u znojaru, znajući da se u njoj skriva samo nekoliko metara od njih lijepa, gola djevojka.

— Idemo! Dosta smo čekali — reče Glover i okrenu konja.

— Stoj! Došli smo u ovrhu. Ne možamo je obaviti bez vlasnika — poviče za njim Bates, lukavo se smješkajući.

— Došli smo po Yanceyja. Drugo je sve samo izlika — podsjeti ga Glover.

— Ona bi nam mogla kazati gdje ćemo ga naći. Uostalom, ja sam pomoćnik šerifa, pa ovdje zapovijedam — reče Bates osorno.

Glover nije imao baš visoko mišljenje o debeljku kojega su izabrali za pomoćnika šerifa. No, Leggett je zacijelo znao što radi, pa je bolje ako pucaimo Batesu da sam griješi, pomisli Glover.

— Dobro, hajde, zabavi se — nehajno će Phil.

Bates se gromoglasno naceri i zavita bičem.

Lee Kern se privila uza zid znojare i slušala njihov razgovor. Počne li vriskati, znala je, kuhar će joj priskočiti u pomoć, a Bates će ga nasmrt izbičevati. Njezin stid i ponos ne vrijede jedan ljudski život, zaključila.

Bates je vitlao i pucao bičem, te počeo s njime šibati po znojari, što je Gusa natjeralo u luđački smijeh. Prasak biča odjekivao je preko cijelog ranča.

— Čujete li to praskanje? — upita Mooney Athertona i spusti trnokop.

— Kao da netko puca iz revolvera — reče Ernest, a kad je pogledao prema ranču, ugleda oblak prašine kako se diže iznad znojare uz potok. — Neka nezgoda — reče i pokaže prema obali.

— Kako znate? Možda djevojka kroti konje — odvratila Mooney, koji nije želio upasti u neprilike.

— Zar niste zapazili da su odnosi između Yanceyja i Lee vrlo napeti? Nešto važno se događa. Idemo!

Mooney se bezvoljno uputi za Ernestom.

Zamalo bi prekasno stigli do potoka. Bates je polagano rušio znojaru, udarajući je bičem. Zidovi su se trusili u oblacima prašine, šiblje se rasipalo, i muškarci su već mogli vidjeti pokrete djevojke u znojari.

Svi su se napeto zablenuili u ulaz, pa nisu ni primijetili kad je Ernest stigao iza njihovih leđa.

Mladić nije ni tren oklijevao. Pogrbio se, zatrčao i pograbio s grane dje-

vječnu odjeću, pa je ubacio u znojaru.

Bates zareža od gnjeva i zavila bičem da zaustavi, Ernesta, ali prekasno. Mladić je dospio ubaciti odjeću u znojaru, ali ga bič dohvati po šiji i on vrisnu od bola. Pade, ječeći, na bok u prašinu, udarajući mahnito nogama, dok se rukama hvatao za ranu.

— Ubit ću ga! — zaurila Bates, izbezumljen od bijesa.

— Ostavi ga! — strogo ga opomenu Glover.

Lee Kern hitro čučne i pokupi odjeću s poda. Dok se odijevala, plakala je od sreće i zahvalnosti.

— Odrat ću te živa! — grozio se Bates Ernestu.

— Prije ga pitaj gdje je Yancey. Sabori se, čovče! Izvedi djevojku! — srdito će Phil.

Bates je već htio podbosti konja i poći do znojare da izvede Lee, kad je djevojka izašla potpuno odjevena ali bosonoga.

— Mene ne treba izvoditi! A sad da čujem zašto ste došli i izmislite dobar razlog prije nego vas prijavim šerifu — mrko će Lee.

— Ja sam ovdje zakon — pohvali se Bates.

— Vi? Ma koji vam je glupan dao tu limenu zvijezdu? začuđeno će Lee.

— Jučer sam položio zakletvu. Pazite što govorite, jer vas to može skupo stajati. Ovamo sam došao u ovrhu zemlje i da vas izbacimo iz posjeda — reče Bates s užitkom.

Lee osta osupnuta. Zanimajila je od zaprepaštenja. Nije mogla vjerovati što je čula; već sama pomisao na to bila je nevjerojatna.

Bates izvadi iz džepa službeni nalog i baci joj ga pred noge. Ernest se sagne i digne ga.

— Nalog za izbacivanje s posjeda — počeo je naglas čitati, a tada pogleda Batesa i reče: — Vi to ne smijete učiniti!

— Moramo — javi se Glover, pa se obrati Lee. — Zašto niste htjeli potpisati novi ugovor o zakupu? Črдно ste se prevarili. Svi će rančeri koji ne potpišu novi ugovor izgubiti zemlju. Kaži-

te Yanceyju da vas je pogrešno naputio.

— Smeće! — prasnu Ernest.

— Batesu, možeš ga odrati ako želiš, ja neću prljati ruke — doviknu Glover.

— Batesov bič zazvižda i raspara Ernestovu košulju, pa rasiječe mladičeva leđa u dugačku krvavu ranu. Ernest jauknu od boli i pade ničice na zemlju.

— Dosta! Sad ćemo ih izbaciti s ranča — naredi Phil.

Gus je otjerao Mooneyja i kuhara do koral a naredio im da upregnu konje u kola. Pošto su natovarili stvari, pošli su po Ernesta, kome su Lee i kuhareva žena previle ranu, i položili ga na strunjaču u kolima.

— Umrijet će — predbaci Lee prijekorno Philu.

— Nek' umre, nije bolje ni zaslužio. — odvrat grubo Phil. — A vi? Jeste li sve ponijeli?

— Nije važno. Vratit ću se ja ovamo. Ne možete me tek tako otjerati s moje zemlje — reče Lee, očiju punih suza.

— Nikad se više nećete vratiti! Gus će ubiti svakog tko ovamo dođe. Ostavit ću ga ovdje na straži.

Lee potjera konje, ali ovaj put sporim korakom. Još je jednom pogledala svoj ranč.

— Želiš li doista da ostanemo? — upita Gus.

— Ni govora. Htio sam je samo zastrašiti — odgovori Phil.

Yancey se vratio na ranč kasno uvečer i tu zatekao naoružanu dobrovoljačku stražu gnjevnih rančera. Pošto su mu rekli što se dogodilo, divlja mu srdžba stegnu grlo.

— Gdje je Ernest?

— Svi su se privremeno sklonili u Harta.

Yancey okrenu konja.

— Kamo ćete? — poviče za njim Peevy.

— U grad. Imam posla.

— Ne možete sami. Zatražili smo da uhitite Batesa — obavijesti ga Peevy.

— Ja ću to sam riješiti. Ja sam za sve kriv. Oni su došli po mene — odvrat mu Yancey.

— Morate se pokoravati odlukama saveza. Vi ste predradnik Lee Kern, a ona je sada član Saveza rančera.

— Dobro, hajd' mo!

Yancey srdito podbode konja, a rančeri zagalopirale za njim.

IX

Tutanj konjskih kopita zvečao je u prozorima gradića. Dvadeset i pet jahača ujahalo je u Peno i ljudi su žurno zatvarali prozore i zaključavali vrata.

I Willis Bates je čuo potmul topot kopita u salunu »Yoy Bet«, gdje se tutnjava doimala još zloslutnijom: jer, nisu je pratili veseli povici i poklici kauboja, nego zlogluha tišina. Družina je dojahala u glavnu ulicu i zaustavila se pred šerifovim uredom.

Frank Beard izišao je i ustobožio se ispred rančera. Odmah je shvatio da se s tim ljudima više nije šaliti.

— Došli smo po Batesa — reče mu Peevy.

— Ne mogu vam ga izručiti. Pokušajte li uhvatiti mog pomoćnika, učinit ćete teški prekršaj koji se kažnjava zatvorom.

— Gdje je? Odvest ćemo ga u glavni grad da mu se sudi — odgovori mu odriješito Peevy.

— Kako? — začudi se Frank.

— Izgubili smo povjerenje u vas.

— Znači, uzimate zakon u svoje ruke?

— Moramo — odvrat i Peevy, pa se obrati svojim ljudima: — U potragu za Batesom!

— Stojte! — zapovijedi Beard.

Rančeri se načas pokolebaše ali Yancey pogleda oštro i Bearda i upita ga: — Želite li me, možda zaustaviti?

Frank zašuti, pogleda u zemlju i zaniječe, a rančeri pođu u potragu za Batesom.

Nisu morali daleko. Pipničar iz saluna »You Bet« iskrao se na stražnji izlaz i zviždukom pozvao rančere.

Pokazao im je rukom u salun i podigao tri prsta, a potom se hitro vratio u salun.

— Unutra je u društvu s Gloverom i Jacobyjem. Budite spremni! — upozori ih Yancey.

Rančeri se raširiše u strijelce, a Yancey dojaše pred vrata saluna i pozva glasno:

— Bates!

Bates okrenu leđa šanku i usplahireno pogleda prema vratima.

— Što ćemo sada? — upita.

— Ne mi, nego ti — ispravi ga Glover.

— Hej, momci, zar mi nećete pomoći? — zavapi Bates.

— Ja nikad ne bičujem ljude. A ti, Gus? — upita Glover druga.

— Ja? Nikada!

— Onda mi se čini da tebe traže — obrati se Phil Batesu.

— Znači, ostavit ćete me na cjedilu.

Bates proguta slinu. Željeli su da ga Yancey ubije kako bi imali zakonsko pravo da ga pošlije ustrijele.

Yancey je sjedio na konju ispred saluna i čekao. Bilo je tamno i nije mogao razabrati što se u salunu zbiva. Možda mu je Bates već umaknuo na stražnji izlaz. Međutim, odjednom se vrata naglo otvore i Bates istrči na ulicu.

Yancey izvuče revolver prije nego što je itko mogao vidjeti što se zapravo događa i hitac planu istodobno s Batesovim jaukom. Bates pokleknu, padne, te osta ležati nepomičan na ulici. Yancey vrati revolver u korice, okrene konja i odjaše, prije nego se itko snašao.

— Bogue, bio je brz! — primijeti neki rančer.

— Prebrz! — reče Beard, koji im je prišao. — Bates se nije mogao obraniti.

— Varate se — glasno će Peevy. — Bates je hitro istrčao kroz vrata i nitko nije mogao znati koje su mu namjere.

Svi su zašutjeli kad su Glover i Jacoby izašli iz saluna i zastali da pogledaju leš.

— Hoćete li podignuti optužbu protiv tog kauboja? — upita Phil šerifa.

— Vi ste očevidac? — upita Frank.

— Da! Bilo je to umorstvo s predu-mišljajem.

* * *

Lee uvede Yanceyja u sobu u kojoj je ležao Ernest. Mladić je bio u buni-lu, ali činilo se da je prepoznao Yanceyja.

— Boli, junačino, a? — upita mladi-ća, ali ga on nije čuo.

— Činimo sve da mu olakšamo boli — izjavi Lee.

Yancey još jednom pogleda mladića, pa izađe. Lee pođe za njim. Na trije-mu je bilo previše ljudi pa su odšetali do korala u dvorištu i stali u sjeni štaglija da se nesmetano porazgovara-ju.

— Taj se mladić doista iskazao — reče Yancey.

— Ponosim se s njim, ali morate nam pomoći Yancey — usrdno će Lee.

— Nema smisla. Željeznica će nakra-ju ipak pobijediti — malodušno je od-govorio.

— Zašto barem ne pokušate — upo-rno će djevojka.

— Moram se na brzinu nekamo sklo-niti. Vjerojatno je za mnomo već izda-ta tjeratica. Optužili su me za umor-stvo, a ja sam siguran da je Glover gur-nuo Batesa kroz vrata samo da ga ustrijelim. Ostanem li, strpat će me u zatvor.

— Molim vas da ostanete zbog njih, a zapravo želim da ostanete zbog mene — prizna sramežljivo Lee.

Yancey osta bez riječi. Djevojka se zarumenjela i pogledala u stranu, toli-ko joj je bilo neugodno. I, dok su tako stajali, priđe im Peevy.

— Sazvao sam sastanak Izvršnog odbora. Molim vas, dodite — obrati se Yanceyju.

Na sastanku Izvršnog odbora Fetter-man se uglavnom ispričavao kako nije mogao ništa poduzeti da spriječi ovr-hu zemljišta i izbacivanje rančera. Kad je odvjetnik završio, Jason obavijesti nazočne da u blagajni saveza više nema ni novčića za nastavak sud-benog spora sa željeznicom, a Cowgill da štado još nije spremno za gonidbu. Svi su bili vrlo potišteni.

— Što vi predlažete? — upita Peevy Yanceyja.

— Stoku valja sakupiti na jednom mjestu, pa će se žigosanje mnogo brže obaviti.

— Predlažete li još što? — ponuka ga Peevy.

— Fettermane, što vi radite ovdje — upita Yancey odvjetnika. — Zašto niste u glavnom gradu, da ishodite odgovor?

— Idem sutra ujutro — odgovori smeteno Fetterman.

— Zašto ne biste pošli odmah?

— Idem, ako želite — udvorno će Fetterman.

— Savjetujem vam — sad je Yancey govorio rančerima — da spalite ranč Lee Kern.

— Zašto? — upita nekoliko rančera u jedan glas.

— Zato da biste spriječili željeznicu da na njemu naseli nove doseljenike. Lako ćete ponovo podići zdanja ako dobijete spor. A sad mi kažite koliko možete ovdje dobiti za jednu kravu?

— Dvanaest dolara — reče Jason.

— U najbližem gradiću izvan doline Peno možete dobiti i osamnaest dolara. Koliko biste grla mogli skupiti do kraja ovog tjedna?

— Oko tri tisuće — reče Jason.

— Sve skupa četiri tisuće — doda Peevy.

— Znači, ostajete da nam pomognete? — ushićeno će Lee.

— Pomoći ću vam ako me prije ne uhite.

— Hoćete li preuzeti vodstvo gonidbe? — upita ga Cowgill.

— Hoću, ako me budete slušali.

Phil Glover sjedio je zavaljen u naslonjač u salonu Leggettova privatnog vagona u Penou i pijuckao viski svog poslodavca.

— Čuo sam da su rančeri spalili ranč Lee Kern — reče Glover.

— Dobro ste čuli — srdito će Leggett.

— Vjerojatno ih je na to naputio Yancey.

— Pametan je to čovjek. Sad su se novi doseljenici uplašili. Nitko ne želi kupiti zemlju za koju se još sporimo,

a kamoli naseliti na ranč kojim haraju palikuće.

— Želite li uhiđen nalog za nj? Ne zaboravite, on je sad običan zločinac — podsjeti Phil.

— Radije ću pričekati dok krene sa stadom u gonidbu. Upamtite: mi ne želimo da ta stoka stigne do kupca. U međuvremenu, nešto bih vam predložio.

Glover spusti čašu i znatiželjno se zagleda u Leggetta.

— Kako bi bilo da postanete rančer? — predloži mu Leggett.

— Ne, to nije za me — iskreno će Phil Glover.

— No, jednom se negdje morate skrasiti. Ne možete cijeli život puškom zarađivati kruh. A niste više ni jako mladi.

— Bolje i to nego orati zemlju za nekoliko pišljivih dolara.

— Nisam mislio da postanete ratar nego zemljoposjednik, koji će dokono živjeti dok za nj rade najamni težaci i kauboji. Što biste rekli da vam damo Hartov ranč, na primjer?

— A što bih morao uraditi da mi ga poklonite?

— Ništa: Otiđite tamo i zaposjednite ga.

— Hvala, ne. Ja sam vičan puški, ali ne mogu se suprotstaviti dvadesetorici rančera odjednom.

— Ali, čovječe, zakon je na vašoj strani! Prodati ću vam Hartov ranč za cigli dolar, potpisat ćemo papire i ranč je vaš. Povedite sobom šerifa i Gusa, ponesite one vaše sačmarice i svi će se uplašiti. Hartovo imanje vrijedi cijelo bogatstvo, nekoliko milijuna po novim cijenama. Nikad vam se više neće pružiti prilika da se obogatite. A poslije ga možete i prodati, ako hoćete — nagovarao ga je Leggett.

Poslije dulje šutnje, Glover ustade i pođe prema vratima. Kad je uhvatio za kvaku reče:

— Pokušat ću, premda dvojim da ću uspjeti. Oni će nas sve pobiti!

Pošto je obavio sve pripreme za gonidbu, Yancey se vratio na Hartov

ranč da prisustvuje posljednjem sastanku rančera prije polaska stada na put. Jason Hart, Peevy, Cowgill, Lee Kern, pa čak i Ernest, sjedili su na trijemu. Ernest se doimao slabašan, ali čio i Yanceyju bi drago što ga vidi na nogama.

— Kako je moje stado? — upita Jason čim je vidio Yanceyja kako prilazi.

— Ostavio sam ga na noćištu podno brda. Polazimo u praskozorje — najavi Yancey, a potom se obrati Ernestu: — Kako je, junačino? Hoćete li u zoru s nama u gonidbu?

— Drugi put, hvala — reče Ernest uz širok osmijeh.

— Dobra večer, svima! — pozdravi potom Yancey, a njegov se pogled najduže zadržao na Lee.

— Dobra večer — otpozdravi mu, sretna što se već spustio mrak, pa nitko ne vidi kako joj je rumen oblila obraze. No, brzo se snašla i dodala: — Idem u kuću, da vi muškarci možete nesmetano razgovarati.

— Ostanite, Lee! — javilo se nekoliko rančera.

Djevojka kimnu i sjedne u kut. Iznad njih digao se velik, žut, pun mjesec i obasjao ih blagim sjajem.

— Jeste li imali teškoća? — upita Jason Yanceyja.

— Jok! Sve je išlo ko namazano. Grdno će nam biti jedino dok stado pretjeramo preko brda.

— Sigurno će željeznica nastojati vama spriječiti prijelaz preko pruge, gore na prijevoju — dometnu Ernest.

— To ćemo znati tek kad tamo dođemo — reče Yancey.

— Vi zacijelo niste večeras došli ova-mo samo zato da biste se s nama pozdravili prije nego pođete u gonidbu? — primijeti Peevy.

— Brine me što će se ovdje dogoditi kad odemo. Leggett bi mogao pokušati da vas otjera s ognjišta i zemlje, jer ćete ostati bez ljudi — zabrinuto će Yancey.

— Ostat će nas bar šestorica... doduše, ostarijih ljudi, ali stoga prekaljenih — reče Jason.

— Ne dajte se uvući u borbu, jer će oni svakako pokušati da vas izazovu — upozori ih Yancey.

— U to ime, Jason bi nas mogao ponuditi viškim — predloži Peevy.

— Izvolite, gospodo — pozva ih Hart Jason, pa se nakloni Lee: — Vi ćete nam oprostiti, povući ćemo se u salon.

— Laku noć, gospodo! — pozdravi ih djevojka.

Lee i Yancey ostali su sami na trijemu i trenutak se gledali u tišini, a tada djevojka reče: — Brzjavite mi čim stignete, da ne brinem, molim vas.

Pogledala je Yanceyja, a potom prema dvorištu obasjanom mjesecinom. U dvorištu, sjene su iza gospodarskih zgrada, sjene su bile tamne i duboke i ona osjeti kako je obuzimaju osjećaji koje nije mogla obuzdati. Zadrhtala je, premda je noć bila blaga i tiha. Trenutak je oklijevala, a potom uhvati Yancea za ruku i povede niza stube, pa preko dvorišta u mrak.

* * *

U hotelskoj sobi Phil Glover se pripremao za odlučan pothvat. Pregledao je sačmarice i položio ih na krevet.

— Jesu li stigla kola? — upitao je Gusa.

— Jesu. I šerif. Čeka pred hotelom.

Pošto su napunili džepove patronama, uzeli su svaki po dvije sačmarice i sišli stubama u predvorje. Izišli su na glavna vrata i položili puške na dno kola.

Pipničar u salunu »You Bet« upravo je izišao na drven nogostup ispred saluna dok se ova čudna trojka spremala za polazak. Čim je razabrao što se sprema, žurno je otrčao do gradske konjušnice.

— Znaš li kamo ide šerif s kolima? — upita konjušara.

— Spomenuo je Harta.

— Daj mi odmah najbržeg konja!

— A što se ti miješaš tamo gdje ti nije mjesto?

— Zar ćeš me izdati?

— Ne budali! No ne vraćaj se ova-mo. Pusti konja, sam će naći put kući.

Ni nepunih pola sata kasnije Hart opazi jahača.

— Što ovaj toliko žuri? Ubit će konja — reče.

— Možda se što nezgodno dogodilo stadu — reče Lee, koja je stajala uz Jasona.

— Smirite se, djevojko! Yancey će se već sam nekako snaći — tješio ju je Hart, koji je shvatio što Lee osjeća za Yanceyja.

— Pa to je Gill, iz saluna »You Bet«! Što li taj hoće? — reče Jason čim je prepoznao jahača.

— Dolazi Glover! — povikao je Gill i zaustavio ožnojena konja pod trijemom.

— Kada?

— Za pola sata. S njim su Gus i šerif — reče Gill, pa nastavi: — Šerif nosi i nekakve dokumente. Cijeli grad predosjeća da se nešto sprema, ali nitko ne zna što. Konjušar mi reče kako je čuo iz njihovog razgovora da su pošli ovamo.

— Dolaze da uzmu ranč? — upita Lee.

— Vjerojatno. Priča se kako su čekali da počne gonidba. Novi doseljenici se spremaju da pokupuju rančeve po novim cijenama.

— Neka samo pokušaju! — zagrozi se Hart.

— Ne uzbuđuj se! Znaš da nas je Yancey upozorio neka se ne damo izazvati — smirivao je Peevy Jasona.

— Ne bi tako govorio da je u pitanju tvoj ranč.

— Poslije tebe ja sam na redu. Moramo pokušati to mirno riješiti — smirivao je i dalje Peevy.

— Idem po Yanceyja. On još nije daleko odmaknuo sa stadom — ponudi se Lee.

— Pođite odmah — podrži je Peevy.

Čim je djevojka odjahala, Peevy se obrati ostalima:

— Barem neće biti ovdje kad se dohvatimo s tim razbojnicima.

— Mislite da će doći do pucnjave? — upita Gill.

— Vjerojatno, jer Leggettu bi baš to pogodovalo. No, pokušat ćemo urazumiti Bearda. Poznajemo ga već sedam godina. Nije on loš čovjek, samo provodi što mu narede, iako mu to nije uvijek drago. Razuvjerimo li Franka, Glover i Gus se neće usuditi napasti.

— A koliko nas je? — upita Cowgill.

— Sedmorica, zajedno s mojim kuharom i trojicom mojih radnika. Ostali su otišli sa stadom.

— Ja ostajem s vama — javi se Gill.

— A Ernest i Mooney? — upita Jason.

— Nemojmo njih u to miješati. Mogli bi samo izazvati neku nesmotrenost — reče Peevy.

Svi su pošli u kuću po puške.

— Kamo ćete? Što se događa? — zaprepašteno će Ernest, koji ih je sreo na hodniku.

— Ništa. Vratite se u svoju sobu — naredi mu Jason.

— A gdje je gospodica Lee?

— Otišla je po Yanceyja — reče Peevy.

— Zar mi nitko neće reći što se sprema? — poviče mladić.

— Dolazi Glover sa šerifom i Gusom da izbace Jasona iz njegova ranča — napokon mu odgovori Peevy.

— Dajte i meni pušku! Zar ste zaboravili što mi je Glover učinio? — upita ih Ernest.

— Vi se nećete svladati i izazvat ćete pucnjavu bez razloga i prije vremena — pokuša ga urazumiti Peevy.

— Ja znam da on baš to želi i neću, mu dati povoda, ali želim se braniti od nasilja — razumno će Ernest.

— Daj mu pušku — reče Peevy Hartu i još jednom opomenu Ernesta: — Prije nego zapucate mislite na posljedice, a ne na ožiljke na svojim leđima.

Uzeli su puške. Jason, Cowgill i Peevy vratili su se na trijem i puške sklonili iza zida, Gill i Ernest smjestili su se iza ograde balkona na prvom katu, a radnici su se povukli u štagalj. Peevy se nadao da će Glover shvatiti kako nema izgleda za pobjedu i povući se, jer su se tako rasporedili da ih nije mogao sve odjednom postrijeljati.

Mooney se stisnuo uz Ernesta.

Promatrali su kako se kola približuju kući. Vidjeli su da Glover i Jacoby sjede u kolima i da šerif jaše uz njih.

— Gdje li su samo skrili puške? — reče Cowgill.

— Ne zaboravite: nećemo pucati! Ne smijemo dopustiti da nas izazovu — opomenuo ih još jednom Peevy.

— Ako im je do krvi, na pravo su mjesto došli — istisnu Jason kroza zube.

Svi su šutjeli dok se kola nisu zauzstavila. Phil i Gus počeli su se pomno ogledavati.

— Vidim kuhara s puškom iza prozora — reče Glover.

— Netko se pritajio gore u sobi iza balkona — dometnu Gus.

— I nekoliko se njih skrilo u štaglju s puškama. Upali smo u stupicu — primijeti Glover.

— Kidajmo! — predloži Gus.

— Ni govora. Nek' bude što bude — primijeti Glover.

Phil pogleda šerifa i dade mu glavom znak prema trijemu, gdje su ih čekali rančeri.

— Pokaži im ugovore — zapovijedi.

— To bi bila najveća ludost. Opkoljemo smo — pobuni se Beard.

— Kaži im da u roku od petnaest minuta moraju otići s ranča — nastavi Glover, kao da nije čuo.

Beard duboko uzdahne i potjera konja prema trijemu. Phil se okrenu Gusu i upozori ga:

— Drži šerifa na oku, u njega su slabiji živci.

Gus nogom odgurnu gunj, s kojim su pokrili sačmarice na podu kola, očiju neprekidno uprtih u šerifa.

— Pošto si došao, Frank? — upita Jason grubim glasom šerifa, koji se zaustavio nekoliko koraka od trijema.

— Imam nalog da vas izbacim s posjeda. Došao je i novi vlasnik, da preuzme imanje.

— Što? Tko da mi otme moj ranč? — dreknu Jason.

— Leggett je Gloveru prodao tvoju zemlju. Phil mi je naredio da vam kažem kako imate petnaest minuta vremena da odete odavde.

— A ja vama ostavljam petnaest minuta da se pomolite.

— Polako! — opomenu Peevy Jasona, a potom se obrati Franku Beardu: — Mi nikome ne možemo dopustiti da zaposjedne zemlju rančera koji je član našeg saveza sve dok sud ne riješi naš spor sa željeznicom. Ako izgubimo spor, nagodit ćemo se sa željeznicom, a dotad ćemo oružjem braniti ono što je naše. Zar želite uzalud prolijevati krv?

— Nikad vi nećete dobiti. Zar to još niste shvatili? — nestrpljivo će Frank.

— Ponovite to još jedanput — izazovno će Cowgill.

— Vaš vas je odvjetnik prodao. Shvatite to već jednom. Sve ćete izgubiti — nevoljko reče Beard.

— Ima i drugih odvjetnika na svijetu — snašao se brzo Peevy.

— Zao mi je. Ne mogu vam pomoći. Morate se odmah iseliti s Hartova ranča.

— Promislite dobro što radite, šerife! Desetak pušaka upereno je u vas — upozori ga Hart.

— Slušajte, ja samo obavljam dužnost. Zar mislite da mi je drago što vas moram izbaciti iz vaših kuća? — Frank obliže suhe usne.

— Dat ćemo vam još jednu priliku da izvučete živu glavu. Tornjajte se odmah odavde s tim papirima i da vas naše oči nikad više ne vide — predloži mu Peevy.

— Poslat će drugog šerifa — razložno će Beard.

— Nama je potrebno vrijeme... barem još jedan dan — reče Peevy.

— Otići ću, ako mi oni tamo dopuste — pokunjeno će Frank.

Nešto podalje iza Bearda, na kolima Phil i Gus načulili su uši da bi čuli što šerif razgovara s rančerima. Čim su vidjeli da je Frank počeo okretati konja, kako bi se vratio. Philovo se lice zgrči.

— Smrdljiva kukavica! — promrmrlja, sagne se, pograbi sačmaricu, ustane i nacilja na rančere.

Premda su vidjeli što Phil radi, Jason, Peevy i Cowgill, ostadoše okamajeni od iznenađenja.

Phil potegne obarač i dvostruki prasak dvocjevke sačmarice odjeknu ko grom.

Cowgill i Peevy padoše ko pokošeni.

Jason je osjetio kako olovna sačma para po njegovoj odjeći, ali tog trenutka uopće nije bio svjestan. Zabezeknuo se i zapiljio u Peevyja i Cowgilla, koji su se u mukama previjali na podu terase.

— Gospode Bože! — promrmrlja u vapaju Jason, a potom posegnu za puškom i uperi je u Gloveru.

Frank Beard kliznu s konja i pade licem u prašinu, a njegov konj u strahu pobježe u bjesomučnu galopu. To

je preplašilo konje upregnute u kola i oni se propeše.

Gus brže-bolje pograbi uzde, da zaustavi i primiri preplašene životinje, a Glover dohvati drugu punu sačmaricu i poče se osvrutati za metom.

Jason Hart opali i promaši, pa se brzo baci na pod kad je Glover odgovorio vatrom.

Ernest je ko opčinjen promatrao što se zbiva na trijemu i kao kroz polusan čuo kad je Gill pokraj njega zapucao u kola, ali njegove ruke ostadoše ko uzete. I radnici iz štaglja i kuhar s prozora počnu pucati. Gus Jacoby pao je naglavce preko kola, pogođen iz nekoliko pušaka. I jedan je konj ranjen; pokleknuo je i gotovo izvrnuo kola. Međutim, Phil Glover osta nepogođen. Izenada skoči s kola, zadržao se ko mačka u kuću, da ga Jason nije ni primijetio, te sasu kišu sačme na ljude u zaklonima.

— Eno ga! Bježi na stražnja vrata! — poviče netko iz dvorišta kad su puške utihnule.

Ljudi potrčaše za Gloverom. Jason kleknu uz Peevyja. Cowgill bijaše mrtav, izrešetan sačmom. Peevy teško ranjen, ali živ.

Yancey i Lee stigli su na ranč sat poslije okršaja. Dvorište je bilo prazno. Na njem je ležao samo mrtav konj. Yancey podigne ruke i Lee zaustavi konja.

Sjahao je i oprezno se prišuljao kući. Stube do trijema bijahu poprsane krvi, a onda ugleda leševe pokrite ceradom: Cowgilla, Hartova kuhara, jednog Hartova radnika, Gusa Jacobyja i Franka Bearda, položene jednog uz drugog.

Požuri natrag do Lee.

— Zakasnili smo — reče kratko.

Tog trena začuše pucanj u polju, pa Yancey hitro okrenu konja.

— Pričekaj me ovdje!

Nedaleko u polju ugledao je ljude kako se provlače kroz žito. Prepoznali su ga i pričekali.

— Zašto se zavlačite u žito? — upita Yancey Jasona, kojeg je zatekao s buktinjom u ruci.

— Glover je došao da mi otme ranč. Ovamo smo ga stjerali — reče Jason zgrožena lica.

— Gdje je Peevy?

— Teško je ranjen. Otpremili smo ga u grad liječniku.

— Morate uhvatiti Glovera živa, da bi mu sudili. Ako govorite istinu, objesit će ga. Ubijete li ga željeznica će tvrditi da ste vi započeli pucnjavu, pa ćete visjeti umjesto njega — obrazloži mu Yancey.

— Ni brige me što će biti sa mnom, ali vješanje je prelijepa smrt za tu hulju. Valja ga živa spaliti! Ili ćete ga vi možda živa izmamiti iz žita?

— Ja ću ga šćepati, zbog Peevyja! — reče Yancey stisnutih zubi.

Podbo je konja i ujahao u žito, pa počeo zvati Gloveru.

— Gloveru, predaj se! Bolje je u zatvor nego živ izgorjeti. Žito je suho i planut će ko slama — poviče Yancey, pomno motreći žito da vidi gdje će se zanjihati.

Phil Glover osta nepomičan. Koljena su ga već boljela od čučanja. Tad je začuo kad je kopito Yanceyjeva konja udarilo o kamen i sam se sebi lukavo nasmiješio, čekajući da mu se protivnik približi.

— Tko mi jamči da ću u zatvor? — javi se napokon.

— Dajem ti poštenu riječ — reče Yancey.

— Dodite bliže, ne čujem te dobro!

— Jok! Ti se bi se rado dočepao mog konja, ali to ti neće uspjeti. Digni ruke u zrak, ustani i priđi.

Yancey i rančeri čekali su, očiju uperenih u žito. Potom ugledaše Gloveru kako ustaje, s rukama iznad glave.

* * *

Tek što je Yancey zaključao Gloveru u ćeliju, na vrata gradskog zatvora banu Jay Leggett smrknuta lica.

— Što to znači? — srdito upita.

— Zatvorili smo vašeg čovjeka zbog ubojstva — odgovori mirno Yancey.

— A tko će odgovarati za smrt Gusa Jacobyja i Franka Bearda?

— Oni su napali rančere.

— Mislite, obratno. Ubiti šerifa dok obavlja svoju dužnost težak je zločin — optuži ih Leggett.

— Ništa drugo nisam ni očekivao da će od vas čuti. Idite odmah odatle,

jer ste zapravo vi krivi za smrt svih tih ljudi. A umre li i Peevy, vaš život za me više neće vrijediti ni pišljiva boba — zagrozi mu se Yancey.

— Vi baš niste u položaju da se ikome prijetite — podsjeti ga Leggett, pa izađe na ulicu.

— Sprema nam još nešto — primijeti zabrinuto Hart.

— Ne možemo ga zadržati. Možda okružni sudac nešto smisli kad dođe — reče Yancey.

Leggett požuri na kolodvor i još s vrata upita telegrafistu u telegrafskom uredu:

— Jeste li još u vezi s transportnim vlakom s radnicima za održavanje pruge?

— Da. Spremni su. Čekaju da im javite kad moraju poći.

— Javite neka odmah krenu. I odsad ne primajte i ne izručujte više nikakve brzopjave bez mog potpisa — naredi Leggett telegrafisti i pođe u svoj vagon.

X

U brdima, na vrhu prijevoja, transportni je vlak stajao pod parom. Kad je predradnik skupine radnika za održavanje pruge dobio nalog da krene, zapovijedi neka otkopčaju teretne vagona koje je lokomotiva vlaka gurala pred sobom. Kočničari otpustiše kočnice i teški, veliki teretni vagoni počеше kliziti nizbrdo, sve brže i brže, dok nisu pojurili gonjeni silom težom i svojom težinom.

— Polazak — zapovijedi predradnik radnicima.

Pošto su radnici poskakali u vagone, transportni vlak pođe polako nizbrdo, za teretnim vagonima koji su već daleko odmakli.

Neku milju dalje, goniči su tjeroali stado po pruži kroz usjek prijevoja. Oko četiri tisuće goveda nabilo se u uzan klanac kojim je prolazila pruga kompanije Lynchburg & Southern. Za

njima se kovitlao oblak prašine, koji se mogao vidjeti iz daljine.

Mladi kauboj jahao je ispred stada. Nitko nije očekivao da će naići neki vlak, jer je željeznica prekinula svaki promet tom prugom, kako bi onemogućila rančere da prevoze stoku i ljetinu. Mladić je najprije začuo čudnovatu tutnjavu koja se sve više približavala, a potom se ukočio od straha kad su dva teretna vagona izletjela iza zavoja, jureći sumanutom brzinom ravno na stado.

Ništa se više nije dalo učiniti.

Prvi se vagon zabio u stado i goveda, od snažna udarca, počеше letjeti zrakom, bacana kao da su od papira. Težak se vagon neposljetku raspao, tako da je od njega ostao samo njegov željezni okvir, kad se zabio u gusto zbijeno stado razmrcvarenih goveda.

Potom je dojurio drugi vagon i užasan mukli udarac željeza u meso i kosti uskoro je zaglušilo tužno mukanje stotina ranjenih, sasjecenih i izmrcvarenih životinja, što je sablasno odzvanjalo uz strme stijene klanca koji se pretvorio u krvavu klaonicu.

Goniči na kraju stada nikad neće doznati što se zapravo dogodilo. Jer, kad je stado potrčalo natrag u stamadu, ljudi su nestajali zgaženi i zgnječeni zajedno s konjima pod tisućama papaka i od njih su ostale samo krvave mrlje.

Kad je nešto poslije transportni vlak s radnicima za održavanje pruge ušao u klanac, morao se zaustaviti i čekati da radnici očiste prugu od pregaženih goveda i krhotina, a Yancey je dobio glase što se dogodilo još prije nego je pruga bila raskršćena.

— Mogao sam tako nešto i predmnijevati. Leggett je bogme sve dobro isplanirao. Moram u brda, sigurno im je potrebna pomoć.

— Idem i ja — javi se Ernest.

— A što ćemo s Gloverom? — upita Hart.

— Čuvajte ga — razložno će Yancey.

Yancey i Ernest odjahali su u brda i usput vidjeli transportni vlak kako se spušta prema gradu. Na prve raštrkane krave naišli su već u podnožju brda.

— Proći će i mjesec dana prije nego ih ponovo skupimo, a dotle će rančeri

ostati bez gaća — malodušno će Yancey.

U klancu su našli privremen tabor goniča i Yancey i Ernest su im se pridružili i pomogli tražiti preživjele i ranjene drugove. Tu i tamo čuo bi se pucanj; goniči su ubijali osakaćena goveda, da im prikrate muke.

Kad je zanoćalo, Yancey odlučio da se vrata u grad.

Peno se dolmao poput ratnog tabora kad su stigli. Leggettov transportni vlak dovezao je pedesetak naoružanih željezničkih radnika, pa su Yancey i Ernest jahali glavnom ulicom punom neprijateljskih i mrkih lica.

— U gadnu smo kašu upali. Držite se uz me — reče Yancey Ernestu.

Na idućem križanju iz pokrajnje ulice iskoči pred njih Glover s uperenom sačmaricom. Yancey izvuče revolver i sagne se nisko iza vrata konja, sa suprotne strane od Glovera, kako je naučio od Indijanaca. Prasnu dva hica. Yancey osjeti kako mu sačma para tjemne, desno rame i ruku. Poče padati s konja, no u u padu pripuca na Gloveru.

I Glover bijaše pogođen. Odbacio je sačmaricu i zablenuo se u prsa svoje bijele košulje, na kojoj se širila krvava mrlja.

Yancey osta trenutak ležati u prašini, a zatim poče ustajati. Kako su im radnici željeznice dolazili sve bliže, Ernest se prestraši, potjera konja do Yanceya i pruži mu ruku.

— Dajte mi ruku. Penjite se, brzo! — poviče.

Yancey se u posljednji čas uzvera na konja iza Ernesta, koji podbode konja i pojuri mračnom ulicom.

— U kanjon Brides — promrmlja Yancey u uho Ernestu i mladić usmjere konja uz potok Peno.

Negdje pred zoru konj se sam zauzvisti i poče strići ušima. Ernest uskoro primijeti, da je sa svih strana opkoljen Indijancima. I prije nego se snašao, jedan Indijanac skoči na nj i otme mu uzde iz ruku. Galama i komešanje osvjestiše Yanceya. Nešto im je rekao, što Ernest nije razumio, i Indijanci se primire. Skinuli su Yanceya s konja i ponijeli ga u logor. Ernest, zbunjen i preplašen, sjeo je pod jedno stablo i čekao dok su Yanceyja okupali i povili mu rane zelenom mahovinom, a zatim

nahrani. Blagovali su zajedno s poglavicom Okoteom, njegovim sinom Močom i ostalim ratnicima. No, Ernest nije ni zalogaža pojeo. Gadila mu se ta hrana. Pojeo je tek nekoliko oraha.

— Odakle vam orasi? — upita Yancey, koji se čudesno i učas oporavio i živnuo.

— Trampimo sa Šošonima preko brda — objasni mu Okote.

— Znači, postoji još jedan prijevoj za koji samo vi znate?

— Da — odgovori iskreno poglavica.

— Hoćete li mi ga pokazati? — zamoli Yancey poglavicu.

— Najprije se najedite — reče Okote mirnim glasom.

— Nabavi mi dobra konja dok se vratimo s prijevoja — Yancey se tada obrati Moču.

— Tjerate me da kradem, je li? — vragoljasto će momčić.

Poslije ručka Ernest je pomogao Yanceyju da uzjaše, a on i Okote pođu pješice uz nj. Prošli su mimo gorskog jezera i napokon izbili navrh brda, odakle je pucao prekrasan vidik na cijelu nizinu Peno.

— Znaju li bijeli ljudi za ovaj prijevoj? — upita Yancey poglavicu.

— Da znaju, već bi nam ga davno uzeli.

— Pa ovuda bi mogla proći i željeznička pruga! — ushićeno će Yancey, ogledavajući se.

— Zar ćete ga pokazati svojoj bijeloj braći? Zar želite da nas istjeraju i iz Brides kanjona? — ozbiljno ga upita Okote.

— I bijeli ljudi u dolini gube svoje domove i zemlju. Mogao bih im pomoći, ali sad sve zavisi od vas.

— Malo nas je i nećemo dugo. Ako će ti prijevoj pomoći, iskoristi ga — reče Indijanac poslije duga razmišljanja.

U logoru ih je dočekao Moč sa svježim konjem za Yanceya. Zahvalili su se domaćinima na gostoprimstvu i odmah odjahali natrag u Peno.

Kad su navečer ujahali u grad, tu se slavilo. Píće je točeno besplatno na račun kompanije Lynchburg & Southern.

Ostavili su konje u pokrajnoj uličici i ušuljali se u hotel na stražnja vrata. Popeli su se na prvi kat i stali osluškivati ispred svake sobe. Naposljetku

Yancey prepozna glasove što su se čuli iz jedne sobe, odgurnu naglo vrata i upadne u sobu, gdje su našli Mooneyja i Lee Kern.

Djevojka gotovo vrisnu od iznenađenja, a Mooney nasmrt problijedi. Lee pritrča Yanceyju da ga zagrlji, ali on se trgnu od boli.

— Ranjen si! Sjedni na krevet, previt ću te — reče Lee.

— Kaži mi što se ovdje događalo dok nas nije bilo? — upitao je pošto je sjeo na krevet.

— Idem, vi mladi zacijelo želite biti nasamo — reče Mooney i pođe prema vratima.

— Nikamo nećete! Erneste, na vrata! — reče Yancey, a Atherton poslušao.

— Glover je ostao živ. Moraš ga se čuvati. Peevy je u zatvoru s Jasonom, Gillom i svim ostalim članovima Saveza rančera. Leggett je zaposleo grad. Doveo je svog suca i novog šerifa. Sutra počinje suđenje rančerima — pričala je Lee dok je vidala rane.

— A zašto vi, Mooney, niste u zatvoru?

— Potreban im je još jedan očevidac osim Glovera. Žele da novinari steknu dojam da je pravda zadovoljena. Željeznica nadzire sve izvještaje za novine. Javno mnijenje je na njihovoj strani, zakon je na njihovoj strani... a na čijoj je strani sila na njegovoj je i pravda — odgovori Mooney.

— Reci, mogu li ti kako pomoći? — upita Lee Yanceyja.

— Da li bi se odrekla svog ranča za dobrobit svih rančera?

— Naravno! — odvrati djevojka a da ni načas nije razmišljala.

— Onda Leggetta još možemo zaskočiti. Pozvat ćemo neku drugu, konkurentsku željezničku kompaniju da sagrađi još jednu prugu u dolini i to će slomiti Leggettov monopol i njegovu moć.

— Ali, Leggett drži jedini prijevoz preko brda do doline — podsjeti ga Lee.

— Postoji još jedan. Mi smo ga vidjeli — upadne nestrpljivo Ernest.

— Doista? Oh, Yancey, mogla bih te zbog tog cijelog izljubiti! — ushićeno će Lee.

— Radije se odmah spremi i otidi do Harta. Reci mu da si voljna ustupi-

ti svoju zemlju i pitaj ga da li je i on voljan to uraditi za prolaz nove pruge.

Lee odmah ustane i spremi se za izlazak.

— Čuvajte se. Ulice su noćas pune razularenih pijanaca — upozori je Ernest.

Lee otvori šaku i pokaže mu malen revolver, deringer.

Pošto je djevojka otišla, Yancey je trenutak promatrao Mooneyja, a potom ga upita:

— Što je još nova?

— Fetterman je ovdje. Kaže da se vratio da bi branio rančere. I Hutton je stigao.

Kad je čuo Fettermanovo ime, Yancey se posprdno nasmiješi i upita:

— Tko je Hutton?

— Predsjednik kompanije Lynchburg & Southern. On i Fetterman doputovali su istim vlakom koji je doveo i radnike, a u grad je stiglo i nekoliko novinara.

— I vi ste nekad bili vrstan novinar. Možda biste to mogli opet postati. Hajde da se nagodimo. Reći ću vam istinitu priču i dobit ćete sva prava za nju — predloži Yancey, gledajući ga u oči.

— To mi nudi i Leggett. Radije ću prihvatiti njegovu ponudu, jer mi uz nju pruža i bolju zaštitu... zapravo, osim jedne priče koju znate samo vi.

— O Waltu Deanu, zar ne?

— Da.

— Namamite mi Fettermana ovamo u sobu, pa ćemo se nagoditi.

— Ali, kako da ga namamim?

— Nekoć ste bili vješt novinar, smislite nešto.

Kad je Mooney otišao, Ernest upita:

— Mislite da će se vratiti?

— Ne znam, ali morali smo riskirati.

Mooney se vratio s Fettermanom za petnaestak minuta. Kad je odvjetnik ugledao Yanceyja, problijedio je kao krpa. Odmah je primijetio revolver u Yanceyjevoj ruci i počeo je od straha drhtati kao prut na vodi.

— Što ćete vi ovdje? — bilo je sve što je uspio izustiti.

— Došao sam da vas ubijem — ozbiljnim će glasom Yancey.

— Ne, nemojte! Preklinjem vas!

— Onda da čujem istinu!

Fetterman uzdahne i iz njega provali bujica riječi koju je teško bilo postaviti.

Yancey je saznao sve što ga je zanimalo.

U gradu je sve vrvjelo od pijanih ljudi koji su do kasno u noć bučili po ulicama i salunima. Kad je Yancey sišao u hotelsko predvorje u društvu s Mooneyjem, Fettermanom, Ernestom i Lee, koja je trčala za njima, predvorje bijaše prazno, ali iz bara su se čuli glasni i veseli povici i glasovi pijanih ljudi. Yancey da znak rukom svojem društvu i svi iziđu za njim iz hotela na ulicu.

Tu i tamo pijanci su spavali pred vežama kuća, u pustoj ulici. Salun »You Bet« bio je već zatvoren, ali malo dalje na kolodvoru prozori Leggettova privatnog vagona bijahu jarko osvijetljeni.

Lee uhvati Yanceyja za ruku i prošapće:

— Sretno!

— I tebi!

Yancey pričekala da Lee zamakne iza ugla, gdje je proguta noć. Koji trenutak poslije čuli su topot konja. Kad je Lee odgalopirala, Yancey naredi ostalima.

— Naprijed!

Pošli su svi zajedno prema Leggettovu raskošnom privatnom vagonu: Fetterman i Mooney naprijed, a Yancey i Ernest iza njih.

Yancey pomno promotri okoliš, da se u blizini Leggettova vagona slučajno ne bi nalazila straža. Kako nikog nije opazio, svi se popnu na stražnju platformu Leggettova vagona; nitko ih nije ni pokušao zaustaviti.

Yancey podbode Fettermana pod rebra i odvjetnik pokuca na vrata.

— Tko je? — javi se glas iz vagona.

— Fetterman.

— Pustite ga unutra — naredi netko dubokim grlenim glasom.

Dok su otključavali vrata, Yancey gurnu Fettermana u stranu i stane pred vrata. Kad su se vrata otvorila, odgurne ih snažno nogom i prekorači prag prije nego što su se tri muškarca u salonu dospjela i pomaknuli, a kamoli snaći.

Jay Leggett je otključao vrata, a Yancey je u njih tako snažno udario

čizmom, da se Leggett zalijepio iza njih uz zid i u prvi ga trenutak nisu ugledali.

Phil Glover je sjedio u naslonjaču i pijuckao viski. Pogledao je u Yanceyja ozbiljna lica, ali nije se ni najmanje uplašio.

Treći čovjek u salonu bijaše najdeblji čovjek kojega je Yancey ikad u životu vidio; doimao se poput napuhnuta žapca u salonskom kaputiću.

To je, zacijelo, Alfred Hutton.

— Dobra večer, gospodo — pozdravi Yancey.

Hutton, staloženo i mirno upita:

— Što je ovo? Prepad?

— Ne, nije baš prepad, ali tako nešto slično.

Hutton je jedan trenutak pažljivo proučavao Yanceyja, a potom svrne pogled na Fettermana, Mooneyja i Ernesta.

Neko šareno društvo, pomisli. Međutim, predsjednika kompanije Lynchburg & Southern Railroad ipak je najviše zanimao kauboj Yancey, pa je svu pažnju usredotočio na nj.

— Ah tako! Vi ste taj neustrašivi kauboj Yancey koji je cijeloj mojoj željeznici pobrkao vozni red — reče Hutton. — Mnogo sam slušao o vama. Vi zacijelo niste osoba koja bi u ovo doba noći nekog došla posjetiti bez ozbiljna razloga. Pa, izvolite, uđite da porazgovaramo kao civilizirani ljudi.

Yancey stane u stranu i pusti ostale da s platforme uđu u salon, držeći neprekidno Gloveru na oku. Taj stari razbojnik bijaše blijed od rane, ali doimao se dovoljno jak i mogao je biti vrlo opasan. Sačmarica bijaše položena na pisaćem stolu i lako ju je u jednom skoku mogao dohvatiti.

— Da čujemo — reče Hutton pošto su se svi ugurali u salon — što želite?

— Želim da odmah pustite sve rančere iz gradskog zatvora — počeo Yancey — i da u zatvor strpate Gloveru i Leggetta. Sutra počinje namješteno suđenje, a ti rančeri su nevini. No, Glover mora odgovarati za višestruko umorstvo, a Leggett kao njegov podstrekač.

— A zašto bih ja uradio išta, što biste vi željeli? — upita Hutton, pa nastavi. — I vi ste optuženi za umorstvo, kako su me obavijestili. Ako se ne varam, vi nemate pravo da bilo koga optužujete,

**o svemu
što
uzbuđuje**

da govorite u bilo čije ime, ni da se sa mnom pogađate.

— Nisam ni došao da bih se s vama pogađao ili cjenkao.

Mooney i Ernest su bili na Hartovu ranču i sve su vidjeli. Rančeri su se samo branili, pošto je Glover prvi počeo pucati iz sačmarice. Mooney će to na sudu pod zakletvom i posvjedočiti.

— Je li to istina, Mooney? — upita Leggett bivšeg novinara ozbiljnim glasom, pokušavajući ga zaplašiti.

— Jest — reče Mooney, premda mu je glas bio malčice piskav.

— Al', to još nije sve — nastavi Yancey. — Mooney će izvijestiti sve redakcije novina što se zapravo ovdje dogodilo. On je već napisao prvi izvještaj o krvoproliću na Hartovu ranču i kako ste grad osamili obustavom željezničkog prometa i zatvaranjem telegrafskog ureda za građanstvo. Taj je izvještaj već na putu u glavni grad.

— To vam nije dovoljno. Valjalo bi da imate bolje i jače dokaze. Razačarali ste me, sinko — odgovori mu Hutton.

— Možda ćete promijeniti mišljenje kad čujete kako nam je Fetterman obećao da će vladinim predstavnicima priznati da ga je Leggett potkupio neka izda rančere. Namjerno je u svojim žalbama i molbama iznosio krive podatke i udružio se s Leggettom, da bi rančeri izgubili sudbeno spor i svoju zemlju.

— Je li vam Yancey prijetio? Prislilo vas je, da date takvu izjavu? — upita Leggett odvjetnika.

— Jeste, prijetio mi je — oklijevajući odgovori Fetterman. — Grozio se da će me ubiti ako ne priznam istinu.

— Vaš će iskaz onda sud odbaciti kao prisilno iznuđen i neistinit.

— Ne, neće — upadne Yancey samouvjereno. — Pismeno svjedočanstvo, koje je Fetterman potpisao pod prisegom da govori istinu, već je na putu u glavni grad, zajedno s Mooneyjevom pričom za novine. Vjerujem da će Vrhovni sud za nj biti vrlo zainteresiran.

— Vi to nikad nećete doživjeti — dobaci mu Leggett.

— Umuknite već jednom, Leggett! Dozlogrdile su mi vaše greške — odbrusi mu Hutton i ponovo se obrati Yanceyju: — Čini mi se da je ipak isti-

na ono što sam čuo o vama. Vi ste neustrašiv i odvažan protivnik, ali ipak vi time ništa nećete postići protiv željeznice. Leggetta možemo otpustiti, a ljude kao što je Fetterman možete kupiti kilogram za dolar. Mi ćemo ipak pobijediti, jer smo veliki i moćni. Možemo se strpjeti i voditi dugu i žilavu borbu, ali rančeri će uskoro posustati, jer nemaju ni snage ni sredstava da se dugo bore. Nakraju ćemo im uzeti zemlju. Ali, možda bismo se nas dvojica mogla nekako nagoditi, ako je u vas pameti koliko se nadam. Mogli biste se iz svega izvući, a da ništa ne izgubite... štoviše, i dobro se potkožite.

Dok je Alfred Hutton govorio, zaokupivši svu Yanceyjevju pažnju, Leggett i Glover izmijenili su poglede. Glover gotovo neprimjetno kimnu glavom u znak da ga je razumio prema sačmarici na pisaćem stolu; Glover načas zaklopi oči i time potvrdi Leggettu da je spreman da je dohvati.

Yancey je vrlo pomno pratio svaku Huttonovu riječ, pazeci da iz njih razabere gdje je željeznica najranjivija. Ponuda nagodbe bijaše za Yanceyja dobar znak. Alfred Hutton se počeo povlačiti s bojišta i Yancey odlučio da izigra najjače adute.

— Možda ćete i uspjeti rančerima oteti zemlju u nizini Peno — reče — ali dobit ćete grdnu konkurenciju. Tada se nećete više kvačiti samo s rančerima. Dobit ćete protivnika i suparnika koji vam je dorastao.

— Prazne prijetnje — dobaci Leggett omalovažavajućim glasom.

— Ne, nisu — ispravi ga Alfred Hutton. — Yancey nije čovjek koji bi se razbacivao riječima i koji bi došao ovamo bez dobra razloga. Zar vam to još nije jasno, Leggett? Nastavite, Yancey! Kažite nam što ste naumili.

— Već sam to i uradio. Našao sam još jedan prijevoj koji vodi u nizinu Peno — kratko će Yancey.

— Ne blebećite gluposti! — podmiješljivo mu dobaci Leggett.

— Kad bi još jedan takav prijevoj postojao, naši bi ga geodeti zacijelo našli — suglasi se Hutton s Leggettom.

— Jesu li vaši mjernici ikada bili u kanjonu Brides? — upita Yancey, gledajući Huttona u oči.

— Nijedan bijeli čovjek nije prošao cijelim kanjonom otkako se tamo skri-

VEŠN KOV

KVIZ

KAZ

0 D 2 3. II ■ ■
■ K V I Z ■
■ E X T R A
- P R I L O G
■ K V I Z A ■
■ 1 6 ■

S T R A N A ■

■ E N I G M A T S K E ■

■ Z A B A V E ■

■ V I S E ■

16 NOVIH STRANICA

12 SKANDINAVKIVISE

KRIMI PRICASPITANJEM

MATEMATICKI TEST

ENIGMATSKI STRIP

NOVE SAHRUBRIKE

POCETNICKI POLIGON-

STRANICANOVIH SURADNIKA

KVIZ

EXTRA

ZNANJE
I ZABAVA!

va poglavica Okote sa svojim Indijancima — pokuša ga pobiti Leggett.

— Ja sam prošao — obznani mirno Yancey.

— I ja zajedno s njim — potvrdi Ernest.

— Odlučio sam da ga dam željezničkom poduzeću South Pacific. Oni će biti ushićeni da zakorače u vaše jugozapadno carstvo, zar ne? — upita ih Yancey.

— Tako dakle, u tom grmu leži zec! — reče Alfred Hutton.

— Mi smo spojili zemlju Lee Kern i Jasona Harta, koje leže jedna uz drugu, i dobili prolaz za prugu u nizinu Peno — nastavi Yancey. — Potpisani papiri, darovnice, zajedno s Mooneyjevom pričom i Fettermanovom izjavom, već su na putu u glavnu direkciju South Pacifica. Mislim da nemam više što dodati,

— Obično hvalisanje — optuži Leggett Yanceyja.

Dok je govorio, primaknuo se stolu na kojem je ležala sačmarica.

Ne, nije to hvalisanje — ispravi Hutton Leggetta, pa nastavi: — I, da ne gubimo vrijeme uzalud, razuvjeravajući vas kako taj novi prijevoj za nas nije važan, kažite nam, Yancey, što tražite u zamjenu?

— Već sam rekao: Phila Glovera i Jaya Leggetta. Pustite naše prijatelje iz zatvora i otvorite ponovo telegrafski ured za građanstvo.

— To je vrlo visoka cijena.

— Za vas vrlo niska, ako pristanete. Javnost jedva čeka da dozna što se ovdje uistinu događa. Ne dopustite da se uvalite u još veću kašu.

— A što ako kažem ne?

— U svakom ću slučaju povesti Glovera i Leggetta sobom, a vas ću optužiti kao sudionika u umorstvu s predu-mišljajem.

— Eto — uzdahne Hutton i obrati se Leggettu — poraženi smo. Moram vas izručiti.

— Malodušna kukavice! — zasikta Leggett. — Nikad nisam ni pomislio da biste se mogli okomiti na mene.

— Nemam više što da kažem. Sve je rečeno. Vi više niste važni za nas reče Alfred Hutton Leggettu.

Yancey ustane i postavi se tako da ih je sve mogao držati na oku, pa da

znak svojim ljudima neka se sklone s puta.

— Idemo li? — upita ih Yancey.

— Idemo — ponovi Glover, progovrivši prvi put. — Neću ti se suprotstavljati. Ja znam kad sam poražen.

Yancey ustuknu korak, da im učini mjesta za prolaz, ali tog je trena ustao i Hutton i načas tijelom zaklonio Gloveru, koji je već stajao.

Jayu Leggettu nije promaknula ta izvanredna prilika. Posegnuo je za napunjenom sačmaricom, pograbio je i dobacio Gloveru, koji je spretno uhvati.

Yancey je kutom oka spazio što se zbiva, pa nasrnu na Leggetta, no odmah shvati da je pogriješio.

Glover je jedva dočekao da uperi sačmaricu na Yanceyja.

Yancey bijaše brži.

U hipu je izvukao revolver i odmah pucao. Samo, sada nije promašio. Meta bijaše točno pred njim. Izbušio je Gloverova prsa s jednim, dva, tri metka.

Plavičasti dim i jetki miris baruta, ispunili su raskošan salon privatnog vagona Jaya Leggetta, a pucnji zaglušise sve nazočne. Glover u samrtnu grču pritisnu obarač sačmarice i prorešeta sačmom Huttonova leđa.

— U toj zaglušnoj pucnjavi Yancey jedva da je čuo kad je opalio deringer u Ernestovoj ruci, i tad spazi kako se Leggett polagano ruši na pod s napola izvučenim revolverom u ruci.

Phil Glover ležao je na leđima, razrogačenih ali staklenih, mrtvih očiju, a Jay Leggett pade uza nj. Alfred Hutton ležao je mrtav potrbuške na crvenom sagu, a Ernest Atherton stajao osupnut nasred vagona s revolverom, koji mu je posudila Lee Kern.

— Bože, što sam to učinio? — zavapi zaprepašteno mladić.

— Spasili ste mi život. Čini mi se da ste se za to specijalizirali — odvrati mu Yancey uz smijeh.

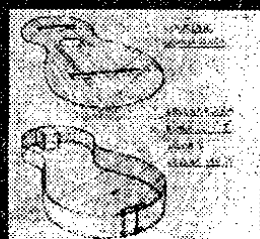
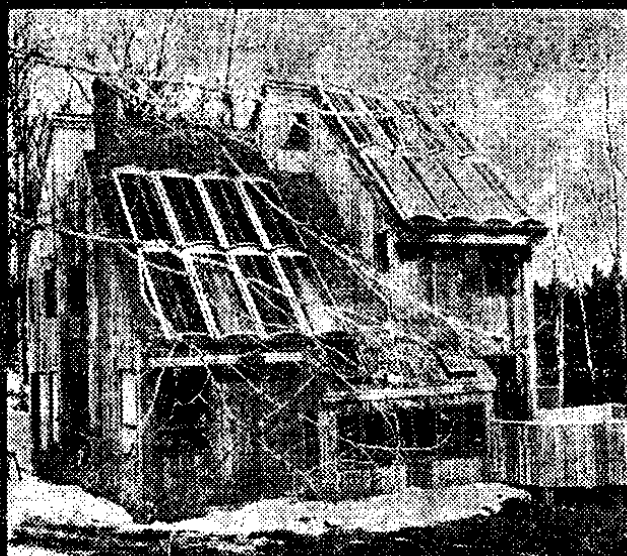
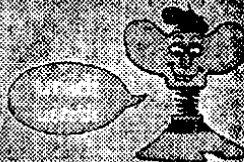
Yancey je pokušavao natovariti pun samar na tvrdoglavu staru mazgu u glavnoj ulici gradića Peno kad naiđe Jason Hart s kolima. Jason je vozio Peevyja kući. Peevy još bijaše slab i iscrpljen, ali se nasmiješio Yan-

SAM

SVOJ MAJSTOR

ožujak/mart

Cijena: 20 dinara

Gradnja gitare

**Dovedite
sunčevu
energiju
u vaš dom**

gipsani odljevi

Lijepa kutija za sitnice

Drveni traktor

**U NOVOM BROJU MAGAZINA »SAM«:
KAKO SE UGRADUJU GIPSKARTONSKE PLOČE
VRIJEDNE NAGRADE ČITAOCIMA
ZAŠTITITE I PRIPREMITE ČAMAC ZA LJETO
KOLIKO VRIJEDI »DIANA 6«
GRADNJA SIGURNA OD POTRESA
OTKRIVAMO VAM TAJNE ZANATA**

cayju kad je Hart zaustavio kola da se pozdrave.

— Zar se vraćate na spaljeni ranč Lee Kern da biste počeli sve iznova? — upita Peevy.

— Upravo smo to i naumili — odgovori Yancey.

— Zašto biste se mučili? Nagovorite je neka mi proda ranč. Moram kupiti još zemlje da bih nadoknadio ono što sam ustupio South Pacificu za prolaz pruge — reče Jason.

— Ni govora. Lee i ja morat ćemo također uskoro kupiti još zemlje. Kako bi bilo da nam je vi prodate? — u šali će Yancey.

— Kako da ne! — nasmija se od srca Jason i potjera konje.

Uto naiđe Ernest. U ruci je držao nekakav papir, a lice mu se isteglo u izraz ogavnosti.

— Loše, vijesti? — upita Yancey.

— Jok! — reče Ernest, oponašajući kauboj. — Stigla je moja renta.

— Što je u tom tako loše?

— Stigla je onda kad mi više nije potrebna.

— Zašto vam nije potrebna?

— Ne želim biti rentijer, već kauboj.

— Vi još niste kauboj — reče Yancey i doda: — Molim vas pomognite mi da natovarim ovu mazgu, tvrdoglavu je i neprekidno se rita i spušta glavu.

Uto se pojavi Mooney i upita Yanceyja:

— Mogu li s vama razgovarati u četiri oka?

— Zašto ne? — Obrativši se Ernestu kauboj doda: — Pripazite na tu glupu životinju, molim vas.

Pošao je s Mooneyjem nekoliko koraka niz ulicu, pitajući se što li će mu reći stari pijanac.

— Zar ništa ne zamijećujete? — upita ga Mooney.

— Jok!

— Pa, trijezan sam.

— A ja bih volio da ja nisam.

— Već cijeli tjedan dana nisam okusio alkohola. Nadam se da ga više nikada ni neću. Moji članci o borbi rančera i željeznice za mene su početak

novog života. Ponovo sam postao tražen dopisnik.

— Drago mi je.

— Htio sam vam reći da ću mirnije spavati ako ne počnem kopati po životu Walta Deane. Čemu oživljavati prošlost? Zar svaki čovjek nema pravo na svoj život?

Yancey je šutio.

— Dajte mi ruku! — Mooney ispruži ruku.

— Sretno! — poželi Yancey uz smijeh dok se s njim rukovao.

— Hvala — odvrati Mooney i otiđe.

Yancey se okrenu i primijeti da ga Lee promatra. Učinila mu se najljepšom djevojkom na svijetu.

— Vidjela sam da te je Mooney napokon ipak uhvatio — reče djevojka dok mu je prilazila.

— O da, otvorio mi je srce!

— Što će sada biti s njim? Što će se dogoditi sa slabićima kao što su Mooney i Fetterman?

— Ne znam — odgovorio je iskreno.

— A ti? Zar si se doista nekad zvao Walt Dean? — Kao i sve žene, Lee je bila znatiželjna.

— Ja se zovem Yancey. — odgovori joj uz smijeh.

Pošli su zajedno do mjesta gdje je Yancey ostavio mazge.

Kauboj osta bez riječi, iznenađen, kad je vidio da je Ernestu uspjelo natovariti sve mazge.

— Kako vam je to uspjelo? — začuđeno upita Yancey.

— Vrlo jednostavno. Zavezao sam im povez preko očiju i sputao stražnje noge. Bile su umiljate ko janjčići.

— Dobro ste se to, bogme, dosjetili — polaska mu Yancey.

— Ako želim postati kauboj, ne smijem dopustiti da me zadirkuje obična stara mazga.

— Nastavite li tako, možda ćete jednog dana i postati kauboj.

— Drago mi je što to čujem iz vaših usta.

Yancey odahnu. Taj bi gizdelin doista još mogao i postati pravi kauboj, pomisli.

KRAJ

ŽIVOT
ljubavni
roman izlazi
svakog tjedna
(u utorak)
cijena
5 dinara

LASO
vestern roman
izlazi
svakog tjedna
(u petak)
cijena 5 dinara

TRAG
biblioteka
kriminalističkih
romana izlazi
svakih 14 dana
cijena 10 dinara

POPAJ
strip-zabavnik
izlazi svakih
14 dana
(u ponedjeljak)
cijena 5 dinara

SIRIUS
biblioteka
znanstvene
fantastike
izlazi svakog 5.
u mjesecu
cijena 10 dinara

ALAN FORD
super strip
izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 6 dinara

TOM I JERRY
Vrtrep-strip
za djecu izlazi
svakih 14 dana
(u srijedu)
cijena 5 dinara

DOSAD IZAŠLI ROMANI NOVE SERIJE »LASO«

- 140. Louis L'Amour: UZARENA BRDA
- 141. G. F. Unger: ODMETNIK
- 142. Robert Ullman: SMRT PROKLETNICIMA
- 143. Louis L'Amour: ZACARANI KRUG
- 144. H. S. Sharon: SIN OCAJNIKA
- 145. Louis L'Amour: ŽIVOT ZA ZLATO
- 146. Rey Haves: GRINGOSI UMIRU U ČIZMAMA
- 147. Louis L'Amour: STAZA KIOWA
- 148. H. S. Sharon: USAMLJENI OSVETNIK
- 149. Louis L'Amour: KILRONE
- 150. Frederick H. Christian: SUDDEN VRAĆA UDARAC
- 151. H. S. Sharon: PRERIJSKI VUCI
- 152. Matt Chisholm: BORBA ZA ŽIVOT
- 153. G. F. Unger: CRNE SJENE
- 154. Matt Chisholm: POTJERA KROZ PUSTINJU
- 155. H. S. Sharon: ZLATO U KLANCU SMRTI
- 156. Louis L'Amour: PUTOVANJE NA ZAPAD
- 157. Matt Chisholm: McALISTEROVA OSVETA
- 158. Louis L'Amour: OSVETNIK
- 159. U. H. Wilken: KORACI U SMRT
- 160. Matt Chisholm: BORAC ZA MIR
- 161. G. F. Unger: PROGNAICI
- 162. Peter Dawson: ZAMKA SE ZATVARA
- 163. G. F. Unger: BRZI REVOLVERAŠI
- 164. G. F. Unger: »TIGRICA«
- 165. Louis L'Amour: POTJERA KROZ PUSTINJU
- 166. G. F. Unger: KLOPKA NA TOPOLINOM POTOKU
- 167. Louis L'Amour: KILLOE
- 168. G. F. Unger: POSLJEDNJI OBRACUN
- 169. G. F. Unger: ČOVJEK ZA DESET DOLARA
- 170. Frank Gruber: KUDRAVI VUK
- 171. G. F. Unger: TAJNA ZELENOG SLAPA
- 172. Louis L'Amour: IZ KLOPKE U ZASJEDU
- 173. G. F. Unger: VIŠE OD REVOLVERAŠA
- 174. Louis L'Amour: VATRENO KRŠTENJE
- 175. G. F. Unger: STUPICA ZA VUKOVE
- 176. G. F. Unger: ODMETNIK IZ DAKOTE
- 177. Scott F. Scott: BORI SE ZA SVOJ ŽIVOT, ČOVJEČE!
- 178. G. F. Unger: RIDOKOSA KARTASICA
- 179. Louis L'Amour: BITKA ZA VISORAVAN
- 180. G. F. Unger: DVONOŽNI TIGAR
- 181. Louis L'Amour: KAZNA STIZE
- 182. H. S. Sharon: OLUJA U PRERII
- 183. Frank Striker: OSAMLJENI JAHAC
- 184. H. S. Sharon: TRI NITKOVA
- 185. Peter Dawson: KRV ZA ZEMLJU

U PRIPREMI:

- 186. Louis L'Amour: BROD ZA DIVLJI ZAPAD

JESTE LI NABAVILI

cijena 20 dinara

LJETO

MAGAZIN

14. strance

Ljubavne pripovijetke:

Alberto Moravia: LJUBOMORA
Brigitte Rielaw: RUŽE ZA PATTY
Ann Duffin: MOJ DJEVER CHARLES
Ana Žube: JEDNOG SUNČANOG
JUTRA

Kriminalističke pripovijetke:

Albert Avellano: RUTINSKA ISTRAGA
Neil Forsyth: UBOJSTVO U ZRCALU
Ivo Košutić: SJENKA PROŠLOSTI
Dorothy B. Bennett: RAZLOG ZA
RASTAVU
Timothy Tatcher: NADNICA ZA
HRABROST

Vestern pripovijetka:

Louis L'Amour: UDOVICA IZ DOLINE
SANTA ANA

SF pripovijetke:

Isaac Asimov: ZAJAMCENO
ZADOVOLJSTVO
Isaac Asimov: MAMU TREBA SLUŠATI

Stripovi:

Modesty Blaise: OPAKI PATULJCI
(kompletan kriminalistički strip)
Alan Ford: PONOVO BABY KATE
(kompletna neobjavljena epizoda)
Šerif Matt Dillon u kompletnoj vestern
epizodi: OSVETA MALE SOVE
Pink Panther: DOSADNA SLOBODA,
PUT DO SREĆE (kompletne epizode)
Tom i Jerry: RASTEZLJIVA RUKA
(kompletna epizoda)
Popaj (četiri kompletne epizode)

**VATROMET PRIPOVIJEDAKA I
STRIPA!**